

Politikos apžvalga

LATVIJOS IR ESTIJOS ATSAKYMAS Į LIETUVOS MEMORANDUMĄ

Gegužės 14 d. latvių pasiuntinys Kaune Ekis ir estų pasiuntinys Liepik lteikė mūsų užsienių reikalų ministeriui dr. Zauniui latvių ir estų vyriausybių atsakymą į Lietuvos pasiūlymą (memorandumą) dėl Baltijos valstybių bendravimo. Atsakymas įteiktas kartu ir suprantamas kaip bendras. Mat, tarp estų ir latvių jau nuo seniau yra glaudūs santykiai, ypač užsienių politikos atžvilgiu. Šiame atsakyme pabrėžta estų ir latvių vyriausybių ir visuomenių pasitenkinimas šiuo Lietuvos pasiūlymu. Toliau atsakyme nurodoma, kad į tolimesnio bendradarbiavimo pagrindą turi būti dedamas Lietuvos memorandumo tezes. Kol kas, Lietuva kviečiama prisidėti prie neseniai sudarytos Latvijos ir Estijos bendravimo sutarties. Tiesa, ši sutartis yra laikino pobūdžio, tačiau ji vėliau bus praplėsta. Kol kas, tai bus pirmoji bendravimo stadija.

BALTIJOS VALSTYBIŲ BENDRAVIMO PAGRINDAI

Dėl atsakymo į Lietuvos memorandumą latvių spauda plačiai rašo dėl ligšiolinių lietuvių latvių santykių ir bendravimo ateity. Latvių spauda nurodo, kad didesnėms valstybėms Baltijos valstybių bendravimas nėsas malonus ir todėl visą laiką stengėsi, kad glaudesnio bendravimo nebūtų. Tuo būdu ir Ženevoje savo laiku kažin kas inspiravo latvius atsisotiti Lietuvos priešų pusėj, kai buvo sprendžiamas ginčas dėl Liepojos — Romnos geležinkelio atidarymo. Dabar gi atėjo glaudesnio bendravimo laikas ir bendravimas turi būti ne tiek ekonominė srity, bet ypač karo ir užsienio politikos srityse. Jėgų koncentravimas padidintų prestižą užsieni ir sudarytų karo pajėgą, kuri galėtų, reikiant, atsispirti prieš kiekvieną priešą. Toliau Latvijos spauda pabrėžia, kad Vilniaus reikalų nesutvarkymas nesudaro kliūčių Baltijos valstybių glaudesniajam bendravimui, nes Vilniaus reikalai negali būti karo priežastim ir turį būti sutvarkyti teisės ir teisėtumo pagrindais.

TARPTAUTINĖ KARIUOMENĖ SARO SRITY

Dėl Saro srities valdomosios komisijos pirmininko Knox'o laiško Tautų Sąjungos generaliniam sekretoriui, kur buvo reikalauta imtis priemonių prieš vokiečių provokacijas Saro srity, prancūzų spauda dabar reikalauja, kad būtų sudaryta tarptautinė kariuomenė ramumui palaikyti. Prie šio reikalavimo prisidėjo ir prancūzų vyriausybė. Kai kurie laikraščiai net praneša, jeigu nebus sudaryta tokia kariuomenė, tai prancūzų vyriausybė grasinsianti išstoti iš Tautų Sąjungos. Prancūzijos išstojimas iš Tautų Sąjungos reikštų sąjungos visišką suirimą. Todėl reikia manyti, jeigu toks reikalavimas bus prancūzų vyriausybės kategoriškai statomas, tai jis turės būti patenkintas, ypač, kad sąjungoj nebūs jam didelių prieštaravimų, nes vokiečiai, kaip žinoma, iš Tautų Sąjungos išstoję. Prancūzai dar primena, kad 1926 m. Tautų Sąjunga nutarė, jeigu nebus susitarta dėl tarptautinės kariuomenės Saro srity, tai, kilant ten nesusipratimams, kraštas turi būti okupuotas prancūzų kariuomenės. Prancūzai vengia tasias priemones panaudoti, nes tai gali sukelti rimtų susirėmimų su vokiečiais ir gal net prie karo tarp tu dviejų amžinių priešų, o karo prancūzai nenori.

GARSUSIS BERMONTAS VĖL PASIRODO

Nepaisant vokiečių telegrafų agentūros paneigimu, vis dar tvirtinama, kad garsusis avantūristas Bermontas, su kurio gaujomis mums teko kovoti pirmaisiais nepriklausomybės metais ir kuris buvo dingęs iš gyvenimo arenos, dabar gyvena Rytų-Prūsijoje, netoli Lietuvos pasienio, ir veikia prieš Baltijos valstybes. Aišku, kad ji dabar vokiečiai išnaudoja prieš Baltijos valstybes.

MOSŲ ŠIAURĖS KAIMYNAI SU MUMIS

Skandinavijos valstybių spauda, net Švedijos oficiozas, plačiai aiškina vokiečių atsisakymą garantuoti Baltijos valstybių nepriklausomybę ir nurodo, kad vokiečiai turi blogų užsimojimų Baltijos valstybių atžvilgiu, todėl Baltijos valstybės turi būti sargyboje.

JAPONŲ KARIUOMENĖS SILPNOJI VIETA

Paskiausiai viso pasaulio spauda plačiai rašo apie japonų kariuomenę, kuri yra viena geriausių pasauly. Tačiau nurodoma, kad ji turi vieną silpną vietą, būtent: aviaciją. Nepaisant didelių pastangų, japonai negali išplėsti karo aviacijos. Techniškai jie sugebėtų tai atlikti, tačiau netur gerų lakūnų. Japonai negali aukštai į orą keltis. Tai yra jų tautos bruožas ir kartu jų nelaimė. Kiti nori aiškinti, kad tai yra geltonosios rasės bruožas, tačiau nurodoma, kad kiniečiai yra geri lakūnai. Šiaip ar taip japonai aviacijos atžvilgiu toli atsilieka nuo jų didžiausio priešų—sovietų. Todėl aišku, kodėl sovietai visas savo oro pajėgas koncentruoja Tolimuosiuose Rytuose ir prie Sovietų Rusijos — Mandžūrijos sienos nuolat budi milžiniškos oro eskadrilės.

LIETUVOS PROTESTAS PRIEŠ VOKIEČIŲ SPAUDOS ŠMEIŽTUS

Lietuvos atstovas Vokietijai dr. Šaulys šiomis dienomis įteikė vokiečių vyriausybei notą, kur griežtai protestuojama prieš tai, kad vokiečių spauda nuolat skleidžia apie Lietuvą pramanytas pasakas ir šmeižia Lietuvos vardą pasauly. Šioj notoj nurodoma, kad tokia neapykantos ir kiršinimo propaganda neturi sau pavyzdžių tautų santykiavimo istorijoje.

NAUJA LENKŲ VYRIAUSYBĖ

Šiomis dienomis atsistatydino lenkų ministeris pirmininkas Jendzevičius. Atsistatydinimo priežastis jo silpna sveikata, todėl naujas kabinetas varys tą pačią politiką, kaip ir ligšiolinis. Kabineta sudarė Varšuvos universiteto profesorius Kozlovskis ir jame liko beveik visi buvusieji ministralai, išskyrus pramonės ir prekybos ministerį ir socialės globos ministerį. Taigi, čia buvo tik personalinis pasikeitimas.

PRANCŪZŲ IR SOVIETŲ KARINIS BENDRAVIMAS

Prancūzai paskiausiai ypatingu uolumu stiprina savo kariuomenę. Spaudos žiniomis kato tarnybes laikas bus greit pailgintas iki dviejų metų. Tai reikštų kariuomenės padvigubinimą. Be to, spaudos žiniomis, eina pastarimai tarp Sovietų Rusijos ir Prancūzijos dėl karinio bendravimo tarp tu dviejų valstybių. Aišku, kad tai daroma dėl bendro priešų-vokiečių, kurie rodo vis didėjančius apetitus. Jeigu sovietai su prancūzais susitars dėl karinio bendravimo, tai jie sudarys didžiulią Europoj karo pajėgą. Iš abiejų pusių rodomas palankumas bendradarbiauti.

POLITINIS PERVERSMAS LATVIJOJ

Antradienio naktį (iš gegužės 15 į 16 d.) dabartinė Latvijos vyriausybė, kurios priešaky stovi ūkininkų sąjungos vadas Ulmanis, paskelbė visoj Latvijoje išimties tovi, uždarė neribotam laikui parlamentą ir uždraudė visas politines partijas iš kairės (socialdemokratai, komunistai) ir dešinės (vad. legionieriai — fašistai). Vyriausybė savo atsišaukime aiškina visuomenei šį žygį ir nurodo, kad parlamentas kliudė valstybės darbu ir traukė valstybę prie bedugnės. Ekonominė srity taip pat parlamentas varžė vyriausybę priimti bet kurias reformas ir išsigelbėti iš didelio skurdo. Be to, partijų nuolatiniai ginčai demoralizavo kraštą. Dabar vyriausybė galės praveisti konstitucijos reformas ir tuo bus kraštas išgelbėtas.

Kas stebėjo Latvijos vidaus politiką, galėjo įsitikinti, kad vyriausybei buvo neįmanoma dirbti. Jeigu ji nesimytų priemonių, tai krašte įvyktų perversmas, greičiausiai iš legionierių pusės. Bet vyriausybė laiku išgelbėjo kraštą.

Šis vidaus perversmas į Latvijos užsienių politiką itakos neturės.

Su šiuo **Kario** n-iu siunčiamas priedas: **Mūsų karų ir kariuomenės istorija Karyje (1919—1934 metų bibliografija).**

Priedą gauna tik metiniai **Kario** prenumeratoriai.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr
KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai

Sveikinu KARI, susilaukusį savo penkiolikos metų sukakties, ir linkiu Jam toliau sėkmingai šviestis ir auklėti tautiška dvasia mūsų karius, šaulius ir visą kitą mūsų jaunimą, kad tinkamai mokėtų būti Lietuvos sargyboje.

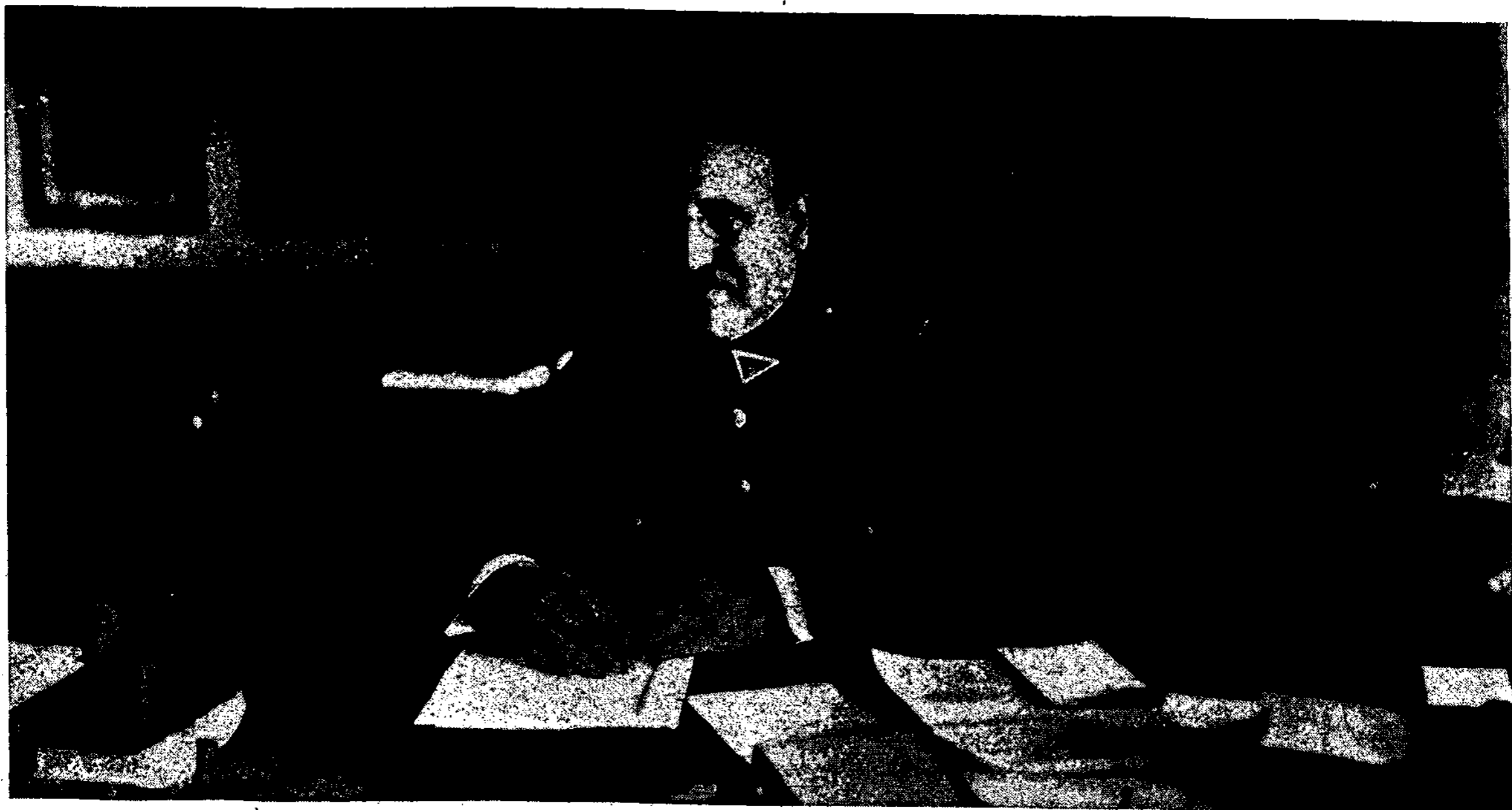
A. SMETONA

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

1934. V. 22.

Dyriausias ginkluotų pajėgų Viršininkas Respublikos Prezidentas ir aukštoji karo vadovybė Gaižiūnų poligone kariuomenės prafimuose: 1. **Resp. Prezidentas Ant. Smetona**, 2. kr. apsaugos min **plk. Giedraitis**, 3. vyr. št. virš. **gen. lt. Kubiliūnas**.

Krašto apsaugos ministeris plk. GIEDRAITIS savo kabinete darbo metu

Mirbacho foto

Kary!

Gimei nepriklausomybės karų ugnyje. Per ištisus 15 metų sunkiomis gyvenimo valandomis diegei ir stiprinai mummyse karštą tėvynės meilę, auklėjai ir jungei mus tvirtoje kariškoje dvasioje, guodei mus darbe ir linksminai poilsio metu. Dėl to ne tik kariuomenės, bet ir visos Lietuvos jaunuomenės tarpe likai tikruoju ir mylimuoju draugu.

Tebūnie Tavo ištisų 15-os metų darbas tvirtu pagrindu, ant kurio gims nauji narsiosios mūsų kariuomenės laimėjimai!

34. V. 22.

Palkininkas B. Giedraitis

KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIS

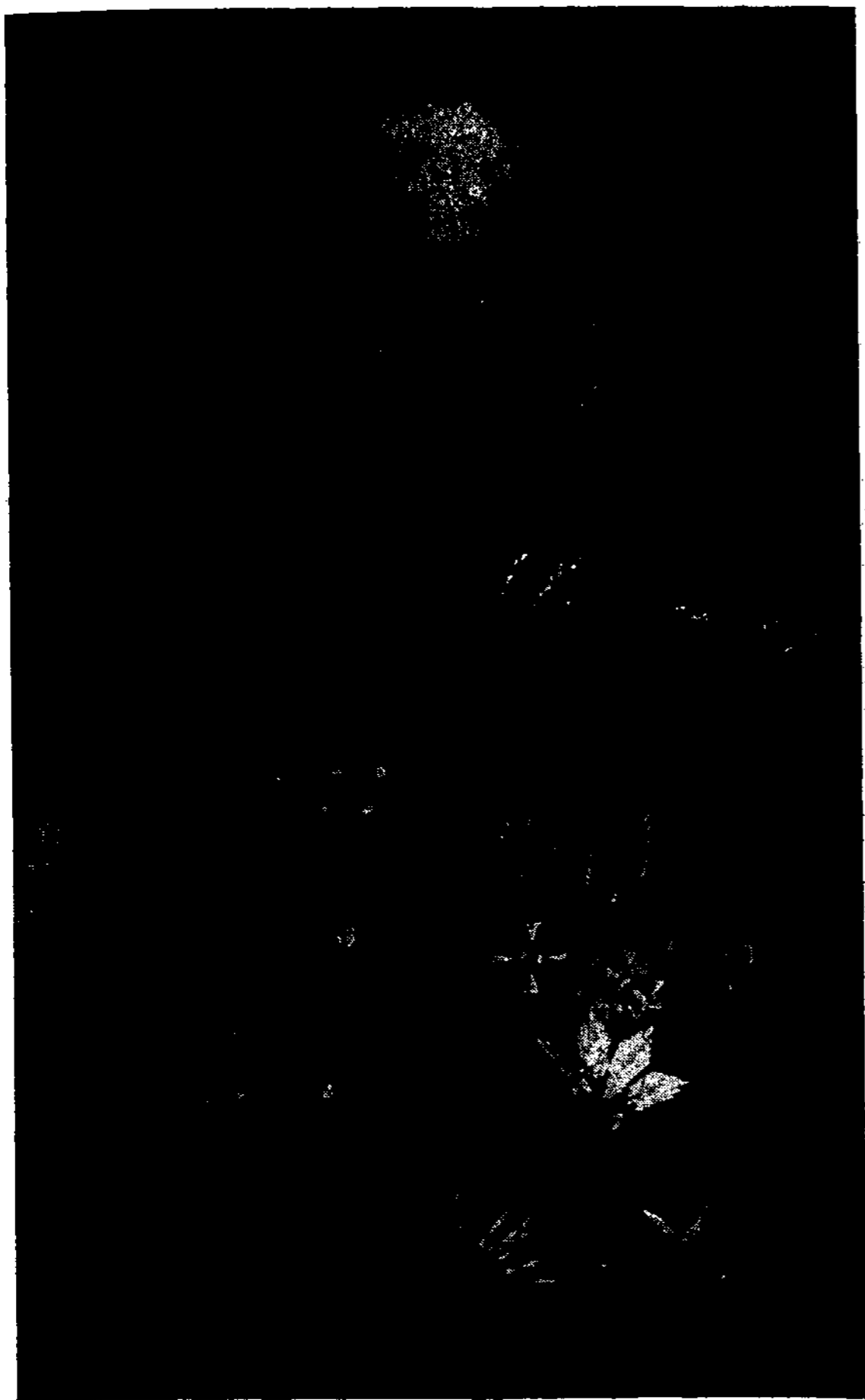
Pradedant šešioliktuosius Kario metus

Istorija mums aiškiai rodo, kaip daug gali nulemti žodis, ypač spausdintas: juo galima padaryti daug gera ir daug bloga — nelygu kas kuriuo tikslu jį vartoja. Žodis yra nuodai, kurie gali užnuodyti taip atskiro žmogaus, taip visos tautos organizmą ir visą jos gyvenimą nukreipti kita kryptimi; žodis gali atskirame žmoguje ir visoje tautoje įžiebt kilnius idealus, vesti tobulybės ir gėrio keliais.

Ne kitaip ir kariuomenės gyvenime — čia spausdinto žodžio galia dar didesnė, dar ryškesnė. Didysis ir kiti po jo bu-

vę karai tai geriausiai parodo. Priešingosios pusės kovojo ne tik medžiaginiaisiais ginklais, t. y., šautuvais, kulkosvaidžiais, artilerija, aviacija, tankais. Ne, tame ginklų koncerte pirmasis smuikas kaip tik teko spausdintam žodžiui: lėktuvai mėtydavo ne vien bombas, bet taip pat įvairius spausdintus lapelius, kurių turinio tikslas — pakirsti prieš moralę.

Gal būsimajame kare tai nebebus praktikuojama? Atsakymą rasime kai kurių kariuomenių statutuose, kur ištisi puslapiai skiriami nurodymams prieš

Gen. ltn. KUBICIŪNAS
Dyriausiojo Štabo Diršininkas

moralei pakirsti. Todėl kariuomenė ir turi mokėti atsisipirti prieš skleidžiamus priešo nuodus, daug baisesnius, nes jie nuodija dvasią.

Tai reikia padaryti dar taikos metu, nes kilus karui bus per vėlu.

Visas kariuomenės taikos meto darbas pagrįstas mokymu ir auklėjimu. Pastarasis turi tikslą iš piliečio padaryti sąmoningą kari, žinantį, kuriam tikslui

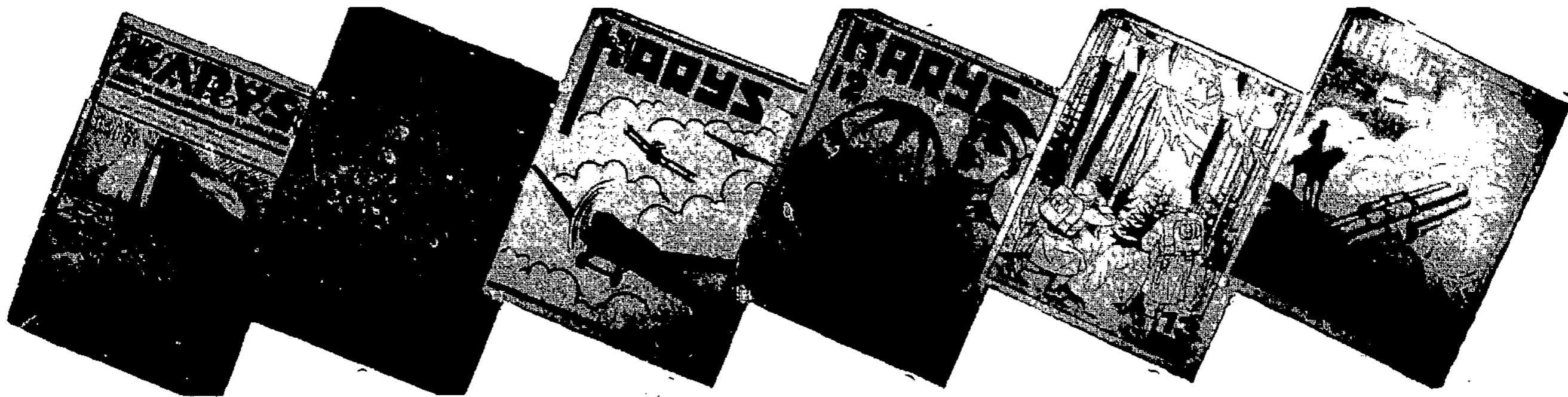
jis išmokytas ginklą vartoti. Iš visų kitų auklėjimo priemonių viena svarbesnių yra kariškas laikraštis. Mūsų kariuomenė laiminga, turėdama jau 15 metų savo savaitinį „Kari“, kuris sėkmingai varo tą svarbų auklėjimo darbą.

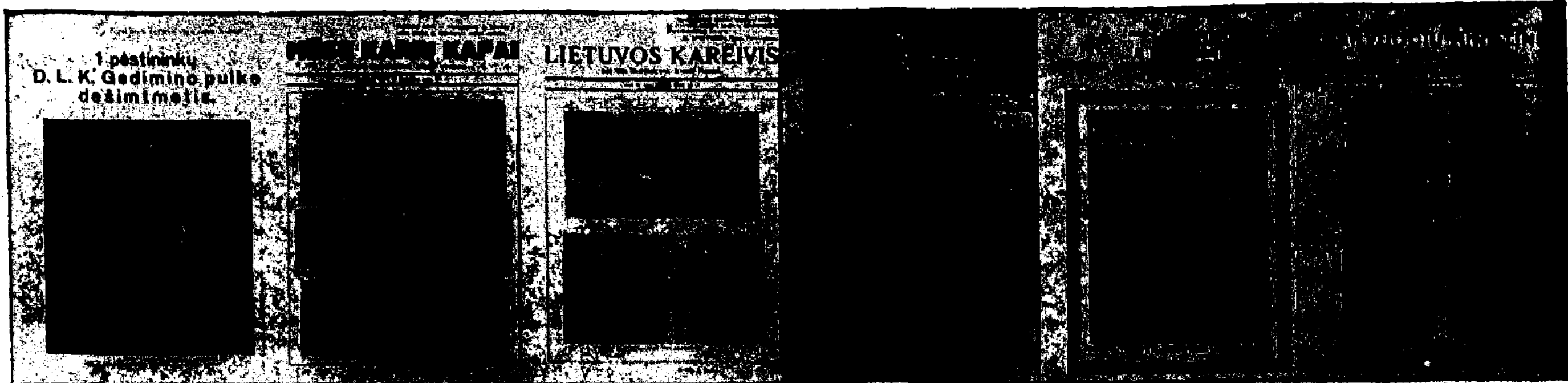
Piliečio - kario sąmoninimas, tėvynės meilės skiepijimas, reagavimas į visus svarbesnius mūsų tautos ir kariuomenės išgyvenimus — liūdesius ir džiaugsmus, — suprantama ir aiškia kalba mūsų tautos kilnių siekimų rodymas — tai būtų tos gairės, kuriomis pažymėjo savo 15 metų kelią mūsų „Karys“. Tuo keliu palinkėsiu ir toliau eiti.

Per 15 savo gyvavimo metų „Karys“ plačiai pasklido Lietuvoje. Šiandien mes jį rasime ne tik kareivių skaityklose, bet ir ūkininko troboje, mokykloje. Jį skaito kariai tarnaudami, skaito atitarnavę ir grįžę namo, skaito besirengią karo tarnybai, skaito suaugę, dar labiau skaito įvairių mokyklų moksleiviai. Taigi, drąsiai galima sakyti, kad „Karys“ yra jaunimo laikraštis.

Linkiu „Kariui“ sėkmingai tarpti mūsų karių šeimoje, taip pat į savo eiles surinkti dar didesnę lietuviškos jaunomenės skaičių ir toliau taip sėkmingai sąmoninti piliečius - karius, auklėjant juos lietuviškumo, vienybės ir tėvynės meilės dvasioje.

Gen. lt. Kubiciūnas
1974. V. M.

KARĮ SVEIKINA

Židinys

Kuo turi būti krašto apsaugos darbas žmogiškųjų galių atžvilgiu? — Tai maximumu fizinės energijos, maximum nepalaužiamos valios ir maximum kuriamosios minties. Nepalaužiama valia visados buvo ir yra vienodai reikalinga krašto apsaugos sėkmingumui. Fizinė energija taip pat visados yra privaloma; bet sulig tuo, kaip krašto apsaugos organizacijoje vis didėja technikos vaidmuo, fizinė energija vis daugiau vietos užleidžia kuriamajam proto galiai.

Kariškos minties organas, tarnaujantis krašto apsaugos reikalui, ne tik nušviečia fizinio lavinimosi kelius ir palaiko nepalaužiamus valios pasiryžimus, bet dargi žadina kuriamąją mintį ir stengiasi ją palaikyti mūsų civilizacijos aukštumoje. Kai tai daroma savo krašto, savo tautos, savo valstybės apsaugos tikslais, toks darbas, aišku savaimė, tegali sukelti tik pritarimą, simpatiją, pasididžiavimą susipratusiųose tautiečiuose piliečiuose.

Šitokį darbą su atsidėjimu sėkmingai dirba „Karys“ jau 15 metų. Tokios garbingos sukaktuvės proga nuoširdžiai sveikiname „Kario“. Vadovybę ir linkime Jai dirbti savo svarbų darbą su kaskart didesniu pasisekimu šiuo metu, kai mūsų tėvynės apsaugos reikalas įgauna itin aktualios reikšmės aki-vaizdoje gresiančių jai didelių pavojų.

Prof. St. Šalkauskis
„Židinio“ vyriausias redaktorius

Jaunoji Karia

Per penkiolika išgyventų metų „Karys“ nudirbo didelį darbą tautos atsparumui kelti. Jis ne tik įpratina Lietuvos jaunuomenę, karius skaityti, bet juos auklėja, šviečia, ryškina jų patriotinę sąmonę.

Ginklas tik sąmoningo kario, savo krašto mylėtojo valdomas, tėra neveikiamai stipri pajėga tautos laisvei ginti.

„Karys“ rūpinasi praturtinti ir dailiąją mūsų literatūrą kariškomis novelėmis. Tai jis įrodė skelbtaisiais savo konkursais. Tikrai sveikintinas dalykas. Žodžiu, „Karys“ mūsų laikraščių šeimoje užima gan svarbią vietą ir savo srityje nepamainomas.

Sukaktuvių proga, Pone Redaktoriau, priimkite nuoširdžiausius mano linkėjimus Tamstos sėkmingai redaguojamam „Kariui“. Geriausio pasisekimo!

EDVARDAS LENKAUSKIS
„Jaunosios Kartos“ redaktorius

Skautų Aidas

Mielas Kary!

Tu jau 15 metų pavyzdingai stovi savo sargyboje. Per tą ilgą laiką tu labai daug padarei ir, minėdamas savo sukaktis, teisingai tikiesi dar daug padarysi. Sunkiū tėvynei metu tu atėjai į šį pasaulį. Bet nuo pirmosios savo gyvenimo dienos tu visą laiką buvai pasiryžęs. Ir tas nepaprastas pasiryžimas tave atvedė į didelių laimėjimų laukus.

Šiandien tu šviesiai spindi ne tik kariškių spaudos eilėse, bet tu užtarnautai užimi vieną pirmųjų vietų ir visų mūsų laikraščių tarpe.

Tu — visad jaunas, gyvas ir energingas! Aktualūs ir rūpimi Lietuvos gyvenimo klausimai tavo skiltyse sprendžiami tvirta, autoritetinga ir teisinga nuovoka. Tu tiesus ir patriotiškas.

Būdamas karių laikraštis, sugebi savo skaitytojais turėti ir didelę dalį mūsų jaunimo. Todėl tu toks laukiamas ir mėgiamas mokyklose. Apie tave buriasi jauni tėvynės sūnūs, šandie stropiai sekdami tavo mintis, o ateityj būsimi pavyzdingi tėvynės gynėjai.

Tą didelę savo sukakčių šventę gauni daug sveikinimų ir linkėjimų. Skautų Aidas, vienas artimiausių tavo bičiulių, tave šia proga taip pat labai širdingai sveikina ir linki toliau taip gražiai tobulėti, kaip ligi šiol tobulėjai.

Ant. Saulaitis
Skautų Aido redaktorius

Kūno Kultūra ir Sveikata

Minint „Kario“ 15-kos metų sukaktį, su dideliu džiaugsmu tenka konstatuoti tą ryšį, kuris jungė pradžioj ir dabar jungia kariškąją ir kūno kultūros spaudą.

„Karys“ iš pat pirmųjų savo dienų, be tiesioginių karo mokslo dalykų, metė mūsų jaunuomenei kūno mankštos ir sporto šūkį. Tas šūkis neliko be atgarsio: šandien jau mes turime specialią sportišką spaudą ir sportuojančią jaunuomenę.

Bet mūsų žvilgsnis ir dabar nuolat krypsta į „Kari“. Jis tebėra mums tuo švyturiju, į kurį nukreipiame savo vagas, kad, vieningai dirbdami ir lygiuodamiesi, greičiau pasiektume mūsų krašto stiprybės ir amžinosios sostinės — Vilniaus atvadavimo uostą.

„Kary!“ vadovai mums, žengiant nepriklausomybės kovų keliu, vadovauk ir toliau kilniems mūsų jaunuomenės kariškojo ir fiziškojo auklėjimo žygiams.

VI. Kviklys
„Kūno Kultūros Ir Sveik.“ redaktorius

Lietuvos Aidas

Budrusis Karys sulaukė savo gyvavimo 15-kos metų. Skaitmuo nedidelis, bet laikraščių gyvenime jis yra retas. Lietuvos Aido Redakcija tos sukakties proga linki savo kolegai ir toliau dar ilgus metus stovėti kariškosios spaudos sargyboje, auginti ir mokslinti stipriausias mūsų jaunuomenės jėgas ir skiepyti jose gilią tėvynės meilę.

Lietuvos Aido Redakcija

Simas Aleksandravičius
Red. sekretorius

Policija

Švenčiant „Kario“ 15 mt. sukaktį, malonu pabrėžti neginčijamą tiesą, kad užgimęs 1919 m. „Karys“ per ištisus 15 metų su dideliu pasišventimu mokslino ir auklėjo patriotiškoje dvasioje tiek tikrosios, tiek atsargos tarnybos karius.

Mums, policistams, kaip atsargos kariams, šiandien ypač tatai yra džiugu ir garbinga prisiminti. Jūsų didingos sukakties proga man, kaip 1919 m. „Kario“ bendradarbiui, tenka daug garbės sveikinti Tamstą, Pone Redaktoriau, ir palinkėti Tamstos vadovaujamam laikraščiui kuo gražiausios ateities.

K. Svilas

„Policijos“ redaktorius

Trimitas

„Trimitas“ — šaulių laikraštis laiko save karių laikraščio „Kario“ artimiausiu draugu. „Karys“ visada įdomus, aktualus ir mūsų krašto gyvenimo reikalais susirūpinęs, eina ne vien į gausingą karių šeimą, bet ir į plačiąją Lietuvos visuomenę. O toje visuomenėje bene uoliausi „Kario“ skaitytojai ir gerbėjai yra šauliai, kuklūs karių talkininkai krašto gynimo reikaluose. „Trimitą“ taip pat skaito gausinga karių šeima.

Tad „Trimito“ redakcija skaitytojų, bendradarbių ir savo vardu nuoširdžiai sveikina garbingąjį „Kari“, jau penkioliką metų vaisingai dirbantį didžiulį švietimo darbą ir linki jo vadovams, redaktoriams, bendradarbiams ir visiems „Kario“ draugams geriausio pasisekimo ir toliau ilgus metus dirbti mūsų tautos ir krašto saugumui ir kultūrai.

„Trimito“ Redakcija

V. Daudzvardas

VI. Andriukaitis

Kultūra

„Kultūros“ žurnalo redakcija turi garbės sveikinti „Kari“ jo 15 metų sukakties proga ir linkėti jam darbingiausios ateities.

K. KORSAKAS

„Kultūros“ Redakcija

PENKIOLIKA METŲ

Dirbta penkiolika metų, o to darbo vaisiai iš tikrųjų gražūs ir verti džiaugsmingos šventės. Nueitas darbo kelias — varginas, dygliuotas, o padaryta daug. Pasakysiu konkretizuotai — šandien karys stovi ties ta riba, kuri žymi jį turintį 95% privalomos jam tobulybės.

Nepriklausomos Tautos žaizdos buvo ką tik atvertos, kai gimė karys. Nepriklausomybės karui nutilus, jis pradėjo žengti kariškos kultūros vieškelį į tautos gerovės pasaulius. Pradėjo žengti, nuolat atsiskudamas į paliktą užpakalį Vilnių.

— Mes tavęs nepamiršim. . .

Kariška valia ir energija daug gali. Karys, pralaužęs mūsų kariuomenės dvasioj šaltosios verguvės neištirpusius ledus, sukūrė tikrąjį mūsų kariuomenės veidą, kurį mes ir matom šią iškilmingą dieną.

Paskutiniųjų metų bėgy Karys tapo labai populiarius. Jis nebepasitenkina vien kareivinių horizontais ir eina į mokyklas, į civilinio gyvenimo vienetus. Su tikru susidomėjimu jį skaito šautuvą valantis kareivis, su tokiu pat jausmu jį griebia neseniai tepažinęs raides vaikas. Abu randa sau kažko malonaus, gero.

Su kareivinių sienomis kiekvienas atsargos karys skiriasi, o su „Kariu“ — retas. Jei ne pats išsirašo, tai iškinkęs iš plūgo arklį eina į artimiausią vietą, kur lankosi toks artimas širdžiai „Karys“. Sklaido atsargos karys sugrūbusiais pirštais mylimo laikraščio puslapius ir vejasi mintimis anas kareiviavimo dienas. „Karys“ — nematomos kareivinių sienos, kurios amžinai supa kiekvieną atsargos kari.

Susipažinau su „Kariu“ bebūdamas gimnazijoje. Patiko jis man. Pradėjau reguliariai jį skaityti ir bu-

vau labai patenkintas, nes eidamas į karo tarnybą, „Kario“ cilučių dėka, buvau neblogai su kariškuoju gyvenimu susipažinęs. Ir tarnybos metu nekartą draugiškai jis man padėdavo. Važiuodamas atlikti kariško vadovavimo stažą, buvau visiškai ramus, nes „Karys“ buvo išmokęs mane, kaip pažinti kareivio psichologiją. Ir iš tikrųjų, kas skaito šį laikraštį, pasakys tą patį.

Štai nepamirštinas vaizdelis, kuris charakterizuoja kareivių prisirišimą prie „Kario“. Atsarginiai paleidžiami sąlyginių atostogų, atsargon. Dokumentai išduoti, viskas sutvarkyta, išvažiuojantieji skuba. Atsisveikinu su jais, linkiu tolesnio gyvenimo laimės. Mano dėmesį pritraukia du atsarginiai, kurie sėdi prie lango ir kažko laukia. Paklausiu jų ir nustembu — pasisako laukią ateinančio už poros valandų „Kario“. Girdi, norį prieš išvykdami jį dar pamatyti.

Mūsų kariuomenės meilė „Kariui“ — neabejotina.

„Kario“ turinys labai įdomus. Jo medžiaga sultinga ir kiekvienam, kad ir kažkaip nesudėtingam proto mechanizmui, lengvai virškinama.

„Karys“ sveikintinas už beletristikos gausumą, o ypatingai už pravestą ir dabar paskelbtą kariškos apysakos konkursus. Tuo jis labai sėkmingai pradėjo grožinės kariškos mūsų literatūros lobyną. Reikia manyti, kad ne kieno kito, o „Kario“ bus iniciatyva paskelbti konkursą nepriklausomybės kovų romanui parašyti.

Sėkmingais „Kario“ žingsniais besidžiaugiant, belieka linkėti tolesnio pasisekimo ir produktingo darbo.

Ats. j. leit. J. Žukauskas

Vidury—vyr. št. spaudos ir švietimo skyriaus viršininkas plk. Šarauskas; i kairę nuo jo — Kario red. mjr. Balčiūnas ir Kario sekretorius St. Butkus; i dešinę — sp. ir švt. skyriaus raštinės vedėjas mjr. Narušis.

Mūsų KARIO sukaktuvės

Spaudos leidinių jubiliejai skiriasi nuo visų kitų sukaktuvių tuo, kad spausdintas žodis ne tik duoda realių ir gyvų vaisių, bet kad jis ir pats nežūsta, ir negali būti užmirštos net mažiausios to žodžio smulkmenos, nes kiekvienas žodis, kiekviena raidė lieka užfiksuoti popieriuje ir spausdinto žodžio istorijai sudaro detališkiausius originalius dokumentus, galinčius būti gyvais sukaktuvių liudininkais tol, kol laikys ir nesupūs pats popierius. Mūsų „Karys“, švęsdamas savo 15 metų sukaktuves, turi net 15 storų tomų spausdinto žodžio. Ar tai juokai? Ne. Tegul vieni per 15 metų spausdinti straipsniai buvo ir menkesni už kitus, bet kiek per tą laiką į „Kari“ buvo įdėta jo redaktorių ir bendradarbių gerų norų, jausmų ir sielos, dabar sunku būtų net įvertinti; juose atsispindi mūsų paskiausių trijų penkmečių istorija, mūsų kovos su Lietuvos priešais, mūsų kariuomenės gyvenimas, jos mokymas ir pažanga.

15 „Kario“ komplektų dabar sudaro garbingą spausdinto žodžio archyvą, archyvą tų žodžių, kurie tinkamam momentui skirti buvo be galo svarbūs ir reikšmingi. Spauda juk yra vienas iš ginklų savo teisėms ginti. Spauda yra priprasta vadinti net šeštąją pasaulio galybę. Ir tai yra teisybė. Šiais laikais spaudos reikšmė tokia didelė, kad į ją visų ir visose srityse kreipiama ypatingo dėmesio. Senas šūkis, kad „mintys tai kulkos“, dabar gerai suprastas, nes iš tikrųjų, kariauti galima ne tik kulkomis, bet ir mintimis, gyvu ar spausdintu žodžiu. Galima pasakyti net daugiau, kad svarios mintys ir netušti žodžiai yra net svarbesni, negu materiališki ginklai. Juk ginklas yra tik aklas daiktas, kurį žmogus, vienos bei kitos minties pagautas, gali panaudoti blogam arba geram. Tad ir yra labai svarbu iš pradžių žmogus gerai dvasiškai parengti, ir tik tada duoti jam į rankas ginklas, nes tik tuo būdu galime būti tikri, kad taip įteiktas ginklas nebus panaudotas piktam.

Kiek reikšmės turi spausdintas žodis ne tik taikos, bet ir karo metu, aiškiai rodo praeitieji įvykiai.

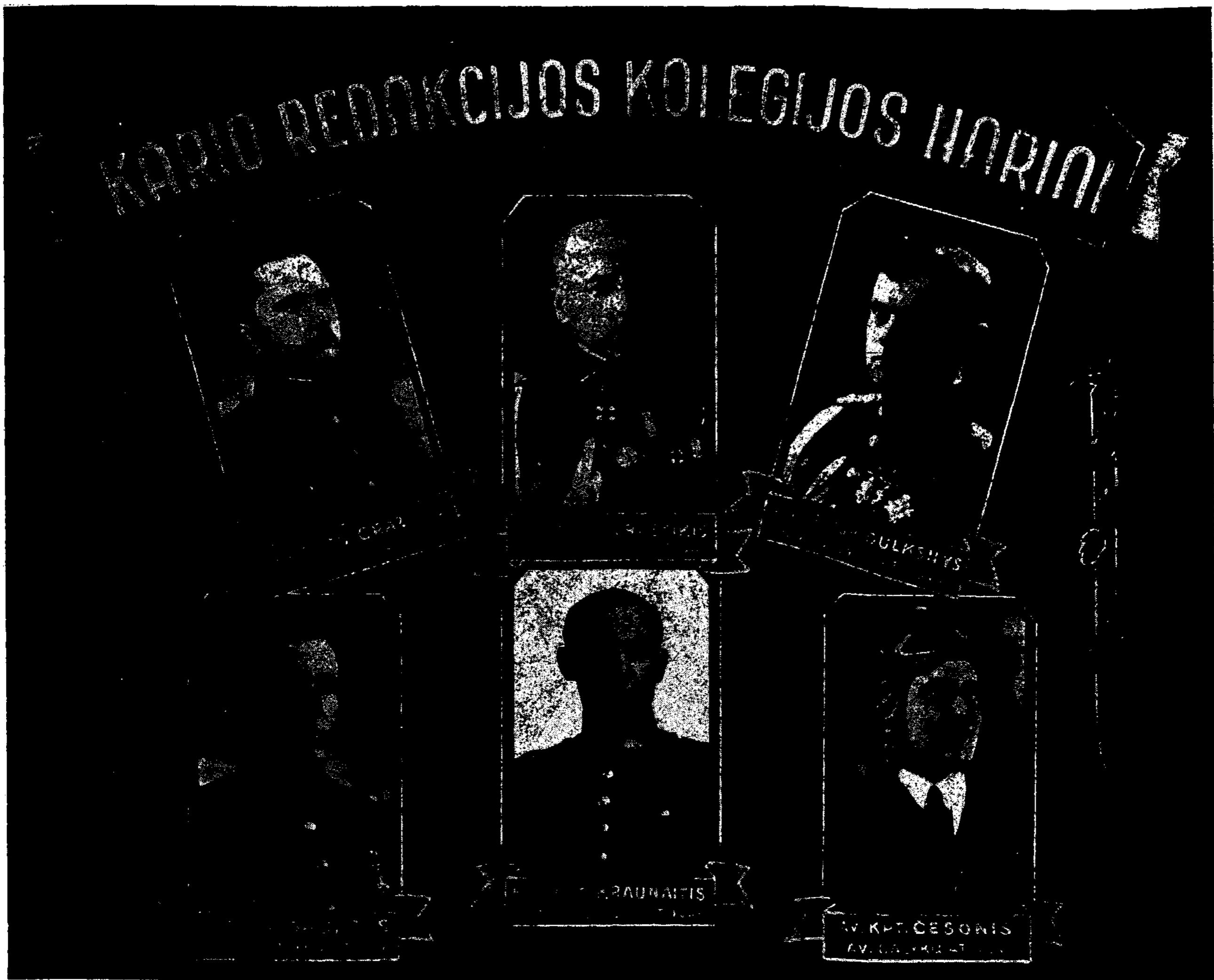
Per didįjį karą į frontus buvo siunčiami ne tik milijardai šovinių, artilerijos pabūklai, lėktuvai, sviediniai, tankai ir kulkosvaidžiai, bet ir milijonai sau arba priešui skiriamų laikraščių. Savo kariuomenei skiriami laikraščiai turėdavo kelti savų karių moralę, jų ūpą ir nuotaiką. Kiti laikraščiai, atsišaukimai, proklamacijos, plakatai ir karikatūros buvo skiriami prieš kariams demoralizuoti ir lėktuvais, balionais, sviediniais, per agentus ir kitais būdais buvo gabenami į priešų apkašus. Įdomu prisiminti, kad, pav., prancūzai per vieną 1918 metų vasarą buvo išplatinę net 65 milijonus tokių raštų vokiečių kariuomenėje. Ir tokio darbo rezultatai buvo labai įsidėmėtini: 1918 metų rudenį vokiečių kariuomenė turėjo apie vieną milijoną pabėgusių kareivių, ir vokiečių generolas v. Heye tada visiškai teisingai yra pasakęs, kad „priešas šiandien kovoja plunksna geriau ir sėkmingiau, negu kardu.“

O ar ne ta pati istorija buvo Rusijoje 1919—1920 metais, kada bolševikai prieš savo priešus siuntė į frontą ne tik savo prastai ginkluotą kariuomenę, bet ir ištikus transportus savo literatūros; viena literatūra buvo skiriama savo kareiviams, kita priešui.

Pagaliau atsiminkime karą dėl Lietuvos nepriklausomybės. Daug kas iš mūsų gerai atsimena, kaip gaivinamai ir stiprinamai veikdavo fronto kovotojus įvairūs mūsų valdžios ir karo vadovybės atsišaukimai ir kiti spaudos leidiniai. 1919 metais bolševikai taip pat mėgindavo veikti mūsų karių fronte savo proklamacijomis, bet be pasisekimo, nes mūsų karių tarpe bolševikų skelbiamos mintys neturėjo jokio pritarimo.

Šiuos kelis pavyzdžius paminėjau tik todėl, kad galėčiau pabrėžti, jog spauda turi ypatingos reikšmės, todėl ji dabar yra naudojama visų ir visur.

Iš to išplaukia ir „Kario“, kaip kariškos spaudos organo, reikšmė mūsų kariuomenei ir kraštui. Kukliai dirbdamas ir punktuoliškai išeidamas vieną kartą per savaitę, šiandien jis susilaukė gražių sukaktuvių

ir su pasitenkinimu gali žiūrėti į savo 15 metų komplektus.

„Karys“ ypatingai per kelis paskiausius metus virto daugiau, negu kariuomenės organu, nes jame, be visą mūsų kraštą ir kariuomenę liečiančių straipsnių, randame dar ir kitas sritis liečiančių rašinių — apie karišką jaunuomenės rengimą mokyklose, apie šaulius ir skautus. „Karys“ turėjo griebtis tokio platesnio darbo todėl, kad visos čia paliestos sritys yra susijusios su krašto gynimo reikalais ir kad kai kurios jų kitur tuo tarpu dar mažai pasireiškia. Laikui bėgant, šis reikalas gal kitaip susitvarkys.

Tenka pabrėžti didelis solidarumas „Kario“ bendradarbių tarpe. Per visą „Kario“ gyvavimo laiką, t. y. per 15 metų, „Kario“ bendradarbių skaičiuje randame civilių greta karių, naujokų greta generolų, mokinių greta atsargos karių, skautų greta šaulių ir t. t. Visi randa čia vietas savo mintims reikšti, solidariškai dirbdami vienam bendram tikslui — stiprinti savo krašto saugumą. Toks retas autorių solidarumas, kada jie, nežiūrėdami savo padėties, amžiaus, prityrimo, mokslo, pažiūrų ir žinių, randa vieną bendrą kalbą, yra labai reikšmingas, svarbus ir retai kur pasitaiko.

Paskiausiai sustiprėjęs ir patobulėjęs „Karys“ neturėtų užmigti ant laurų, nes jis gali ir turi dar la-

biau gerėti ir tobulėti. Tenka pageidauti, kad jo bendradarbiai dažniau ir daugiau rašintų apie kariškų reikalus; ateityje gal reikėtų pagalvoti apie atskirų „Kario“ skyrių kitionišką sutvarkymą; tenka palinkėti, kad plačiai pasklystų skaitytojų tarpe paskiausiai įvestas taktiškų uždavinių skyrius; reikėtų daugiau susirūpinti karo korespondentų parengimu kariuomenės dalyse ir įstaigose ir t. t. Tai yra kuklių pageidavimų žiūpsnelis, kurie, kiek man žinoma, „Kario“ redakcijai ne nauji, nes ji pati šiais dalykais yra susirūpinusi.

Visai nemanydamas berti solenizantui tuščių komplimentų, vis dėlto noriu pasakyti, kad dabar mūsų „Karys“ be jokių abejonių yra vienas įdomiausių ir populiariausių laikraščių Lietuvoje.

Šių sukaktuvių proga tenka palinkėti mūsų „Kariui“ augti, klestėti, tobulėti, likti ir toliau mūsų spaudos avangarde ir, nenuleidžiant nei galvos nei rankų, drąsiai eiti plačiuoju krašto gynimo vieškeliu.

„Karys“ yra mūsų laikraštis, tad visų mūsų pareiga padėti jam savo kilnų uždavinių vykdyti ir užtikrinti jam garbingą pažangos kelią.

Su šiais linkėjimais ir pasiryžimais lydime savo mylimą „Kari“ į ketvirtąjį garbingo darbo penkmetį.

Plk. ltn. St. Raštikis

Artimesnieji ir nuolatiniai

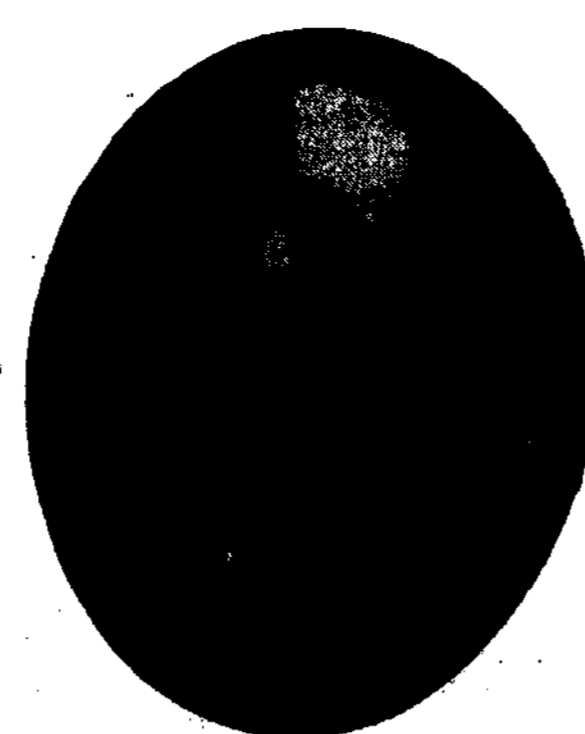
Mjr. K. Babickas, daugiausia rašinėjas iš ryšių srities

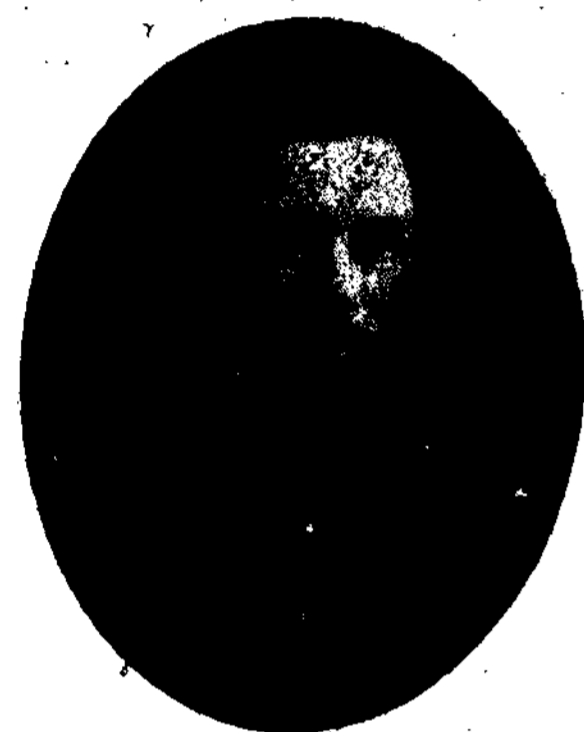
Ats. mjr. P. Ruseckas, pirmas „Kariškių Žodžio“ redaktorius

Mjr. A. Ružancovas, daugiausia rašinėjas kariškių žinių, kar. ugn. ir t. t.

Mjr. Maculevičius, daugiausia rašinėjas iš pionierių srities

Kpt. Mašiotas (Justas Tyła), rašinėjas eilėraščių ir specialiųjų dalykų

Kpt. J. Brusokas (Jurgis Daina), rašinėjas iš kariuomenės gyvenimo

Kpt. J. Žlabis (Husz Ar), rašinėjas iš kariuomenės gyvenimo ir t. t.

Kpt. B. Grigas, rašinėjas iš kavalerijos srities

J. ltn. B. Keturakis, rašinėjas iš kariuomenės gyvenimo ir sporto srities

Ltn. E. Bliūdnikas (Bernst), karikatūristas, eiliuotųjų feļjetonų autorius

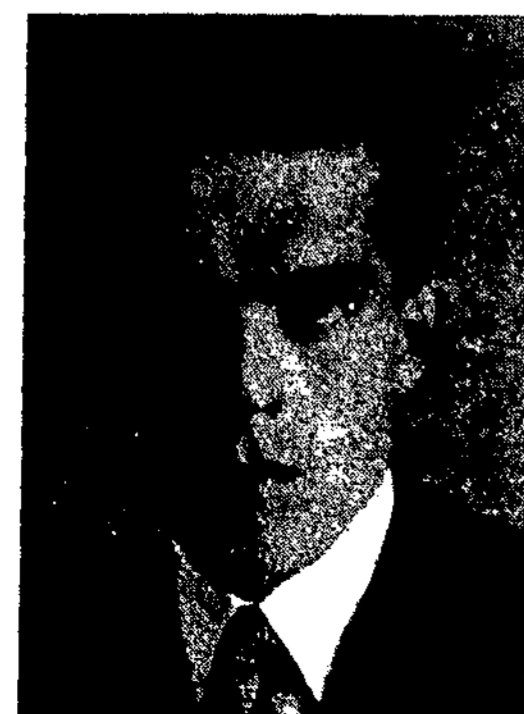
J. ltn. J. Namajūnas, rašinėjas iš kariuomenės gyvenimo ir kt. reikalais

Ats. j. ltn. Vl. Juodvalkis, sporto skyriaus korespondentas

Jonas Martinaitis (Misiūginis mamonėlis), žymiausias mūsų karikatūristas

Ats. j. ltn. Žukauskas, rašinėjas apysakas

Balys Gaidžiūnas, rašinėjas eilėraščių ir kit. dalykų

Jonas Rackevičius, rašinėjas eilėraščių ir žinių

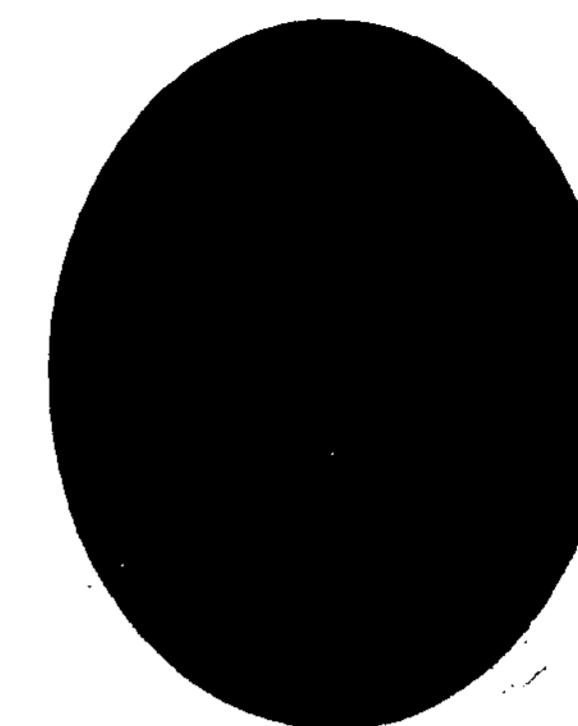
KARIO bendradarbiai

Virš. Al. Mejeris (Pilotas A. M.), rašinėjas iš aviacijos srities

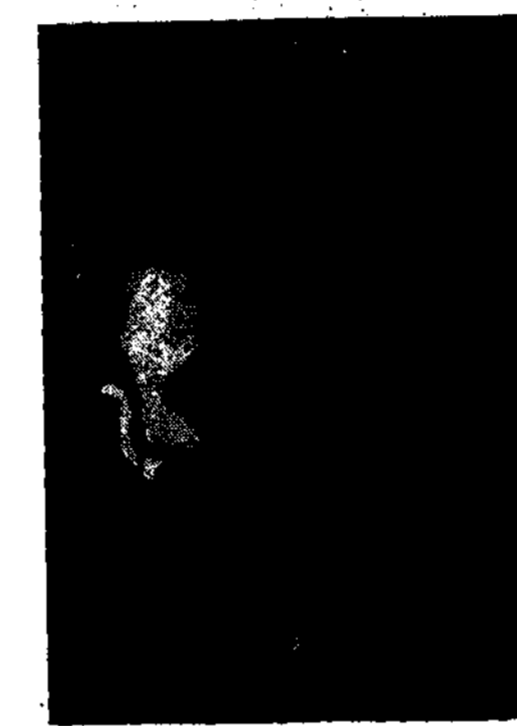
Virš. A. Nalančius, korespondentas ir rašinėjas kariuom. gyven. reikalais

Vyr. pusk. B. Jablonskis, korespondentas ir rašinėjas įvair. karių reikalais

J. san. pusk. M. Grinius, aktingiausias korespondentas

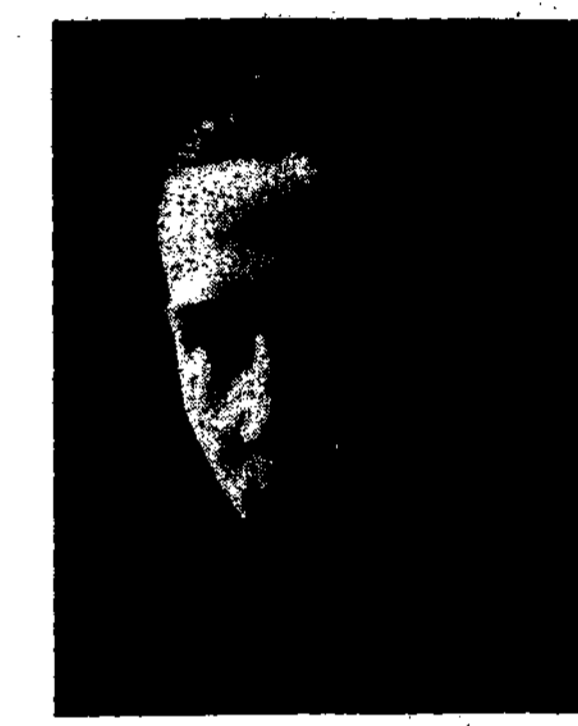
Jonas Docius, rašinėjas eiliu, feļjetonų ir karikatūrų

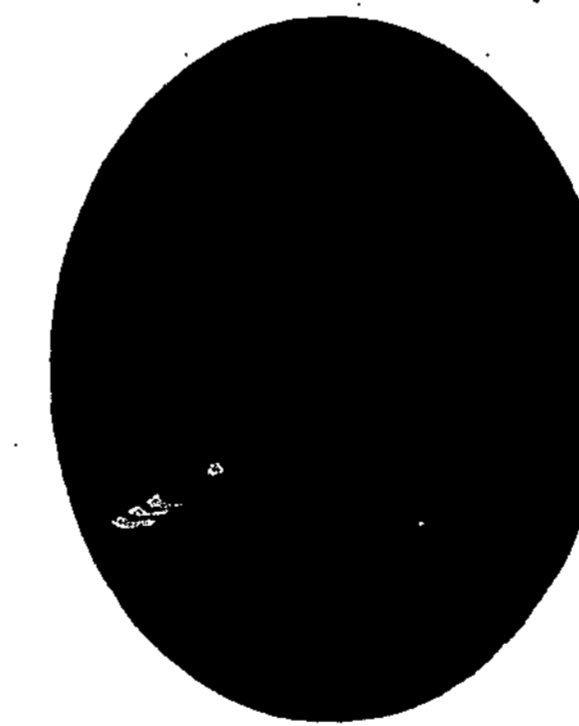
Antanas Jokimas, šiemet sukako 10 metų, kai dirba spaudoj

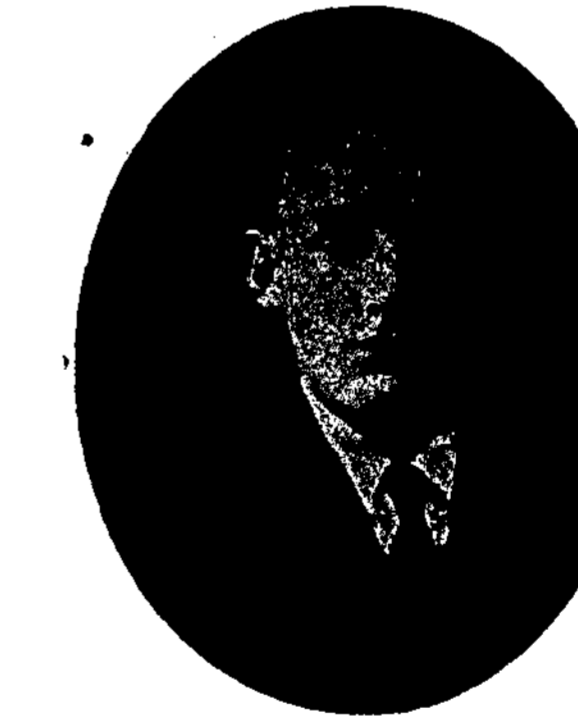
Moksleivis Juozas Gražulis, rašinėjas eilėraščius

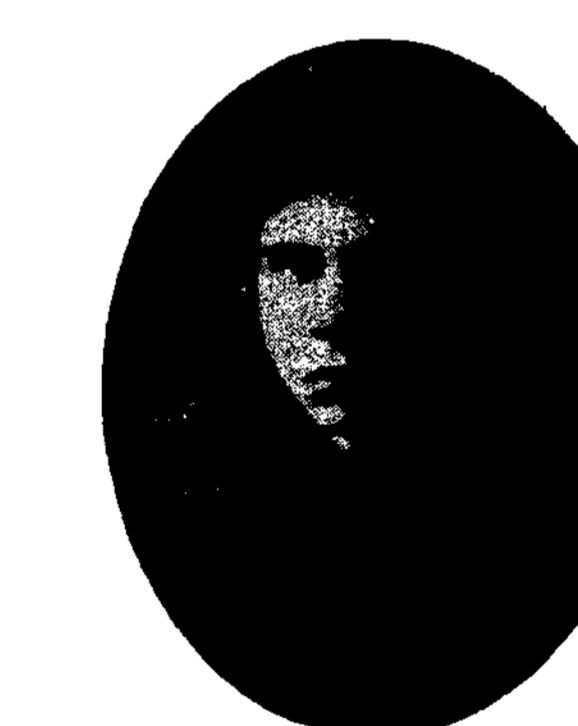
Bolius Vosylius, daugiausia rašinėjas moksleivių kar. pareng. reikalais

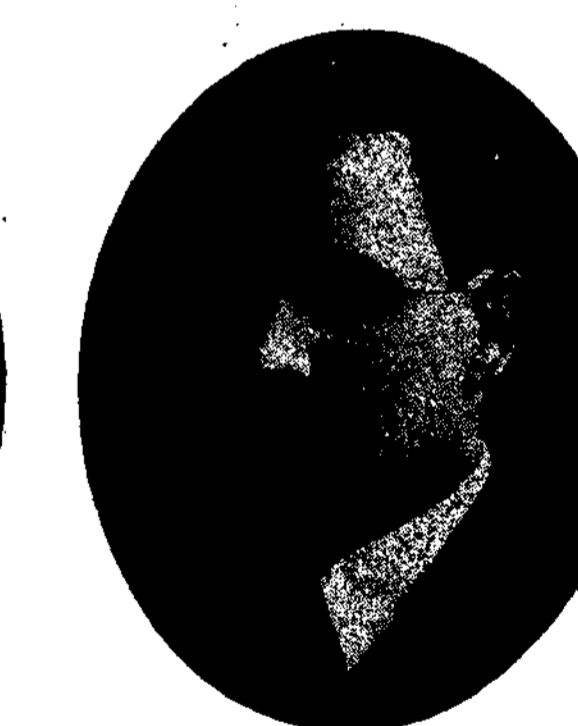
Vyr. pusk. L. Grigaitis, rašinėjas įvairiais karių reikalais ir žinių

Eil. Paulius Sirgedas, rašinėjas įvairiais karių reikalais ir žinių

Moksleivis Kazys Bradūnas, rašinėjas eilėraščius

Lionis Škačkauskas, rašinėjas žinių iš kariuomenės teismo

RAŠYKIME I SPORTO KRONIKOS SKYRIU

Kiekvienam „Kario“ nr. randame trumpą visos Lietuvos svarbesnių sporto įvykių kroniką. Tai sportą mėgstantiems kariams žymiai padeda orientuotis Lietuvos sporto gyvenime. Bet Lietuvos sporto gyvenimą sudaro ne vien civiliai sportininkai. Jame žymią dalį sudaro ir kariuomenės sportininkai. Deja, apie jų judėjimą, nors kartais jis ir labai žymus, retai teišgirštame. Kažin kodėl dalių korespondentai, rašinėdami iš kariuomenės gyvenimo, pamiršta apie sportą. Juk jis irgi reikšmingas dalykas karių tarpe ir vertėtų lygiai traktuoti su kitais įvykiais. Tiesa, yra keletas korespondentų, kurie nuolat trumpai „Kario“ skaitytojus informuoja apie sportinį gyvenimą, bet to neužtenka. Reikia, kad kiekvienas mūsų pasirodymas sporte būtų pažymėtas ir aprašytas. Tuomet geriau pažinsime vieni kitus, geriau pamėgsime sportą ir visus „Ka-

rio“ skaitytojus įtikinsim, kad kariai, be karo mokslo, turi laiko ir sportui. Be to, „Kari“ skaityto ir ne kariai: šauliai, skautai, moksleiviai ir šiaip visuomenė, kurie seka visą kariuomenės gyvenimą, nes vieni iš jų kariais buvo, o kiti rengiasi įis būti. Neinformuojant apie savo gyvenimą, atrodo, kad tik vienoje kitoje dalyje sportu domimasi, o kitose ne. Tad teikiems klaidingiems galvojimams užkirskim kelią. Visi, kas plunksną valdyti moka, rašykime į sporto kronikos skyrių. Jeigu jūs su noru skaitot kas įvyko civilių sportininkų gyvenime, tai jie su noru skaitytų kas įvyksta karių sportininkų tarpe.

Tad, „Kariui“ žengiant į šešioliktus gyvenimo metus, pasižadėkime sportuoti ir apie tai pranešti.

Ats. j. ltn. Vl. Juodvalkis

Kario jubiliejus

Prieš penkioliką metų gegužės 22 d. gimė Karys (pradžioj Kariškių Žodis). Graži ta diena buvo ar ne — vargu ar kas beatsimins. Pagaliau ne visada tai svarbu, nors rašant biografijas arba kalbant apie įvykius dažnai įprasta pridėti: tai buvo vieną gražią dieną.

Tuo labiau norėtusi įdėti tą posakį, kada tai (Kario radynos) buvo pavasarij ir dar gegužės mėnesij. O gegužis jau vien tik savo vardu visada ypatingai nuteikia, gaivina ir stiprina. Tame garse, jo turiny visada jaunatvė skamba, džiaugsmas spindi, naujos viltys gema, energija tvinsta, pasiryžimai veržiasi. Daug daug tuomet sieloj idealizmo, grožio ir pasiutiškos galių. Tuomet, rodos, visą pasaulio vargą sutryptum vietoje ir vien tik laimę teiktum visiems.

Taigi, visos gegužio dienos turi būti gražios, ir tas, kas tomis dienomis gimsta, taip pat turi būti gražus, — visada jaunas, skaistus ir prasmingas. Vadinasi, toks turi būti ir mūsų Karys.

Ar jis tikrai yra toks?

Čia — malonu pastebėti — nebetenka patiems aiškinti. Gražiausiai apie tai kalba penkiolikos tomų gyvieji puslapiai, tūkstančiai palankiausių mūsų skaitytojų, nuolatiniai pasiaukoję platintojai ir šios dienos širdingiausi sveikinimai bei linkėjimai.

Pagaliau, jaučiame tatau mes patys, didelis būrys artimiausių jo bendradarbių, — nuolatiniai Kario gavintojai ir rūpintojai. O mes iš tikro jauni — jauni savo dvasia, norais, siekimais, karšta tėvynės meile ir didžiausiu troškimu tarnauti savo tautai, padėti jai svarbiausiame laimės, nepriklausomybės gynimo reikale ir dėl to net savo gyvybę paaukoti — paaukoti prasmingai.

Dėl to visi mes karštai trokštame, kad ne tik mūmyse, bet visoj tautoj, kiekviename jos piliety, tos kilniosios ir aukštos dorybės visada būtų gyvos, galingos ir kūrybiškai reikštusi. Dėl to daugiausia mes

gal ne tiek įprastinai rašom, galvojam, kiek kalbam. Kalbam nuoširdžiai, atvirai, kaip jaučiam, suprantam ir norėtumėm matyti. Ir daugelis mūsų rašo ne dėl to, kad profesionalai, kad tik uždarbį gautų, bet kad nori pasisakyti, pasidžiaugti, arba nusiskusti negerumais, iškelti tai, kas mūsų tautoj, svarbiausia artimiausioj mums kariškoj šeimoj, žalinga, nesveika.

Šiandie, Kario jubiliejaus proga, ypačiai malonu man pasidžiaugti tuo ypatingu reiškiniu, tuo bendradarbių uolumu, rūpestingumu ir dideliu savo Kariui atsidėjimu.

Tiktai, pasidžiaugęs laimėjimais, norėčiau atkreipti dėmesio į du dalyku. Pirma, kad Karys, kaip šiandie matom, jau eina šešioliktuosius metus, vadina si, gerokai pagyvenęs ir subrendęs; antra, šiandie mūsų valstybė ir tauta gyvena ypatingai rimtą ir svarbų momentą, kuris iš visų mūsų reikalauja kuo didžiausio susipratimo, darbštumo ir vienybės.

Todėl tie faktai didina mūsų uždavinį ir reikalauja daugiau tempo, daugiau aktualumo ir gyvesnių, smarkesnių minčių, kurios kurstyty idėjas ir varyty kūrybinį darbą.

Jei seniau, keli metai atgal, pakenčiami ir gal pateisinami buvo Kary silpnumai — skystesnės eilutės, menkesni straipsniai, pašalesnės temos, — šiandie jau nebeturi to būti. Šiandie kiekvienas mūsų žodis ir posakis turi būti svarus, reikšmingas ir tikslus, kaip šūvis, glaudžiausiai suderintas su Kario siekimais ir uždaviniais.

Jei norim, bendradarbiai, toj Kario rikiuotėj garbingai žengt, pasispirkim, ištieskim krūtinę ir meskim ugningą žvilgsnį stačiai į priekį. Nesitabalikim užpakaly, negadinkim kojos ir mažiau blaškykimės į šalis ir atgal.

Visada atsiminkim, kad pavasaris, gegužis ir Karys yra mūsų sinonimai — mūsų pajėgumo ir dvasios reišėjai.

Mjr. Balčiūnas

Kario ekspedicija. Taip kiekvieną savaitę tvarkomas ir siunčiamas Karys.

Kario vaidmuo mūsų kovose

1918 metų pabaigoj vieną kartą, eidamas Vilniaus gatvėmis, pasitikau savo gerą pažįstamą jauną, aukšto mokslo inteligentą, ir dargi visuomenėje tuomet gero-kai žinomą. Tuomet mes, nedidelis karių būrelis, jau dėjome pastangų savo kariuomenei kurti, nes buvo pats laikas pradėti su ginklu kovoti dėl Lietuvos nepriklausomybės. Mano pažįstamasai gerai žinojo, kad ir aš priklausau prie kariuomenės kūrėjų.

— Ką, gal jau esi pakeltas į Lietuvos kariuomenės generolus? — paklausė mane pasityčiodamas.

— Kur gi jūsų tvirtovės, patrankos, kulkosvaidžiai, kur pėstininkų, kavalerijos pulkai? — nugirdęs iš manęs tinkamą atsikirtimą, tyčiojosi toliau pažįstamasai. — Špygą kišenėje turėdami sumanė, mat, Lietuvai nepriklausomybę iškariauti. Kariautojai čia tokie!

Aštriai susikirtę, pasiginčiję išsiskyrėme. Vėliau, kai po daugelio mūsų jaunutės kariuomenės garbingų žygių, po laimėjimų ir pralaimėjimų vėl susitikdavome, — mano pažįstamasai tik akis prieš mane nuleisdavo.

Tasai šio jauno inteligento, šio gryniausio lietuvių iš lietuvių, kilusio iš sveikiausio mūsų tautos sluoksnio, valstiečių, pasityčiojimas man visuomet atėdavo galvon, kai tik tekdavo ir tenka drauge su kitais imtis kokio dar nepradėto visuomeniško darbo, nes tokiais atvejais, paprastai, tekdavo ir tenka užgirsti panašių šiaudadūšių ar nesusipratėlių, kad per mažos mūsų, lietuvių, jėgos ir t. t. Tik paskui, kai darbas sėkmingai eina arba jau ir visai tikslas pasiektas, šie šiaudadūšiai nurimsta.

Taip maždaug buvo ir 1919 m. prieš gegužės 22 d., kai buvo sumanyta ir jau paskelbta leisti „Kariškių Žodis“. Ir tuomet, šalia mažytės saujelės tų, kurie dideliu pritarimu stoji į „Kariškių Žodžio“ bendradarbius, atsirado gudragalvių, kurie neužmiršo įspėti, jog iš sumanyto „Kariškių Žodžio“ nieko nebū-

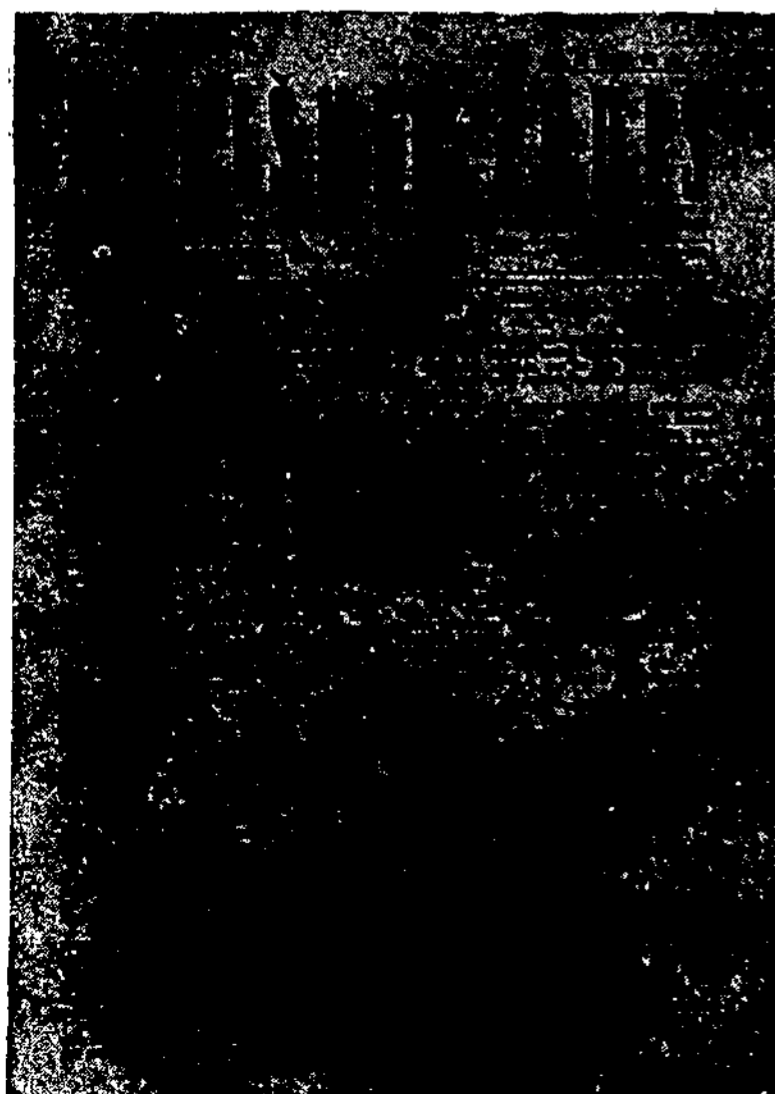
sią — neužteksią jėgų jis prirašyti ir leisti, o jeigu jis ir eisias, tai be jokios naudos, nes kas jį beskaitysias.

Bet „Kariškių Žodžio“ pradininkai nė mažiausio dėmesio nekrepė į neigiamus įspėjimus, tik ėmėsi darbo. Laikraštis pradėjo eiti ir nuo pat savo pirmojo numerio pasirodymo įgijo draugų ir skaitytojų, nors šiaip pirmosios jo gyvenimo dienos buvo gana sunkios.

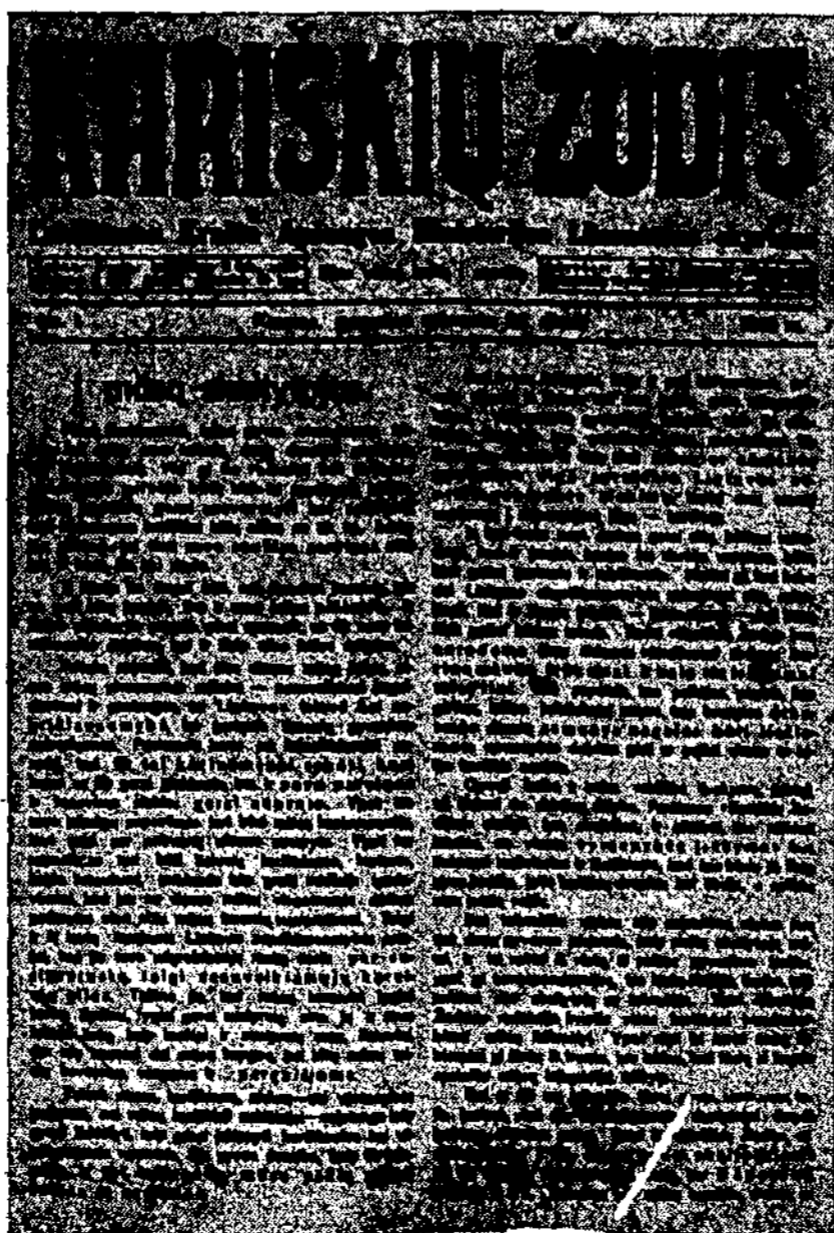
„Kariškių Žodis“ pradėjo eiti ne dėl to, kad vienas ar kitas geros valios žmogus sumanė jį leisti, bet todėl, kad tuomet buvo gyvas ir pribrendęs reikalas turėti savo kariškas laikraštis. Tuomet (1919 m.) Lietuvon veržėsi iš visų pusių mūsų priešai, kurie užsišpyrę norėjo mus pavergti; veržėsi rusai-bolševikai, veržėsi vokiečiai, veržėsi, mūsų lenkų dvarininkų vedami, lenkai. Su visais jais reikėjo be galo sunkiai kovoti ir žūt būt juos nugalėti ir iš Lietuvos išvyti. Bet kovoti, o ypač nugalėti galėjo tik susipratęs, žinąs dėl ko kovoja karys. Tais laikais buvo nemaža ir tokių karių, kurie, vos išėję iš po sunkios rusų ir vokiečių okupacijos letenų, menkai tesuprato savo tautos, savo tėvynės, ir net savo pačių reikalus, todėl nesuprato ir to, dėl ko jį kariuomenėn pašaukė, dėl ko jis turi kariauti. O čia dar ir priešai stengėsi varyti tarp jų praigaištingą propagandą, skleisdami įvairias melagingas apie Lietuvą žinias, kad tuo būdu atgrasytų Lietuvos karius kariauti dėl Lietuvos nepriklausomybės.

Taigi, reikėjo skleisti karių tarpe tikrą supratimą apie Lietuvos reikalus, reikėjo jiems skiepyti Lietuvos meilę, reikėjo, pagaliau, aiškinti visus tuos melus, kuriuos skleidė apie Lietuvą mūsų priešai. Tą darbą galėjo atlikti tik kariams skiriamas laikraštis. Tam tikslui ir buvo įkurtas „Kariškių Žodis“.

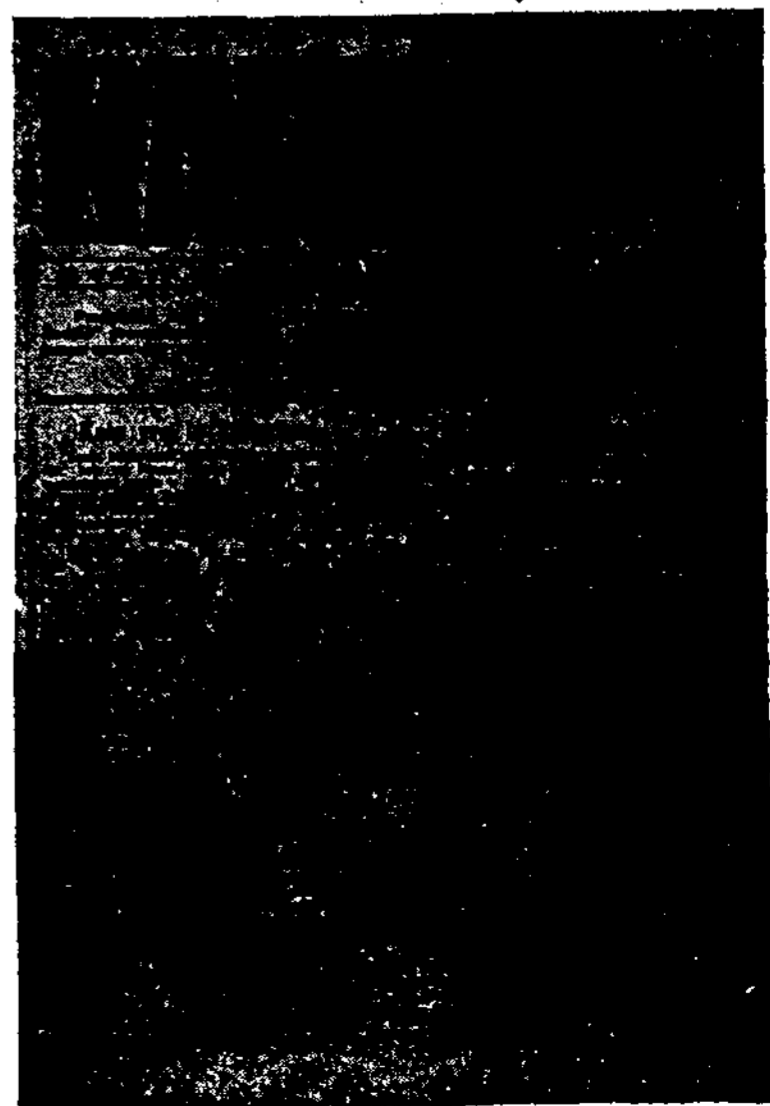
Ir štai „Kariškių Žodis“, vėliau pasivadinęs „Karys“, gražiai ir garbingai savo uždavinį atliko. Nuo pat pirmojo savo numerio skleidė karių tarpe tautiškai valstybinį susipratimą, skiepijo jiems skaidraus

Kariškių Žodžio numeris, išleistas Vilniuje

Pirmas Kariškių Žodžio numeris, išleistas 1919. V. 22

Pirmas, jau pasivadinus Kariu, numeris

patriotizmo dvasią, aiškino, kam reikalinga Lietuvos nepriklausomybė, dėstė garbingos kario tarnybos, kario pasiaukojimo pradus ir aiškino melus, kuriuos skleidė apie Lietuvą jos priešai.

Ir neliko „Kariškių Žodžio“ žodžiai tyruose šaukiančio balsu. Kariai skaitė jį, gėrėjosi skelbiamomis jo mintimis ir vis giliau dėjosi jo žodžius galvon ir širdin, o ne vienam lyg ir akys atsidarė, pamatė, kas aplink darėsi, ne vienas aiškiai suprato, dėl ko jis kaujasi, dėl ko savo ir priešų kraują lieja.

Ir, kaip parodo tų kovų dalyviai ir vadai, „K. Žodis“ pakėlė karių dvasią ir įskiepijo jiems dar didesnę pasiryžimą nugalėti priešą. Pakelta dvasia, aiškiai supratę savo uždavinį, supratę, dėl ko kovoja, puolė mūsų kariai bolševikus, puolė vokiečius, lenkus ir, pagaliau, po ilgų kovų, po visos eilės laimingų ir nelaimingų kautynių priešą nugalėjo. Jeigu ir ne visai jį iš Lietuvos tėvynės išvijo, tai išvijo bent iš tos Lietuvos dalies, kuri šiandien nepriklausoma.

Žinoma, jei ši Lietuvos dalis atgavo nepriklausomybę, tai visos tautos nuopelnas. Bet tam tikra to nuopelno dalis neabejotinai priklauso „Kariškių Žodžiui“ — „Kariui“. Šis mūsų laikraštis savo uždavinį atliko.

Bet „Kario“ nuopelnai, kuriuos jis įsigijo per penkioliką savo gyvavimo ir darbų metų, yra tiek dideli, kad šiame mažame rašte visų jų nė nesuskaitysi. Juk nebuvo kariuomenėje nė vieno bent kiek didesnio įvykio, didesnio darbo, kurių jis nebūtų tinkamai nušvietęs. Pav., dar 1919—1921 m., taigi kovų dėl nepriklausomybės laikais, vos tik kautynėms kiek apriimus, „Karys“ ėmė šaukti karius imtis, šalia kariškų, grynai tarnybinių pareigų, knygos, švietimosi, skaitymo, rašymo mokymosi. Užgirdo kariai šį „Kario“ šauksmą ir beveik visose kuopose, eskadronuose steigiamos mokyklos, kuriamos bibliotekos, skaityklos, klubai, įvairūs kultūriško darbo rateliai. Protarpy tarp bolševikų ir bermontininkų išvijimo ir karo su lenkais

mūsų kariuomenėje buvo įsteigta arti 100 kariškos bibliotekėlių, keli kariškių klubai, nemaža mokyklų, suvaidinta keli veikalėliai ir t. t.

Bet pradeda lenkai Lietuvą pulti, prasideda nauji neramumai — „Karys“ šaukia tvirtai ginklą rankoje laikyti, priešą iš tėvų žemės varyti. Nebe laikas tada knygos laikytis.

Vėliau kiti laikai, kiti darbai ateina — „Karys“ vėl šaukia į naujus darbus, į naujas pareigas, be paliovos vis tūkstančius karių savo pareigose ir tėvynės meilėje beaукlėdamas.

Taip darbuojasi „Karys“ iki šios dienos, vieną po kitos karišką kartą beaукlėdamas. O tų „Kario“ auklėtų kariškų kartų, jau net ir 10—12 susidėjo. Ne mažas tai laikraščiui amžius ir ne mažas skaitytojų skaičius.

Dabar gi, po ilgų „Kario“ gyvavimo metų, po didelių ne tik jo, bet ir visos mūsų kariuomenės darbų ir nuopelnų, man gyvai prisimena ir tas jaunas inteligentas, pasityčiojęs iš mūsų pastangų kariuomenę kurti, ir tie, kurie netikėjo „Kariškių Žodžio“ ateimi bei naudingumu, ir visi tie šiaudadūšiai, kurie kiekvienam naujam sumanymui, darbui vis blogą galą lemia. „Karys“ savo gyvavimu ir darbais parodė, kaip tušti tokių žmonių žodžiai, kaip nereikia į juos dėmesio kreipti, bet su pasiryžimu savo darbas dirbti.

Tų gi darbų visai mūsų tautai, valstybei, įvairioms įstaigoms bei organizacijoms ir net paskiriems asmenims dar begalė, nes mūsų tauta dar toli gražu nėra savo tikslą pasiekusi. Juk dar toli gražu, pav., ne visa mūsų Tėvynė atvaduota iš priešų rankų, ne visi mes, lietuviai, esame užtektinai apsišvietę ir ganėtinai tautiškai susipratę. Taigi, darbo visiems daug. Daug jo ir „Kariui“, ir jo bendradarbiams, jo draugams. Ir niekas, jokie šiaudadūšiai, jokie dvasios ištižėliai nuo to darbo pasiryžėlių, geros valios žmonių, susipratėlių neatgrasys.

Ats. mjr. P. Ruseckas

(„Kariškių Žodžio“ redaktorius-steigėjas)

Atsiminimai apie „Kariškių Žodį“

(Atsiminimų fragmentai)

Vartau pageltusius ir penkiolikos metų laikotarpy kandžių apnaikintus „Kariškių Žodžio“ puslapius, o sąmonėje vienas po kito kyla atsiminimai, kurie lakios vaizduotės sparnais neša į seniai buvusius, bet neužmirštamus laikus. . . Kiekvienas atverstas puslapis primena patirtus prieš 15 metų pergyvenimus, atgaivina kažkada regėtus vaizdus, kurie taip ryškiai prieš akis iškyla, tarytum visa tai tik vakar buvo. Sužadinti atsiminimai nusidriekia į ilgą filmos juostą ir vaizduotės sukurtame ekrane matai savo gyvenimą, su juo susietus įvykius: vokiečių okupacijos galą, siaubingą bolševikų nešamą „rojų“, atsisveikinimą su tėviškės namais, savanorio dienas, frontą, Dauguvos slėnius, tautos sūnų žūtbūtines kovas dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės. . .

Vartydamas „Kariškių Žodžio“, nūdienio „Kario“ pirmtakūno, smulkiomis raidėmis išmargintus puslapius, gyvenu buvusių didelių dienų gyvenimu, o vartomųjų lapų šlamėjime tarytum girdžiu nepriklausomybės kovų draugų gyvą kalbą, linksmą jaunuolių

kalbą, sužeistųjų dejavimus ir mirštančiųjų paskutinius atodūsius!

Gražią 1919 m. pavasario naktį traukinys, atvilkęs apie 40 savanorių, „pabėrė“ juos Kauno stoty. . . Apytamsėmis ir tuščiomis gatvėmis patraukė į etapo komendantūrą, kuri buvo įsitaisiusi Kęstučio—Kanto gatvių kampe, privačiuose namuose.

Keistokai atrodė tada Kaunas. Nešvara. Dauguma gatvių visai negrįstos — neišbrendamas purvynas, o išdžiūvus vėjas sukdamo dulkių debesis. Be to, mus, jaunuolius, atėjusius iš gamtos prieglobsčio ir iš tos visuomenės tarpo, kuri kalba tik lietuviškai, stebino laikinosios sostinės kalbų mišinys, kuris įžeidinėjo mūsų lietuviškąją ambiciją. Bet ties tais reiškiniais ilgiau sustoti ir į juos įsigilinti nebuvo laiko. Mūsų mintys, jausmai ir jaunuoliškos svajos buvo nukreiptos į daug svarbesnius reikalus, būtent, savo kariškos mankštos ir prūsiniškos srities.

Kariškoji mankšta daugiausia vyko ažuolyne, Vytauto kalne, net Mickevičiaus slėnyje. Čia mankštinios

įvairios dalys: karo mokyklos kariūnai, inteligentų kuopa, pėstininkai, karo policija, technikos dalys ir t. t. Nuo ankstybo ryto iki gerų saulėleidžių čia vyko nepaprastai judrus karinio parengimo darbas: rikiavo, priešą „atakavo“, gimnastikavo, aplink skambėjo griežti komandos žodžiai, protarpiais skambios dainos. Pasirengimo darbas diena iš dienos intensyvėjo, nes pagyvėjusios kautynės visuose frontuose reikalavo paramos, naujų jėgų.

Mūsų karinis pasirengimas truko labai trumpai: 12 ar 14 dienų. Paskutiniąją dieną ažuolyne mus aplankė kariuomenės vadas gen. Žukauskas. Mus pasveikino. Trumpais žodžiais nupasakojo mūsų pareigas tautai ir valstybei, tų pareigų atsakingumą. Baigė linkėjimais ir viltimi, kad mes, kaip kariai, būsim drausmingi, su pasiaukojimu įvykdysim tuos uždavinius, kuriuos šiuo momentu mums patiki tauta ir valstybė.

Mes atsakėm karišku valio, kurie, deja, išsidriekė į ilgą v-a-l-i-i-o... Drausmingas ritmas dar nebuvo perėjęs į mūsų kraują.

Kariškoji mankšta baigėsi. Vieną dieną išgirdom linksmą naujieną: mus skirsto į grupes ir siunčia į frontą. Šita žinia žaibo greitumu aplėkė visus karius. Mes pradėjom rengtis.

Ankstybę rytmetį patraukėm į stotį. Mūsų keliasdešimties žmonių grupė atrodė labai marga: kas pilna uniforma, kas tik kariška miline, kai kurie turėjo tik karišką kepurę. Kariškus rūbus davė tik tiems, kuriems jie būtinai buvo reikalingi. Daugumas vilkėjo savais civiliais drabužiais, bet mūsų galvas puošė kariškos kepurės... Aš savo drabužių dalį „militarizavau“: iš rankšluosčio pasidariau du raisčiu ir jais, kaip amerikoniškas karys, apsvyniojau blauzdas... Tokia uniforma vaikščiojau iki vėlybo rudens, kol gavau tikrus kariškus drabužius.

Pasikrovus į traukinį ir besirengiant išvažiuoti, mus ištiko linksmas, iš karto gerokai nugąsdinęs, nuotykis. Virš stoties didelė aukštumoje pasirodė du lėktuvai. Jie pamažu suko ratą ir staiga iš vieno pasirodė krintantis kažin koks juodas daiktas...

— Bombos! — dingtelėjo į galvą mintis, ir visi kariai šoko slėptis: kas į stotį, kas į traukinį, o kai kas lindo ir po vagonais. Vis geriau, negu atviram perone... Koks buvo mūsų nustebimas, kada tariamoji bomba pasirodė esąs centnerinis laikraščių pundas, žnektelėjęs į peroną. Po jo iškrito kitas pundas, trečias ir, trūkęs ore, pasipylė paskirais lapais ir oru nuplaukė Nemuno pusėn. Iš trijų tūkstančių metrų aukštumos mus „bombardavo“ lenkų lakūnai „Kurjer Poranny“, „Dziennik Wilenski“, „Kurjer Warszawski“ ir kitokių laikraščių egzemplioriais... Žinoma, lenkų dovanas mes priėmėm ir perdavėm jas mūsų „intendantui“. „Intendantas“ visą vasarą produktus išdavinėjo lenkiškuose laikraščiuose ir lenkų aviacijai buvo labai dėkingas už popierių.

Tai, rodos, buvo pirmas ir paskutinis atsitikimas, kada lenkų aviacija į savo „brolius“ lietuvius kreipėsi spaudos pundais.

Paskui prasidėjo margas ir turtingas nuotykiams ir nepamirštamais įspūdžiais fronto gyvenimas.

Tuo laiku susipažinau ir artimai susidraugavau su pirmuoju karių laikraščiu „Kariškių Žodžiu“, kurį nepriklausomybės kovų pabaigoj pakeitė nūdienis „Karys“.

Alfonsas Braziulis, bendradarbiaujęs „Kariškių Žody“ ir „Kary“ nuo 1919 m. vidurio ir pasirašinėjęs pavarde arba A. Vėjavaikio, A. Laumakio, B. Andreikos ir kitais slapyvardžiais.

Karo literatūra jau iš pirmųjų dienų kariuomenėje patraukė mano dėmesį. Tai buvo įvairūs statutai, taisyklės, kariškų terminų rinkiniai, bet toji mechaniškoji literatūra buvo įdomi ir brangi todėl, kad ji buvo mūsų, lietuviška, skiriama Lietuvos kariuomenei, kuri tada gyveno kelių mėnesių amžiu!

Koks buvo džiaugsmas sulaukus pirmųjų „Kariškio Žodžio“ numerių! Varčiau juos po dešimtį kartų, po kelis kartus skaičiau raštus ir, nors laikraštis, žiūrint šių dienų akimis, buvo menkas (8 puslapių formato ir prasto popieriaus), raštai kažin kaip atsitiktinai parinkti, net netinką karių dvasiai ir gyvenamam momentui. Tačiau jis buvo s a v a s, nors ir su nemažais trūkumais. Jis buvo karių laikraštis, bylojo į karius tik jiems vieniems suprantama kalba, per jį kariai galėjo išreikšti savo pageidavimus, norus, dvasią. Tai gi „Kariškių Žodis“ su kiekvienu numeriu darėsi mums vis artimesnis, brangesnis, be kurio jau nebuvo galima apseiti.

Fronto gyvenimas kariui suteikia daugybę įspūdžių, išgyvenimų, sunkių ir linksmų valandų, bet kai jis turi atliekamo laiko, ieško naujų žinių, kurių jo dvasiai neduoda margas fronto gyvenimas. O laikraštis, specialus laikraštis kariams, fronte ir yra tasai svarbus žinojimo šaltinis, kurio trokšta kario siela. Taip įvertinau ir „Kariškių Žodžio“ vaidmenį fronto gyvenime. Jis mums, kariams, padėjo įsisąmoninti, giliau suprasti tuos uždavinius ir idėjas, dėl kurių įvyko visas tautos sąjūdis, dėl kurių kovojome.

Vartau pageltusį „Kariškių Žodžio“ komplektą ir su įdomumu skaitau jo raštus. Koksai jis menkas, lyginant su šių dienų įdomiai sutvarkytu ir parinkta medžiaga kupinu „Kariu“. Tačiau jisai ir su savo trūkumais, su atsitiktina medžiaga ir nevykusiū tos medžiagos sutvarkymu, mums, anų dienų kariams, buvo brangus, nes jis buvo pirmuoju mūsų kovų draugu, patarėju, ramintoju.

A. Braziulis

Kario bendradarbiai ir ko iš jų reikalaujama

1929 m., minint „Kario“ 10 metų sukaktį, buvo pažymėta, kad nuo 1919 m. gegužės 22 d. iki 1929 m. tos pat dienos „Karys“ iš viso turėjo apie 800 bendradarbių. Atrodė tuokart gražus skaičius. Bet šią dieną, minint 15 metų „Kario“ sukaktį, tasai bendradarbių skaičius atrodo nebeimponuojantis. Paskutiniai 5 metai toli pralenkė anąjį pirmąjį dešimtmetį. Pažvelgę į 1929—1934 m. laikotarpį, randame jau apie 1950 bendradarbių. Daugiau negu pusė. Kadangi per tuos 5 metus apie 200 bendradarbių pasitaikė kasmet tie patys asmens, todėl iš aukščiau minėto skaičiaus atmeskime apie 200. Liks apie 1750 bendradarbių. Pirmojo dešimtmečio 800 bendradarbių sudėjus su paskutiniojo penkmečio 1750, gausime 2550 bendradarbių. Be to, apie 150 asmenų pasitaikė bendradarbiavusių ir pirmajame dešimtmety ir paskutiniame penkmetį, todėl ir šį skaičių atmetę, gausime apie 2400 bendradarbių per visą 15 metų. Tai graži „Kario“ šeimynėlė, labai įvairi ir marga. Jų tarpe rasime daug ir tokių, kurie per „Kari“ žengė pirmąjį neįdrasų žingsnį į plunksnos darbą. „Kario“ padrasinti savo plunksna pasirodyti pradrįso ir kitur.

Daugelis dar ir šią dieną „Kario“ redakcijos klausia: „noriu jūsų laikrašty bendradarbiauti, šį tą parašyti, todėl ar sutiksime mane priimti į savo bendradarbių eiles?“ Tokiems atsako aukščiau minėtas „Kario“ 2400 bendradarbių skaičius, kad norintieji į „Kari“ rašinėti visi gali. Nė klausti nereikia. Nori — prašau, belstis į duris nereikia. Jos visad ir visiems atdaros, nors ir pradedantiems. Prie įėjimo „Karys“ savo bendradarbių neregistruoja. Įregistruoja į savo šeimos narių tarpą tik tuomet, kai jau šis savo darbu pasirodo.

Bet blogiausia yra su tuo pasirodymu. Nedaug teatsiranda tokių bendradarbių, kurių darbuose jautumei nuoseklų galvojimą, iniciatyvą, naujų kelių ieškojimą, išsigilinimą į gyvenimą, esamojo laiko supratimą, jo pažinimą ir t. t. Visur pastebi neįdrasumą, ėjimą jau nutryptais takais, kitų sekimą bei pamėgdžiojimą, baimę ką nors naujesnio iškelti iš gyvenimo.

Tai pastebima visoj į laikraštį atsiunčiamoj medžiagoj, bet šiame rašiny teliesiu tik vienus korespondentus ir jų siunčiamas žinias. Iki šiol vis dar pas

mus tebevyrauja mintis, kad korespondentu būti pats lengviausias dalykas. Įvyko kas nors, paėmei plunksną, popierių, ir parašei į laikraštį. Nei čia daug galvoti reikia, nei iniciatyvos. Bet, iš tikrųjų, yra kitaip. Geras, su iniciatyva ir apsukrus korespondentas nėra vien tik faktų fiksuotojas. Ne! Jis yra kartu ir auklėtojas, ir propagandistas kokių nors idėjų. Vien tik informacinei spaudai, kuri neturi jokių idėjinių tikslų, gal bus geri ir sugebą vien tik įdomiai užfiksuoti faktus, bet idėjinės spaudos korespondentas, be šių ypatybių — įdomiai ir patraukiamai parašyti — turi turėti dar ir kitokių privalumų. Jis turi atminti, kad ir trumpuotės korespondencijos šį tą palieka žmogaus, ypač jaunuolio, sąmonėje. Taip pat ir paveikslai (piešiniai bei fotografijos). Todėl turi pirmiausia, pradėjęs kokią korespondenciją rašyti, pagalvoti, ką galėtų šiame aprašomajame fakte rasti gražaus, auklėjamo, ką galėtų ypač pabrėžti, iškelti. O auklėjamųjų ir kitiems sektinų dalykų sumanus korespondentas daug galėtų rasti. Nesakau, kad kiekviena žinia tokia turėtų būti. Iš kitos ir tvirčiausiu sūrslygiu neišspaus-tum ką nors auklėjamo ir teks pasitenkinti tik ją įdomiai parašius. Bet ieškodami ir galvodami surasite daug ir tokių dalykų, kurie korespondencijos pobūdžiu šį tą duos auklėjamo.

Pirmučiausia „Kario“ korespondentai turi gerai pažinti patį „Kari“, jo tikslus, siekimus ir idėjas. Jie nepainūs, būtent: auklėti mūsų jaunimo tarpe tėvynės meilę, valstybingumą, pilietinį susipratimą, karinę, pasiryžimą, drąsą visur (ne tik karo lauke), pasiaukojimą, dorą, sąžiningumą, žmoniškumą, gerbimą kitų, tvirtą valią ir energiją, sveiką dvasią bei optimizmą, pasitikėjimą savimi. Tad aprašomajame įvykyje ar nebūtų galima ką nors iš šių pagauti ir patiekti kitiems, kaip gražų pavyzdį. Rašydami pabandykite, gal kam nors ir pasiseks. Paskiausiai kai kuriuose mūsų korespondentuose jau pastebimas progresas šioj srity, nors ir neįdrasus. Jau kai ką pagauna, kas gali būti pavyzdžiu, tik dar per mažai, dar nesugeba ryškiau tai pabrėžti. Bet tenka tikėtis, kad pastabiųjų akiratis plėsis ir jų skaičius daugės.

Čia patieksiu mūsų jauniems korespondentams keletą pavyzdėlių bei nurodymų:

Laiškas iš Argentinos

Šią dieną man pavyko nutverti tik ką atėjęs „Kario“ Nr. 10, kurį perskaičiau (kaip visuomet), beveik visą, su pasigėrėjimu ir su pakeltu ūpu, ir manydamas, kad visiems kitiems taip pat įdomu visoki kariški dalykai, kaip kad man, rašau šį laišką ne vien dėl pasigėrėjimo, kad skaitau „Kari“ (zuikiškai), bet taip pat dėl pradėjimo, dėl pačios pradžios glaudesnių bendradarbiavimų tarp lietuvių išeivių Argentinoje ir Lietuvos tautiškos-kariškos spaudos. Toks bendradarbiavimas labai čia reikalingas, nes nutautimas eina gana sparčiai vien tik dėl to, kad nėra tvirtų saitų tarp išeivijos ir tėvynės, nėra gerų, tautiškai-kariškų laikraščių, nėra jokio akstino, kurs žadintų ir verstų budėti tautinės garbės sargyboje; be to, toks bendradarbiavimas labai galimas, nes čia yra susiorganizavus, tikriau — įsi-

steigus „Buvusių Lietuvos Karių dr-ja“, kurios pirmininku ir įkūrėju yra Izidorius Dailė, šiaulietis, kovojęs prieš bolševikus. ir gerokai pašalęs Eglaitės fronte. Pirmininko ir dr-jos antrašas: Av. Montes de Oca, 1776. Bs. Ars. Argentina.

Aš išsprendžiau galvosūkį Nr. 10, kuriame išpašytas toks sakiny: „Kary! Tave ir tavo žingsnius seka milijonai akių“, be to, dar buvau išsprendęs galvosūkius Nr. Nr. 7 ir 8 „Mūsų galybė ne tik ginklai, bet šviesa ir mokslas“ ir „Slapukas“, bet kadangi dėl didelio atstumo neapsimoka pretenduoti į „taškus“, tai taip sau ir lieka visi sprendimai rašalinėje; galvosūkio Nr. 9 „nesukramčiau“, nes iš geometrijos dalykų — tik „Jaunojo Matininko“ viršelį temačiau, taip kad ir patį sprendimą perskaitęs — sprendimo teisingumu netikiu.

M. A. Juodviršis

1) Kiekvienas korespondentas turi sekti, kas yra kitų rašoma.

2) Rašydamas korespondenciją turi pagalvoti, ar ji ką nors nauja duoda. Ar tas pats nesikartoja daugely vietų ir todėl ji skaityti nebebus įdomi. Pav., priešaiškos, švenčių iškilmės, kad mūsų gimnazijoje kalami statutai, į laukus einame, šautuvą ardome ir sudedame, buvo mūsų šaulių būrio metinis visuotinis susirinkimas ir išrinkta valdyba ir t. t., argi čia ką nors nauja duoda. Šablonas, daugiau nieko. Visur panaši programa bus. Pradėjęs tokią korespondenciją skaityti, jau gerai žinai, kuo ji baigsis, nes visur tas pats. Tokiais atvejais reikia elgtis kitaip. Kas daugely vietų kartojasi ir atliekama pagal visų įprastą šablonišką programą, tai atmeskime ir nerašykime, pats skaitytojas tai nusimanys, kad taip buvo, nes visur taip esti. Tokius dalykus galima tik nejučiomis trumpai prabėgti dėl ryšio. Paimkime tik tai, kas buvo originalesnio, naujesnio, ne taip, kaip kitur, ko neradome kitų korespondencijose. Arba šaudymas bei mokomųjų baigimas. Kas čia įdomaus? Visur šauda ir visur baigia. Čia būtų įdomu kiti dalykai. Kas geriausiai šaudė ir baigė? Dėl ko? Tokia korespondencija drauge būtų ir kitų paskatinimo akstinu.

3) Ieškok įdomių dalykų ir mažuose įvykiuose, ko kiti nepastebi. Sek atidžiai visą savo aplinkumos gyvenimą. Ką randi, kas būtų pavyzdžiu kitiems, kas reiktų sekti, rašyk, kelk aikštėn. Auklėjamo pobūdžio korespondencijų surasi ne dideliuose įvykiuose, bet visai smulkiuose, vos pastebimuose, kasdieniuose, kurie

atrodo ne įvykiai, bet tik taip sau savo keliu einas gyvenimas. Koks ten bus įvykis, jei atėjęs į kariuomenę Petras buvo lepšiuškas, kaip ir daugelis mūsų kaimiečių. Bet šiandien jis, savo pasiryžimo dėka, visoj kuopoj pirmas šaulys bei kurio nors įrankio gimnastas ir t. t. Čia ne įvykis, bet gyvenimo pavyzdys, kuris nejučiomis ir kitą uždegs.

4) Nebūtina, kad korespondencija apimtų visos dalies gyvenimą. Pakanka ir mažesnio dalinio, jeigu tik randame gražių sektinų pavyzdžių.

5) Korespondencijose venkite pamokslų. Jie ne tik nemėgiami, bet tiesiog nepakenčiami. Korespondencijos turi būti trumpos, be įvadų bei išvadų. Patys aprašomi faktai turi nejučiomis veikti skaitytoją ir jame šį tą palikti.

6) Korespondencijoms duoti gražias išpūdingas antraštes, kurios trauktų skaityti pačią korespondenciją. Dalis bei vieta turi paaiškėti tik pačiam korespondencijos turiny, o ne antraštėje.

Šiais keliais nurodymais savo rašinėį baigsiu. Visų pastabų, ką pastebėjau sekdamas „Kario“ korespondencijas, čia nesuminėsiu. Jeigu mūsų korespondentai atkreips dėmesį ir į šiuos kelis nurodymus, ateity patieksiu daugiau. Šiuos žodžius taikau ne vien kariuomenės dalių korespondentams, bet taip pat ir mokyklų ir kitų sričių. Visur ieškome ką nors naujo. Būkime ne tik korespondentai — įvykių fiksuotojai, bet ir auklėtojai, kilnių idėjų propagandistai ir gražių sektinų pavyzdžių medžiotojai.

Btk

„RAMOVĖ“ — „PLIENAS“ 1:3 (0:0)

Gegužės mėn. 14 d. pirmą kartą draugiškas futbolo rungtynės žaidė V. D. U. stud. atsargos karininkų korporacija „Ramovė“ su studentų techniku „Plienas“. Pirmas puslaikis, be žymesnės kieno nors persvaros, baigėsi be rezultatu. Antram puslaiky ima vyrauti „Plieno“ komanda ir įmuša tris iš eilės golus. Prieš rungtynių galą atž. j. ltn. Tupikas įmuša garbės golą.

Didžiausias „Ramovės“ komandos minusas — menkas susižaidimas. Reikia tik daugiau treniruočių ir revanšas prieš „Pliena“ tikrai pavyks.

KREPŠIASVYDŽIO PIRMENYBĖS TESIAMOS

Nuo balandžio mėn. 25 d. krepšiasvydžio pirmenybės buvo nutrauktos, o nuo gegužės mėn. 14 d. vėl tęsiamos. Tą dieną žaidė LFLS A — LGSF A. Jas sunkokai laimėjo LGSF komanda santykiu 12:8 (8:4). Po šių rungtynių beveik užtikrintai galima pasakyti, kad LGSF vėl liks krepšiasvydžio meisteriu, nes nugalėjęs stiprią LFLS komandą beliko žymiai silpnesnės: MSK ir Makabi. Pažymėtina, kad LGSF į meisterius žengia be vieno pralaimėjimo. Antroji vietoje eina „Grandis“ su vienu pralaimėjimu (prieš LGSF). LGSF III B, neatvykus priešui (LDS), taškus laimėjo be kovos. ASK III — Grandis rungtynės po pirmo puslaikio, dėl blogo oro ir aikštės, nutrauktos.

KARO MOKYKLA — LGSF 3:0 (1:0)

Gegužės mėn. 16 d. kariuomenės stadione buvo draugiškos futbolo rungtynės tarp Karo Mokyklos komandos ir LGSF. Pirmas puslaikis, prie kiek žymesnės Karo Mokyklos persvaros, baigėsi 1:0 jos naudai. Antram puslaiky mokyklos komanda ima aiškiai vyrauti ir įvaro du iš eilės golus.

LGSF komanda žaidė aštuoniese ir su atsarginiu vartininku, kas labai palengvino Karo Mokyklai. Bet reikia pasakyti, kad šiemet Karo Mokyklos komanda gana stipri.

5 p. p. — 3 artil. pulkas 2:0 (0:0)

Gegužės m. 16 d. A. Panemunėj, 5 p. p. aikštėj, buvo draugiškos futbolo rungtynės tarp 5 p. p. komandos ir 3 artil-

rijos pulko. Abu puslaikiu pėstininkų pulko komanda buvo didesnė persvaroj ir įmušė du golus, kurių vienas iš penolio.

1 PĖST. PULKAS — UKMERGĖS „ŠAULYS“ 1:3

Gegužės mėn. 13 d. 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko aikštėje buvo futbolo rungtynės tarp pulko ir Ukmergės „Šaulio“. Pulko komanda, ltn. Siemaškos pastangomis suorganizuota beveik iš vienu jaunų kariuomenės, turėjo nesitreniravusi žaisti su tvirta ir susižaidusia Ukmergės šaulių komanda.

Jau pačioje žaidimo pradžioje „Šaulys“ sudaro persvarą, spaudžia pulko vartus ir pirmasis puslaikis baigėsi 3:0 „Šaulio“ naudai.

Antrą puslaikį gediminininkai turėjo žaisti prieš vėją. Nežiūrint tai, jie energingai stengiasi ir 8 min. turi retą progą, kurios tačiau neišnaudoja. Pamažu „Šaulys“ vėl paima iniciatyvą į savo rankas ir nuolatos spaudžia gediminininkus, kurie atkakliai ginasi. „Šaulio“ vartus jie pasiekia tik prasiveržimais, kurių vieną centro puolėjas jaun. kar. Kolkas paverčia garbės голу. Toliau žaidimas palieka, kaip ir pirma, „Šaulio“ rankose, tačiau geresnių rezultatų jis neišstengia pasiekti.

Taip ir baigėsi rungtynės 3:1 pulko nenaudai.

Pov. Varna

GERIAU SUŠAUDĖM UŽ VYRESNIUOSIUS

Gegužės 12 d. Marijampolės V. R. J. gimnazijos VI klasė atliko 9 p. p. šaudyklų pirmą šaudymo pratimą: 100 metru nuo atramos, 3 šūviai.

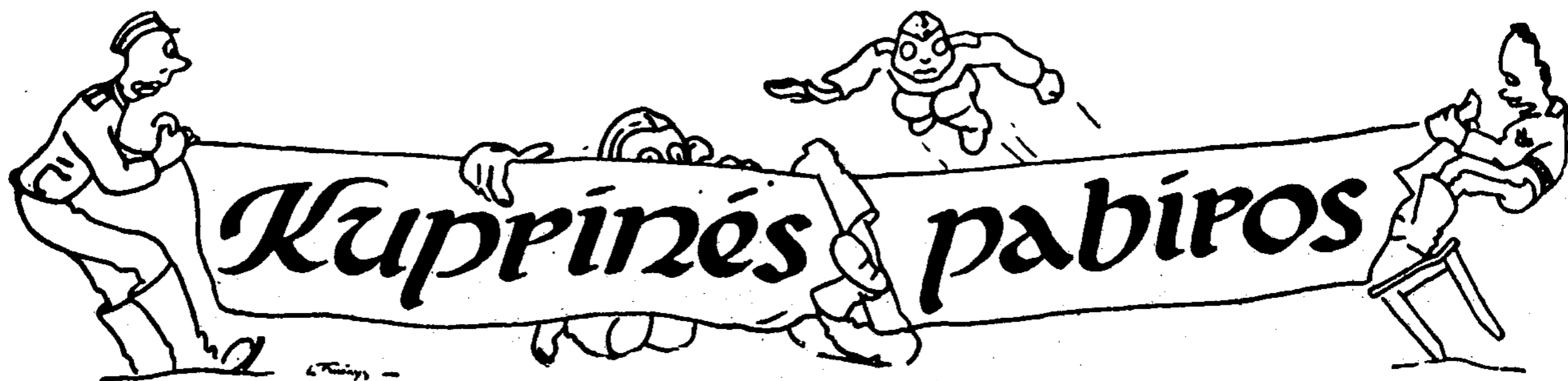
Geriausiai sušaudė mok. Pr. Adomaitis, išmušęs 34 akis. Daugelis išmušė po 30. Vadinasi, pirmame pratime aplenkėme net VII klases.

Pasistengsime aplenkėti ir antrame.

Būsimasis kareivėlis

PRIEŠLĖKTUVINĖ APSAUGA ANGLIJOJ

Anglijos vidaus reikalų ministerija, kaip praneša rusų žurnalas „Chimija i oborona“, pradėjo rūpintis naujais civilių gyventojų priešlėktuvinės apsaugos būdais. Apsaugos planas parengtas žymaus karininko — chemijos specialisto. Praktiškas naujų apsaugos būdų įgyvendinimas pavestas policijai, kuri bus parengta tam tikruose kursuose. Statomi požeminiai koridoriai, kurie patarnaus gyventojams kaip laikinosios slėptuvės, prieš aviacijai staigiai puolus miestą. Bus reorganizuota sanitarinė (greitosios pagalbos) tarnyba.

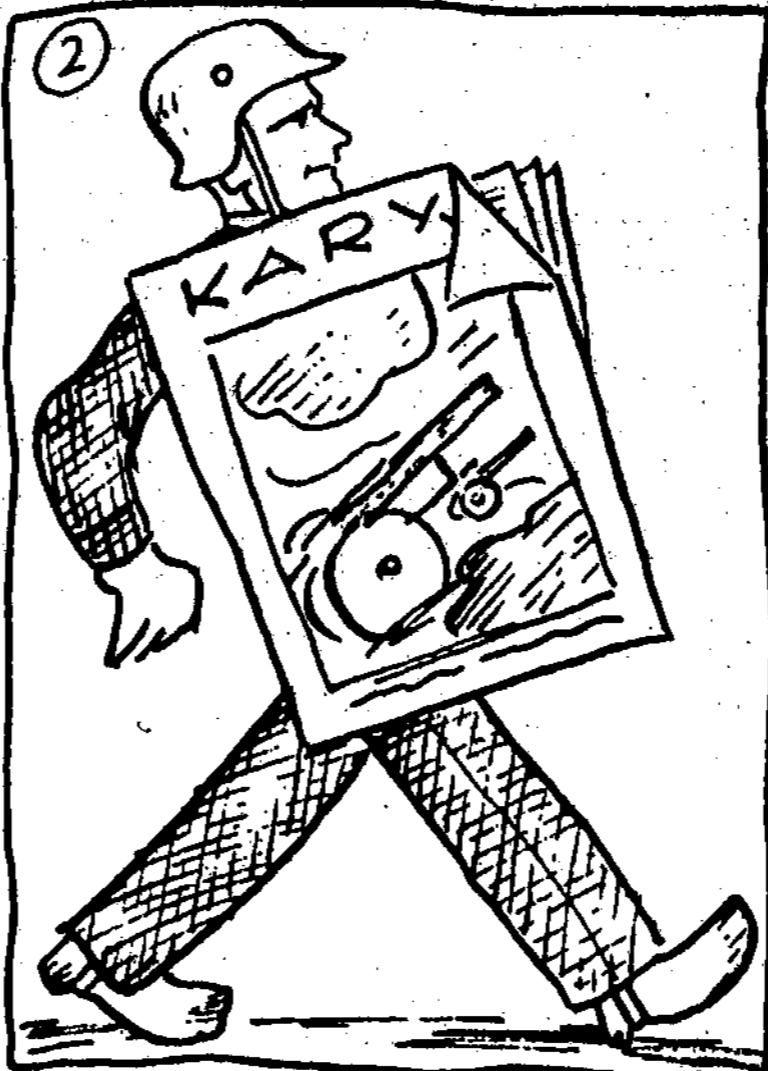

Prieš 15 metų ir dabar

Karikatūros J. Martinaičio, žodžiai Misinginio Mamonėlio

Senas tai, vyručiai, laikas —
 Buvo mažas jis kaip vaikas,
 Bet su kariška dvasia,
 Gimęs laisvės kovose.
 Nors jis buvo jaunas, mažas,
 Darbo vaisiai liko gražūs —
 Jis padėjo mums galvot,
 Kraštui laisvę iškovot.

Mūs kariai tėvynę saugo,
 Mūsų karo jėgos auga,
 Auga ir „Karys“ kartu,
 Nesilieka nuo kitų.
 Skleidžia karišką jis meną,
 Rodo, kaip kariai gyvena,
 Tai gyvuok, brangus „Kary“ —
 Tavo ateitis stipri.

Kario kompletus pavarčius,
 Tuoj išnyksta mintys karčios —
 Gelsvus puslapius skaitai,
 Visa praeiti matai.
 Matyt aiškiai, tartum kine,
 Kaip kariai Lietuvą gynė,
 Kaip jie vardan Lietuvos
 Nešė laurus iš kovos;
 Kaip sumaltas ir sutrintas
 Buvo lenkas ties Širvintais,
 Kaip Giedraičių jis bare
 Virė mūsų pragare;
 Kaip sutriuškinom Bermonta,
 Ties Radviliškiu jo fronta,
 Kaip išvaikėme kitus
 Laisvės priešus mūs piktus;
 Įvairiausių daug čia raštų:
 Kaip reik ginti savo kraštą,
 Kaip reik priešas nugalėt,
 Kaip tėvynė reik mylėt.

Daug yra jau „Kario“ tomų
 Ir visus skaityt idomu:
 Daug paveikslų įvairių
 Iš gyvenimo karių;
 Daug tenai gražių novelių
 Iš žygių mūs kareivėlių,
 Daug dainelių ten, eilių,
 Feljetonų daug dailių.
 O jau tų karikatūrų —
 Ten tikra intendantūra:
 Kad būtų kariams smagu
 Negailėta pinigų.
 Švenčiant „Kario“ jubiliejų,
 Praeitin mintis mūs skrieja,
 Gelsvus puslapius vartai,
 Gražią praeiti matai.
 Už taip didį „Kario“ darbą
 Atiduokim jam pagarbą,
 Šaukime valio smagiai,
 Nusilenkim mandagiai!

Jubiliejiniai sveikinimai KARIUI

(Per Misinginio Mamonėlio centralinę)

1. Šaukia pėstininkų dalys:
 Tu šiandieną mūs karalius!
 Tegyvuoja mūs „Karys“ —
 Viens-du-trys!
2. Raitininkai lekia šuoliu —
 Gerbia kardais „Kari“ broli,
 Iš rikiuotės jų dailios
 Girdisi skambus valio!
3. Artilerija štai dunda,
 Siunčia sveikinimų punda —
 Iš patrankų ji stiprių
 Sveikinas su „Kariu“!
4. Padangėj lėktuvai skraido,
 Žemėn sveikinimus svaido—
 Linki „Kariui“ iš dangaus
 Jie gyvenimo smagus!
5. Štai šarvuočiai, štai ir tankai —
 „Kari“ jie šiandieną lanko,
 Siunčia jie iš po šarvų
 Daug linkėjimų gyvų!
6. Ir ryšių štai batalionas
 Sveikina per telefonus—
 Tu šandie, brangus „Kary“,
 Centralinės vidury!
7. Šaukia šaunūs pionieriai,
 Už kastuvų nusitvėrę —
 Tegyvuoja mūs „Karys“ —
 Viens-du-trys!
8. Auto kuopa benzinuota
 Šandie „Kariui“ kelia puotą —
 Šandie mūs „Karys“ gražus
 Viešpataus po garažus!
9. Ir iš raštinių kolegos
 Rodo savo plunksnų jėgas —
 „Kariui“ iš visų dalių
 Prirašys jie daug eilių.
10. Ir linksmieji mūs virėjai
 Šaukia samčius pasidėję:
 Tegyvuoja mūs „Karys“ —
 Viens-du-trys!
11. Skamba visur sutartinės,
 Šoka visos kareivinės —
 Už mūs „Kari“ taip smagu,
 Šaukti metų laimingų!
12. Misinginis Mamonėlis
 Šokinėja, kaip pašėlęs —
 Tegyvuoja mūs „Karys“ —
 Viens-du-trys.

NEAPSIMOKA

— Tėvas bara savo sūnų gimnazištą:
 — Tu, Jonai, turi man būtinai išmokti
 gražiai rašyti. Dabar rašai, kaip višta
 su koja.
 — O, tėveli, tai labai sunku.
 — Visai nesunku, tik pasižiūrėk, kaip
 kiti rašo, ir išmoksi.
 — Neapsimoka, nes aš jau išbandžiau.
 Kartą per rašomąjį darbą pasižiūrėjau
 draugo sąsiuvinį ir gavau vienetuką, o
 jei imsiu dažniau žiūrėti, kaip kiti rašo,
 tai visai bus riesta.

K. V. P.

MEDŽIAI UGNIAGESIAI

Apie šiuos medžius rašo „Mūsų Girios“. Miškingoje Švedijoje jau prieš daugelį metų buvo bandoma auginti priešgaisrinius medžius. Tokių medžių tėvynė — Australija. Švedijoje medžiai gerai aklimatizavosi, bandymai pavyko. Išbandymui senas miškas buvo suskirstytas kryžminėmis juostomis, kurios apšodintos nedegančiais medžiais. Tiems medžiams paaugus, miškas, buvo tyčia padegtas. Tačiau miškas neišdegė. Kiek kartų buvo bandyta, tiek kartų gaisrui neleisdamo išsiplėsti medžių ugniagesių juostos. Dabar tie medžiai labai plinta Švedijoje. Žurnalas pabrėžia, kad Kalifornijoje yra viena medžių rūšis — raudonmedis, kuris yra dar puikesnis ugniagesys už Švedijoje auginamą medį.

TANKAS BE ŠOFERIO

Užsienio spauda praneša, kad vienas prancūzų inžinierius techniškų mokslų akademijoje pademonstravo tanką, kuris gali veikti be šoferio. Šis automobilis, kuris gali įsibrauti į priešų kariuomenės tarpą be jokios gyvos jėgos, turi padaryti, išradėjo manymu, perversmą karo technikoje.

Naujas tankas motoro neturi. Jis valdomas ypatingo mechanizmo pagalba, ant kurio iš anksto pažymimas maršrutas, atstumas ir kiti būtini duomenys dėl uždavinio atlikimo. Žinovai sako, kad principas tokio tanko — roboto galys būti panaudotas ir lėktuvams bei garlaiviams. Jeigu tai visa tiesa, tai karo technikoje tikrai gali būti didelis perversmas.

Galvosūkių 19 nr. sprendimas

Stačiai: 1) Rusas, 2) saga, 4) laivynas, 5) Kudirka, 6) Simas, 8) lapkritys, 9) sau, 14) ikras, 16) aidas, 18) kinas, 19) asas, 21) ar;

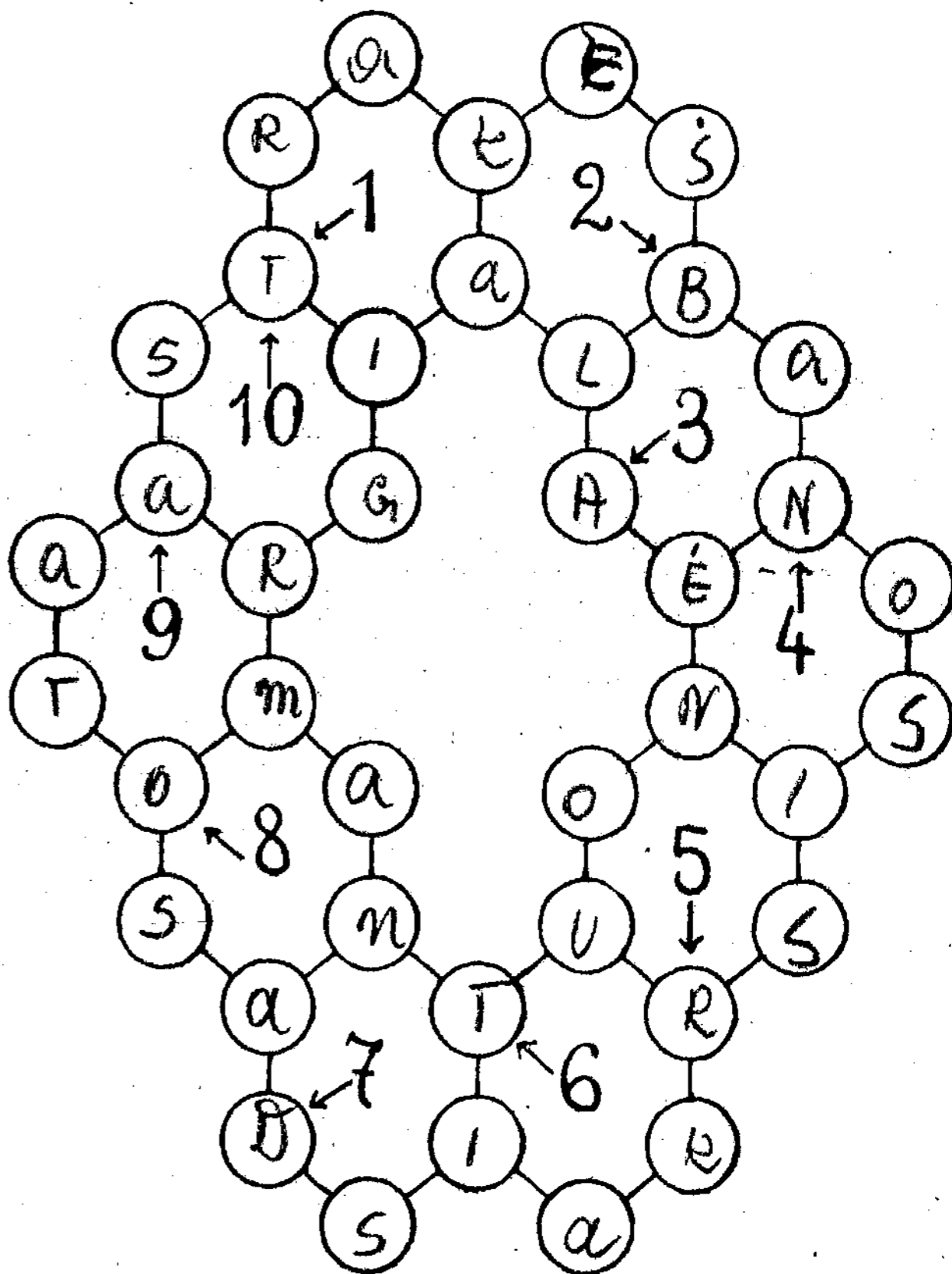
Gulščiai: 3) Kulka, 7) saugiklis, 10) Aida, 11) lama, 12) yra, 13) iks, 15) Viena, 17) Kostarika, 20) Oka, 21) arklys, 22) dis, 23) voras, 24) samana

Gerai išsprendė: 1) eil. Č. Malinauskas (K. av.); 2) gr. V. Raila (ryš. b.); 3) B. Jungmeisteris (K); 4) v. p. V. Radavičius (ryš. b.); 5) L. Briedis (V. Š.); 6) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.); 7) gr. F. Lilionis (K PM); 8) P. Vaškevičius (K); 9) A. Vaškevičius (K); 10) J. Trapas (k. av.); 11) Z. Bartaška (K); 12) j. s. p. Jul. Davailis (ryš. b.); 13) eil. V. Griauzdė (k. av.); 14) eil. Al. Žalalis (KPM); 15) J. Gajauskas (K); 16) v. p. A. Urbonas (KPM).

Be to, galvosūkių Nr. 18 sprendimai įskaityti j. p. A. Vasiliauskiui (4 p. p.) ir eil. J. Malakui.

Galvosūkis 21 nr.

(vert. 2 tš.).

Į šią figurą įrašykite 10 žodžių, kurių kiekvienas turėtų po 6 raides. Rašyti reikia iš nurodytos vietos, iš kairės į dešinę aplink ratelius. Žodžiai reiškia: 1) Lietuvos miestelis, 2) parazitai, 3) Europos gyventojai, 4) kišenė, 5) vandens gyvulys, 6) Azijos gyventojai, 7) burnos dalis, 8) Azijos valstybė (tiksliau Arabijos), 9) ginklas, 10) atogrąžų žvėris.

Neatsilik ir Tamsta!

Nes

Kario straipsniai ir vaizdai negąsina karo slaugu, bet ragina savąją nepriklausomybę ginti ir pagrobto Vilniaus niekad nepamiršti

Kario straipsniuose atsispindi savo krašto meilė, pasiaukojimas ir dievyriški darbai

Kariui rūpi ne tik grynai kariuomenės reikalai, bet ir piliečių sąmoninimas, jo kaip doros visuomenės nario pareigos ir garbė

Karys savo **Kuprinės patirimo** suteikia daug linksmo ir gražaus juoko.

KARIJ

Lietuvos kariuomenės savaitinį pigų, įdomų ir gausiai iliustruotą laikraštį

skaito ne tik kariuomenė, šauliai, skautai, mokyklų jaunimas, bet ir **visa visuomenė**

Išsirašę „Karij“ visiems metams gauna priedo gražų sieninį **kalendorių**

„Kario“ kaina: 12 mėn. — 8 lt.; 6 mėn. — 4 lt.; 3 mėn. — 2 lt.; 1 mėn. — 1 lt. Užsieny (be Latvijos, Estijos ir Vokietijos) dvigubai.

ADRESAS:

Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“

Mūsų karų ir kariuomenės istorija „KARYJE“

(1919 — 1934 metų bibliografija)

Metiniuose „Kario“ rinkiniuose idėta daug didesnių ir mažesnių straipsnių iš mūsų kariuomenės praeities, ypatingai iš nepriklausomybės karų.

Šie straipsniai kartais esti reikalingi tiems, kuriems tenka rūpintis mūsų kariuomenės arba savo dalies praeitimi. Ne tik karys istorininkas, bet ir karys auklėtojas gali rasti senuose „Kario“ rinkiniuose brangios medžiagos, visais atvejais tinkamos paskaitoms pajvairinti, joms pagyvinti. Tačiau surasti šiuos straipsnius 15 metų „Kario“ rinkiniuose, peržiūrėti daugiau kaip 10.000 puslapių nėra lengva. Taigi čia jau bibliografo darbo sritis.

„Kario“ 15 m. sukaktuvių proga parengiau šią rodyklę, kurioj surašyta daugiau kaip 560 straipsnių.

Straipsniai suskirstyti šiuo būdu:

I. Lietuvos karo istorija:

A. XIII—XVIII amžiai.

B. XIX amžius.

C. Didysis karas.

D. Nepriklausomybės karas:

1. Rusų frontas.

2. Bermontininkų frontas.

3. Lenkų frontas.

4. Klaipėdos atvadavimas.

II. Lietuvos kariuomenės istorija:

A. Lietuvių dalys Rusuose.

B. Nepriklausomosios Lietuvos kariuomenė, kariuomenės dalių istorija.

III. Karų dalyvių biografijos ir nekrologai.

I. Lietuvos karo istorija

A. XIII—XVIII amž.

B. kpt. Kostantas Ostrogiškis Lietuvos vyriausias etmonas (1460—1530). 22/37*

B. kpt. Lietuvos kariuomenės vadas Jonas Karolius Katkevičius. (1621—1921). 22/13

Baniulis ltn. Vytenis (9 pėst. pulko šefas). 32/727

Bkt. ltn. Kaip kryžiuočiai Kauną ėmė ir kunigaikštis Vaidotas. 22/389, 402

Boleckis, K. D. L. Kun. Mindaugo karai su kryžiuočiais. 21/336

Boleckis, K. Kunigaikščio Ringaudo kova su kalavijuočiais 1233 ir 1236 m. 21/286

Dičius, ats. ltn. Kaip senovės lietuviai kariaudavo. 31/739

Livšinas, Juozas mok. „Vytauto linija“. 30/710

M. Kun. Kęstutis kryžiuočių nelaisvėje. 32/769

Matas. Totoriai — Vytauto Didžiojo kariai. 32/30

Rimvydas. Kęstučio charakterio bruožai. 32/766

Ruseckas, P. mjr. Iš mūsų praeities 25/336, 348, 361, 371, 382, 394, 408, 419, 443

*) Šios trupmenos, arba skaičiai reiškia: pirmasis — kurių metų „Kario“ kompletas, antrasis — puslapiai.

- Sidera, K.* Apkasai senovėje. [1257—1284] 32/219
Sidera. Iš Vytenio žygių. 32/699
Sidera. Marienverderio apgulimas 1384 m. 32/397
Sidera. Sareikio mirtis [1275 m.] 34/51
Sidera. Tiltai Lietuvoje XIII—XIV amž. 32/377
Sideravičius, K. Kautynės ant Rygos įlankos ledo [1270 m.] 31/694
Šakmanas, T. kpt. Tadas Kosčiūška. 27/247
Tarasenka, P. pulk. ltn. Karo prievolė Did. Lietuvos Kunigaikštystėje. 30/130
Tarasenka, plk. ltn. Senoviška Vilniaus tvirtovė. 27/360
T-ka, P. 1234 m. kautynės ties Kaunu. 28/366
V., J. k. D. L. etmonas Jonušas *Radvila* ir Liubecko byla. 30/648
Vaišnoras, J. kun. D. L. K. Vytauto jaunystė. 30/433
Vaišnoras. Kiek Lietuvos raitininkų dalyvavo 1577 m. kare su rusų caru Jonu IV Žiauriuoju. 30/608
Vaišnoras, J. k. Lietuvos raitininkai Stepono Batoro laikais. 30/592
Vaišnoras, J. kun. 1 gusarų pulko šefo D. L. E. K. Jonušo *Radvilos* jaunystė. 30/353
Vaišnoras, J. kun. 1 gusarų pulko šefo D. L. Etmono Kunigaikščio Jonušo *Radvilos* kilmė. 30/132
Vaišnoras, J. 1 gusarų pulko šefo D. L. E. K. Jonušo *Radvilos* santykiai su lenkais. 30/415
Vaišnoras, J. k. Vienintelis Lietuvos raitelių laimėjimas jūroje [1609 m.]. 30/565
Vaišnora, J. k. Žalgirio mūšis — nepabaigiama mūsų tautos kova dėl nepriklausomybės. 30/544
Zaskevičius, S. Eglėkalnio — Žalgirio kautynes prisiminus (istoriškas fragmentas). 30/546
Zaskevičius, S. ats. gen. št. plk. ltn. Vytauto kariškos tradicijos daigai. 30/254, 274, 293, 318
Ž., J. 1 gusarų pulko globėjas — D. L. Etmonas Kunigaikštis Jonušas *Radvila*. 27/ Nr. 38 priedas, 3
 Žalgirio kova. 21/333

B. XIX amž.

- Balčiūnas* mjr. 1831 metų sukilimas Lietuvoj. 31/254, 276, 294
R-as, A. Sviedinių sandėlis Kauno rotušėje (Iš Kauno miesto savivaldybės archyvo). 27/378
Ružancovas mjr.. Atskiras Lietuvių korpusas. 22/61
Ružancovas, A. mjr. Pirmasis karo statusas lietuvių kalba. 25/383, 396, 407
Senkus, J. Kražių skerdynių sukakties proga. 33/926
Vs. 1863 metų sukilimo sukaktis. 33/467
Zaskevičius, S. Savanoriai (Žuvusiems 1831 metais Lietuvos sukilėliams paminėti). 30/566, 588

C. Didysis karas 1914—1918

- Balčiūnas* kpt. Reikšmingos sukaktuvės [D. karo pradžia] 29/499
Butkus, St. Suomiams bruozdant... (Mano atsiminimai iš rusų kariuomenės Murmane). 33/283
J-čius, P. Apie serbų-austrų karą. 28/82
Kriaučiūnas, A. vyr. pusk. Šis tas iš mano patyrimų per didįjį karą prancūzų fronte. 20/90
K-ris, J. Amerikos kariuomenės mobilizacija didžiojo karo metu. 32/472
M. Verderno kautynės. 31/196
Pyragius vyr. ltn. (vertė). Nenusisekusi žvalgyba. Vokiečių lakūno Sielaffo ir žvalgo Bartho skridimas 1914. XI. 21. 25/337
R-as, A. mjr. 451 dieną jūroje. (Iš 1914—1918 m. karo istorijos). 22/560
 1915 m. prancūzų fronto ryto baro karo apžvalga. 21/191

Ambrozaitis, Juoz. ats. vyr. pusk. Kodėl vokiečiai šunes Lietuvoj naikino. 30/49

Dovydaitis, J. Pabėgimas iš belaisvių stovyklos (1932. X. 6 dieno-raštis tautosaką renkant). 33/84

Gamuro draugas. Didžiojo karo atsiminimai. 22/249, 273, 288, 366, 391, 454, 466

Rucevičius, A. Pirmoji „mobilizacija“ (Iš mano atsiminimų) [Vilnius, 1917]. 33/64

Rucevičius, A. Vieni išėjo, kiti atėjo (Iš mano atsiminimų. [Vilnius, 1915]. 33/12

Ruseckas, P. Lietuviai kariai vokiečių nelaisvėje. 29/851

Ruseckas, P. kpt. Per nelaisvę į Nepriklausomybės kariuomenę. 23/518

S., V. Lietuviai kariškiai Amerikoje. (Iš pasikalbėjimų su R. Karuža ir P. Karosu). 19/53

D. Nepriklausomybės karas 1918—1923

Mūsų armijos veikimo apžvalga (1919. V. 17—24) 19/9; (V. 25—VI. 7) 19/25; (VI. 7—15) 19/33; (VI. 15—23) 19/41; (VI. 24—VII. 1) 19/49; (VII. 1—8) 19/58; (VII. 8—14) 19/65; (VII. 14—22) 19/74; (VII. 22—30) 19/85; (VII. 30 — VIII. 7) 19/93; (VIII. 7—13) 19/101; (VIII. 13—20) 19/109; (VIII. 20—27) 19/117; (VIII. 27 — IX. 3) 19/125; (IX. 3—9) 19/133; (IX. 9—20) 19/149; (IX. 20 — X. 14) 19/164; (X. 14—21) 19/173; (X. 21—28) 19/181; (X. 27 — XI. 5) 19/189; (XI. 6—12) 19/197; (XI. 12—19) 19/207; (XI. 19—23) 19/213; (XI. 23 — XII. 10) 19/229; (XII. 10—20) 19/246; (XII. 20 — 31) 20/2; (1920. I. 1—7) 20/9; (I. 8—12) 20/17; (I. 13—20) 20/25; (I. 21—28) 20/34

Karo apžvalga. (1920. I. 28 — II. 8) 20/49; (II.8—20) 20/58; (II. 16 — III. 1) 20/73; (III. 1—8) 20/85; (III. 8—15) 20/97; (III. 14—22) 20/111; (III. 22—29) 20/121; (III. 29 — IV. 12) 20/137; (IV. 13 — V. 8) 20/185; (V. 8—15) 20/197; (V. 15—22) 20/205; (V. 22—29) 20/213; (V. 22 — VI. 5) 20/225; (VI. 5—12) 20/233; (VI. 12—26) 20/249; (VI. 26 — VII. 3) 20/261; (VII. 3—10) 20/271; (VII. 10—17) 20/281; (VII. 17—24) 20/293; (VII. 24—31) 20/305

Karinė apžvalga (1920. VIII. 1—7) 20/316; (VIII. 8—15) 20/325; (VIII. 15—22) 20/333; (VIII. 22—31) 20/341; (IX. 1—8) 20/349; 20/361; (X. 9—21) 20/395; 20/404; 20/411; 20/419; (XI. 14—24) 20/438

Generalio štabo pranešimai. (1920. X. 1—11) 20/384; (X. 12—20) 20/399; (X. 21—27) 20/406; (XI. 4—10) 20/423; (XI. 11—17) 20/431; (XII. 9—14) 20/481

Kovoje dėl Tėvynės [nukautų, sužeistų ir dingusių sąrašai]. 19/81, 97, 114, 135, 178, 193; 20/103, 156, 167, 177, 192, 200, 209, 223, 237

Btk. Mūsų pirmųjų karių pasiaukojimas tėvynei. 30/280

Btk. Pirmieji mūsų kariai moksleiviai. 30/300

Butkus, St. ats. vyr. pusk. Jie mirė, kad gyventų tauta. [Nuostoliai kare]. 28/768

Butkus, St. Jie pirmieji paaukojo savo gyvybę ir jau prabėgo 15 metų. 34/126

Jakštas kpt. Karių kapų tvarkymas 1929 m. 30/Nr. 15 priedas, 6

Ruseckas, P. ats. mjr. Iš mūsų kariškosios chronologijos (iki galo faktiškojo karo su lenkais). 28/166

Š-lis kpt. Lietuvos karužai. 29/440, 472

Sabalys, K. adm. kpt. Velykos prieš 10 metų [1919] 29/224

Stankevičaitė, Elena. Vilkaviškio moterų ratelis kareiviams šelpti. 30/25

Statkus. Iš mūsų santykių su latviais 1920 metais. 22/480, 501, 514

1. Rusų (bolševikų) frontas 1919—1920 m.

B. v. ltn. Kelionė į Vilnių. [1920]. 29/653

Braziulis, A. Zarasų krašto atsiminimai. (Zarasai 1919 metais).

- Btks.* Jėzną ir Alytų atsiminus. 32/133
Btks. Pirmieji kovos žygiai. (1919. II. 7—9 d.) [Kėdainiai]. 32/105
Dykūnas, Stepas. Prieš 14 metų. Iš kun. J. Tilvyčio atsiminimų. [Šėta, 1919. I]. 32/84
G., L. Kautynės už Vilnių 1919. I. 6 ir IV. 19. 28/571, 581
Gdž., Balys. Prieš 13 metų. [Baisogala, 1919]. 32/196
Gužas vyr. ltn. Pirmasis mūsų kariuomenės mūšis ir pirmoji auka. [Šėta, 1919. II. 7]. 24/45
 Iš bolševikų nelaisvės. 21/139
J-kis, St. Mirštu už tėvynę. (Mok. J. Skvireckui ir K. Šidagiui — Lietuvos vasaros rytų partizanams — savanoriams atminti). [Penevėžys, 1919. IV. 4]. 32/318
Kilčiauskas, vyr. pusk. Pirmasis kovos krikštas. 26/145
Ki-m. Du belaisviai [Pagirio miestelis, 1919]. 33/530
K-s, Kazys. Kaimynystėje su bolševikais. (Fronto įspūdžiai). [1920. VII]. 20/352
Montvila, J. Iš mano užrašų per karą su Maskva 1919 m. gegužės mėn. Panevėžio atėmimas iš raudonųjų. 23/314
N., V. Iš partizanų kovų [Šiaulių ap., 1919]. 19/121
Peleckas, K. mokyt. Kautynės su bolševikais ties Vadokliais (15 m. sukakties proga). 34/351
Priešvėjis, Ant. Liūdnas išdaviko galas. [Salakas, 1919]. 33/237
Raštikis, Stasys majoras. Kaip vilniečiai stojo į Lietuvos kariuomenę. 28/118
S. Jeznas. 1919. II. 9—11 d. (Iš raudonojo komandieriaus žygių užrašų). 22/90, 137, 151
Saulėžodis, A. a. viršilos Buteikio žuvimas (1919 m. liepos mėn.). 26/253
S-las kar. Šiaurės fronto operacijos. (Liepos 6—12 d. 1919 m.) 19/141, 150, 161, 191, 198
S-tis karininkas. Ežerėnų operacijos. 20/18, 30, 36
Šaltenis, Jūras. Pilkieji didvyriai (Iš mano atsiminimų) [Želva, 1919]. 31/134
Šlikas, Jonas. Žygiuojant iš Ukmergės į Vilnių (1920 metais). 31/721
 Taiką su rusais pasirašius. 20/282

2. Bermontininkų frontas 1919 m.

- Arvydas, S. K.* Ginklų medžioklė. [Šiauliai, 1919]. 32/14
Arvydas, S. K. Ką gali padaryti drąsa [Radviliškis, 1919]. 31/784
Arvydas, S. K. Stok, šausiu! (Moksleivio pasakojimas). [Šiauliai, 1919]. 33/549, 569.
Byla, Jur. Bermontininkai. 19/206
Buvęs Žemaičių partizanas. Prieš bermontininkus (Buv. Kurtuvėnų partizano atsiminimai). 28/380
De-Mormorando. Fronto žinios. (Mūsų karo korespondento). 19/224
Gailiūnas, Vladas. Bermontininkai Joniškėlio apylinkėje. 20/55
 Lapkričio 19—23 d. kovos. 19/221
Mingelevičius, Vladas. Radviliškio atvadavimas 1919 m. 31/234, 254
Rimydas. Kautynės ties Saločiais [1919. XI. 12]. 32/420
Rus. kar. Antrą kartą laimėjus. 19/246
S-tis kar. Dokumentai ir faktai. Rusų vokiečių kėsinimaisi pagrobti mūsų žemę. 19/223
S-tis karininkas. Partizanų darbuotės sątrauka (Šiaulių sritis). 20/9
Sv. Kolčakus iš Lietuvos vejant. 19/175
 Šiaurės baras (1919. X—XI) 20/90
Šlikas, J. Čia ne lietuviai, bet anglai arba prancūzai. [Radviliškis, 1919. XI]. 30/554
Vargo Aidas. Skaudvilės žygiui paminėti [1919. XI. 16]. 19/239

3. Lenkų frontas 1919—1920 m.

- Aldonis*. Iš savanorio atsiminimų. 26/111, 136
Alėvytis. Kova ties Gibais. [1920. IX. 20—22]. 20/414, 420
Al-nis. Iš savanorių atsiminimų. 26/ 379, 387
Alnis. Iš savanorių atsiminimų. 28/152
D., J. kareivis. Kadišių mūšis. [Seinai, 1919]. 19/192
Dovydaitis, J. Tai savi (iš tautosakininko dienoraščio. [Zanėnų kaimas]. 33/264
 Faktinė medžiaga Želigovskio avantiūroje. 20/442
 Frontas. [1920]. 429
Ginklo draugas. Iš belaisvių pasakojimo. 21/138
Gurta, L. algirdietis. Kaip avinas išvadavo du sodžius nuo lenkų eskadrono. 20/504
 Iš Antakalnio kalėjimo. 20/478
 Iš kovų ties Želva. 20/443
 Iš lenkų nelaisvės. 20/449
 Iš lenkų pabėgęs. Lenkai mūsų belaisvius plėšia ir niškina. [Kalūnai, 1920. III. 15—16]. 20/152
 Iš pasikalbėjimų su lenkų kareiviais. 20/462
J., V. Įvykiai bare [1923. IV. 9—15]. 23/106
J., V. Padėtis neutralėj zonoj [1923. V. 14—20]. 23/251
 Ką pasakojo lenkų šnipas. 20/497
 Kaip gyventa lenkų nelaisvėje. 20/437
 Kaip mūsų nelaisviai iš Želigovskio gražinti. 20/463
Kp. lt. „Amžini Lietuvos gaspadoriai“ (Želigovskininkai). 20/436
Krokauskis. Kaip lenkai ėmė Seinus (Iš 1919 m. kovų prisiminimų). 33/727
 Lenkų nelaisvėje. [1920]. 421
 Lenkų nelaisvėje (ištraukos iš dienyno). 21/315, 338, 351
M-tis, J. Kaip žuvo Požera. 26/187
 Mūsų belaisviai. 21/97
Nemunėlio draugas. Lauko sargyboj. Atsiminimas iš karo su lenkais. 23/525
 Paveizdingas Balstogės žydų elgesys su mūsų belaisviais. 20/493
P-kas, VI. Neutralė zona. [1920]. 30/27
Pleirys, J. kpt. Iš lenkų fronto. 21/250, 262, 274, 285
Pleirys kpt. Iš lenkų pasienio. 21/225
Pleirys kpt. Lenkų valdžios sumanymai apie Lietuvą. 21/226
Pleirys kpt. Žinios iš lenkų pasienio. 21/189, 201
 Pulko vadas majoras Čaplikas apie savo nelaisvę. 20/449
S., Klemensas. „Kiaušiniai“ pasitiko lenkus. [Želvos miestelis]. 33/301
S-las karininkas. Kovos su lenkais Suvalkijoj (Rugpiūčio 22—23, 25 ir 28 d. 1919 m.). [Seinai]. 19/134
S-tis karininkas. Dokumentai ir faktai. Lenkija Lietuvoj. 19/247
S-tis karininkas. Lenkų kėsinimaisi Suvalkijoj. [1919]. 19/183
Šaltenis, Jūr. Šešių drąsuolių žygis. (Iš mano atsiminimų). [Želva, 1920]. 31/12
Urbšys. Paskutiniai įvykiai mūsų santykiuose su lenkais. 20/387
 Vilniuje. [1920. X]. 20/389
Vilutis kpt. Lenkų klasta aiškėja. [Želigovskiada]. 31/817
Zubrys ltn. Priešo stovykloj. 21/322

4. Klaipėdos atvadavimas 1923 m.

- K-as, J.* šaulys. Klaipėdos sukilimą atsiminus. 23/102, 107, 133, 142
Martinaitis, A. Klaipėdos krašto atvadavimas. (Šis tas iš sukilėlio minčių ir atsiminimų). 33/31

A. Lietuvos kariuomenės istorija

A. Lietuvių dalys Rusuose

- B. Smolensko lietuvių batalione. 23/519
 B., M. Sibiro Lietuvių batalionas. 29/815
 Butkus, St. Mūsų kariuomenės priešaušrio laikais. Mano atsiminimų nuotrupos). [Orel, 1917]. 27/418
 Butkus, St. Švintant... (1918 m. vaizdelis Rusuose). 27/57
 9 gruodžio (5 metų sukaktuves minint). [Čeremuškina, 1919. XII. 9]. 34/405
 Y. Tėvynės gandai. 30/1007
 Gužas kpt. Lietuvių karių gyvenimas Rusijoje. 28/156
 Kriaunaitis kav. kpt. Lietuvių dragunų divizionas Valke. 28/775
 Lairinaitis karininkas. Iš mūsų kariuomenės istorijos. Generolas Brusilovas ir Lietuvos armija. 20/100
 Laurinaitis, J. M. Pirmas lietuvių karių suvažiavimas Rusijoje [Valke, 1917. XI. 3—4]. 28/362
 Lietuvių karininkų atstovų Rumunų fronto suvažiavimo, įvykusių Benderų mieste 1917 metais protokolai. 21/3
 Lietuvių karių Rumunų fronte organizacijos apžvalga. 21/9, 34, 58, 110
 Parausvinis, Vladas. Lietuviai kariškiai Rusuos. 19/11, 21, 28, 37, 44, 70, 79
 Polileika, Kazys. Praeitį prisimini. 28/406
 Ruseckas, P. ats. mjr. Kariškos lietuvių dalys Rusuose. 33/128, 156, 202
 Ruseckas, P. ats. mjr. Mūsų kariškosios dalys Rusuose (10 metų sukaktuves minint). 28/411
 —tk.— Sibiro lietuvių karių tragedijos dieną minint. 31/1010

B. Nepriklausomosios Lietuvos kariuomenė

- Gužas, P. Iškilminga mūsų kariuomenės priesaika ir pirmasis paradas. 28/365
 Gužas, P. kpt. Mūsų kariuomenės vaidmuo nepriklausomos valstybės kūrimo darbe. 28/762
 Laurinaitis, J. M. Lietuvos kariuomenė (istoriška apžvalga) 28/742
 Raštikis, St. mjr. Lietuvos kariuomenės ir „Vyties Kryžiaus“ ordeno kavaliierių šventė. 29/763
 Raštikis, St. plk. ltn. 15 metų tėvynės sargyboje. 33/939
 Rucevičius, A. Antroji „mobilizacija“. (Iš mano atsiminimų). [Vilnius, 1918]. 33/82
 Ruseckas, P. mjr. Trumputė mūsų kariuomenės istorija. 26/29
 Sabalys, K. kpt. Lietuvos kariuomenės pirmas dešimtmetis. 28/748
 Savanoris. Lietuvos kariuomenės užuomazga Vilniuje. 28/159
 Tarasenska, plk. ltn. Vyties kryžiaus istorijos bruožai. 27/421

Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla

- B. kpt. Pirmojo Lietuvos Prezidento karo mokykla. 29/679
 Galvydis-Bykauskas ats. gen. Karo Mokyklos daigai. 29/666
 Karo mokyklos II laidos sukaktuvės. 29/840
 Karo mokyklos III-ji laida. 30/863
 Senas gusaras. Karo Mokykla Vilniuje. 29/27, 47
 S-ka kap. Dešimtis metų. 29/663

I pėstininkų divizijos štabas

Pasižymėję karžygiai. 25/292, 300

1 pėstininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino pulkas

- Biržys vyr. ltn. Mūsų kariuomenės organizavimosi pirmomis dienomis. 26/400
 Nukauti ir mirusieji kariai. 27/Nr. 32 priedas, 19

- Pasižymėję karžygiai. 25/214, 219, 227; 26/9, 18, 261
 Pulko istorijai svarbūs dokumentai. 27/Nr. 32 priedas, 4
 Pirmas lietuvių ginkluotas susirėmimas su vokiečiais Alytuje.
 27/ Nr. 32 priedas, 5
 Pirmos kregždės... 27/ Nr. 32 priedas, 10
P-kas, Vl. Pulko orkestro istoriška apžvalga. 30/591
Steponaitis, Vyt. Pulko istorijai priminti. 27/Nr. 32 priedas, 2
Šlepetys kpt. Pasižymėję karžygiai. 26/253, 269, 277, 285, 342
 1. Rusų frontas
Bolševikų parlamentieriai. 27/Nr. 32 priedas, 18
Butkevičius plk. ltn. Atsiminimai iš 1 pėst. pulko ūkio organizavimo pradžios. 28/Nr. 35—36 priedas, 22
Grigaliūnas-Glovackis gen. ltn. Pulko pirmosios dienos. 28/Nr. 35—36 priedas, 4
 Iškilmingos pirmojo pulko sukaktuvės (karo korespondento) 19/143
J-kas mjr. Mano atsiminimai [Žemaitkiemis, 1919. V. 17]. 27/Nr. 32 priedas, 14
Liutkaitis, J. Atsiminimai iš kautynių ties Jeznu (1919. II. 13 d.) 32/5
Liutkaitis, J. savan. kūrėjas. Iš kautynių prie Daugų ir Varėnos [1919. IV. 1]. 33/276
 Pirmos užtvaros. 27/Nr. 32 priedas, 14
Syčius, Juozas. Kaip aš tapau kareiviu. 25/179
Slavinskas, V. kpt. Gedimininkų kovos dėl Vilniaus krašto (Atsiminimai) 28/Nr. 35—36 priedas, 14
Šepetys. Užmirštos dvi karžygės. 28/Nr. 35—36 priedas, 12
Šimukonis ats. vyr. pus. Pirmosios kautynės dėl Alytaus [1919. II. 12—13] 28/828
Vienuolis, A. Karo korespondento atsiminimai iš 1919 m. kovų. 28/Nr. 35—36 priedas, 32
Vikrutis. Kaip organizavau pirmąjį mūsų kariuomenės dūdų orkestrą (ats. karo vald. sav. kūr. Juozapo Gudavičiaus atsiminimai). 33/504

2 pėstininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Algirdo pulkas

- Algirdininkas.* Pulko šventės proga. 31/493
Ališauskas kpt. Pulko trumpa istoriška apžvalga. 28/520
Ališauskas vyr. ltn. Pasižymėję karžygiai. 25/107
Butkus, St. ats. vyr. pusk. Atgijus senolių dvasiai 27/Nr. 29 priedas, 12
 Kovose su Lietuvos priešais garbingai žuvusių algirdiečių karininkų gyvenimo bruožai. 27/Nr. 29 priedas, 16
Liutkaitis, J. Atsiminimai iš kautynių ties Jeznu (1919. II. 13 d.) 32/5
 • Pasižymėję karžygiai. 25/341, 350
T-kus j. pusk. Pasižymėję karžygiai. 25/316
 Trumpa istorinė apžvalga. 27/Nr. 29 priedas, 4
 1. Rusų frontas
Gražulis inž. kpt. Prie Dauguvos krantų besiartinant. [Kalkūnai, 1919]. 28/517
Grigaliūnas-Glovackis, V. gen. ltn. Iš netolimos praeities. 28/122
Vn-ras. Kaip kūrėsi pulkas. 32/517
 2. Bermontininkų frontas
Chodkevičius, J. ltn. Žvalgyboj (Bermontininkus prisiminius). 25/373
 3. Lenkų frontas
Ališauskas kpt. Pulkas kautynėse ties Giedraičiais. 28/492
Butkevičius, mjr. Iš mano atsiminimų. [Giedraičiai, 1920. XI. 21]. 27/Nr. 29 priedas, 10
Butkevičius mjr. Ne skaičiumi, bet dvasia galingi. [Giedraičiai, 1920]. 28/512

Jakobsonas ats. vyr. ltn. Lenkų brigados nuginklavimas [1920. VII. 18]. 28/513

Jurgelionis vyr. ltn. gyd. Kovose dėl Giedraičių (Iš dienyno 1920. XI. 21). 27/Nr. 29 priedas, 14

Romutė. Iš Giedraičių mūšio atsiminimų. 27/Nr. 29 priedas, 12

Viliušis ltn. Už laisvę (iš karo su lenkais atsiminimai). 23/20, 33,43, 55, 67, 81, 92, 131

3 pėstininkų Didžiojo L. Kunigaikščio Vytauto pulkas

Bardauskis, Aleksas buvęs karys. 1920 m. Kalėdų šventės. 24/415

K-1a kpt. 3-sis pėst. D. L. K. Vytauto pulkas. 29/272

Pasižymėję karžygiai. 25/235, 292

1. Rusų frontas

Pulko metinių sukaktuvių šventė (1920. V. 4). 20/215

2. Bermontininkų frontas

Kuizinas mjr. Šiauliuose prieš 10 metų [1919. IV—VI]. 29/422, 439, 457

Vienas dalyvių. Pirmomis 3 pėst. pulko dienomis. 23/523

4 pėstininkų Lietuvos Karaliaus Mindaugo pulkas

Kariai, apdovanoti Vyties Kryžiaus ordinu. 28/462

Nukauti ir mirusieji kariai. 28/453

Pasižymėję karžygiai. 25/282, 300, 350, 389

S-tas, L. Pasižymėję karžygiai. 25/306, 315

Žukaitis, S. vyr. ltn. Pirmas dešimtmetis (pulko dešimties metų gyvenimo apžvalga) 28/450

1. Rusų frontas

A-as. 1919 m. Širvintuose. 34/Nr. 3 priedas. 19

Iš milicijos į Panevėžio savanorių būrį. 34/Nr. 3 priedas, 8

Kaminskas, J. savan. Nuo knygos prie ginklo. 34/Nr. 3 priedas, 13

K., S. Kaip sutiko Vilnius savo išvaduotojus 1920 m. 28/453

M. K. Paminklas [Subačius, 1919. VIII. 17]. 32/872

M. K. Paskutinės dienos bolševikų fronte. [Subatas — Anengofas — Veisenzee, 1919. VIII. 23—26] 32/890, 930, 949, 988, 1008

Panevėžio būrio savanorio, viršilos Igno Taruškos, žūtbutinė kova su bolševikų palydovu. 34/Nr. 3 priedas, 10

Panevėžio miesto ir apskrities milicija — 4 p. pulko branduolis 34/Nr. 3 priedas, 6

Pimasis Panevėžio būrio savanorių krikštas. 34/Nr. 3 priedas, 11

Pirmieji pulko kariai. 34/Nr. 3 priedas, 7

Pirmoji Panevėžio būrio auka dėl Lietuvos nepriklausomybės. 34/Nr. 3 priedas, 12

P-tas, K. Pirmosios kautynės ties Pagiriais. [1919. III. 4]. 32/885

Sabaliauskas kpt. Pulko kūrimosi etapai. 34/Nr. 3 priedas, 4

Sečkus, kpt. Drąsa ir sumanumas išgelbsti iš nelaisvės [1919. VII] 34/Nr. 3 priedas, 14

S. K. Iš savanorio kūrėjo Igno Taruškos atsiminimų. [Šėta, 1919. II] 31/889

Urbšys, Juozas. Trumpa Panevėžio bataliono veikimo apžvalga kariaujant su bolševikais Latvijos teritorijoje. 22/258

Zaranka vyr. pusk. Mano atsiminimai iš karo su bolševikais, bermontininkais ir lenkais. 23/335, 348, 360, 372, 386, 395, 404, 412, 420, 428, 436, 453, 466, 476, 489, 501, 520, 535

2. Bermontininkų frontas

Andrašiūnas plk. ltn. Kovas su bermontininkais prisiminus. 34/Nr. 3 priedas, 16

Dykūnas, Stepas. Mūsų laimėjimo dienos (Iš 4 p. p. kautynių su bermontininkais ties Meškuičiais). 31/943

Zaranka vyr. puskk. Mano atsiminimai iš Lietuvos karų. Bermontininkų fronte. 24/4, 16, 22

3. Lenkų frontas

Dykūnas, Stepas. Paskutinės kautynės su lenkais 1920 metais. 28/455
Kukinas dim. plk. ltn. 4 dienos kautynėse prieš lenkus. (Taučiulių kautynės). 33/342, 387, 406, 424, 446

4 pėst. pulko metinių sukaktuvių šventė sausio 27 d. Kaišedoryse. 20/45

Majus ltn. Mūsų sukaktuvės 1920. XI. 19 d. 21/562

Namajūnas kar. Iš pasikalbėjimo su atsarginiu. [Musninkai, 1920]. 32/336

S. D. 4 pėst. pulkas Vilniuje (Iš kpt. P. Starevičiaus atsiminimų). 32/501, 513

S. D. Visi žuvo — tik aš gyvas likau. (Iš kpt. P. Starevičiaus atsiminimų). [Beržynėliai, 1920. X. 17]. 32/456

Starevičius kpt. Vyr. puskk. Stasio Staugio žygis [1920. X. 17] 34/Nr. 3 priedas, 15

Zaranka vyr. puskk. Mano atsiminimai iš Lietuvos karų. Lenkų frontas. 24/31, 39, 47, 55, 63, 71

5 pėstininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Kęstučio pulkas

Butkus, St. ats. vyr. puskk. Atsižymėję karžygiai. 25/34

Butkus, St. Į Vilniaus batalioną (Mano atsiminimų nuotrupos) 28/Nr. 27 priedas, 19

Butkus, St. ats. vyr. puskk. Pasižymėję karžygiai. 25/44, 51, 58

Butkus, St. Savanorio atsiminimai. 25/361

Daina, Jurgis. Kęstutiečių pulko šventės. 31/511

Kariai apdovanoti Vyčio Kryžiaus ordinu. 28/Nr. 27 priedas, 15

Kiršinas kpt. Suglaudė laisvės aras sparnus. 28/Nr. 27 priedas, 20

Leknickas, L. ltn. Pasižymėję karžygiai. 25/66, 99, 116, 124, 132, 140, 165, 182, 186, 196, 202

Leknickas vyr. ltn. 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas. 27/253, 28/Nr. 27 priedas, 6

Nukauti ir mirusieji kariai. 28/Nr. 27 priedas, 14

Raštikis, St. kpt. Pirmieji savanoriai. 26/398

Raštikis, St. kpt. Tokiais ir mes privalome būti. 26/64

Vilutis kpt. Krauju ir mirtimi tėvynę nelaimėj vaduosim. 34/163

1. Rusų frontas

Butkus, St. Jie žuvo!.. [Zarasai, 1919. VIII. 28—30]. 32/809

Butkus, St. karys. Prie Daugpilies [1919]. 20/7, 14

Kurtavėnų savanoris. Kaipėjome į Vilnių. [1920. VII.]. 20/364, 378, 397

Raštikis, St. majoras. Iš Atskiro (Vilniaus) bataliono gyvenimo 1919 metais. 28/Nr. 27 priedas, 9

Škirpa gen. št. plk. Pulko pirmąsias gyvenimo dienas prisimenant. 28/Nr. 27 priedas, 4

3. Lenkų frontas

Butkus, St. Iš priešo nagų (Užrašai iš vieno pulko kareivio pasakojimų). [1920. IX. 5] 27/192

Butkus, St. kar. Susikirtus su baltaisiais areliais. [Kietaviškis, 1919. VII. 9—10] 19/162

Daina, Jurgis. Kautynės ties Jetėliūnų kaimu ir Panerių folvarku [1920. VII. 15] 28/Nr. 27 priedas, 15

Širvys. Kovoje dėl Vilniaus (Iš skaudžių atsiminimų). 25/326

6 pėstininkų Pilėnų Kunigaikščio Margio pulkas

L., J. Pulką prisiminus. 31/985
M. Buvusio pulko minėjimas. 30/1011
 Pasižymėję karžygiai. 25/268, 364
 Pulką minint. 29/798
R-is, K. Iš margiečių suvažiavimo. 31/1008
 Pulko žygių santrauka. 29/797

1. Rusų frontas

Mūšos Šlaitis. Dauguvos fronte. (Atsiminimai iš kautynių su bolševikais 1919 m.). 32/47, 66

3. Lenkų frontas

Šimkus, A. kpt. Fronte prieš lenkus (Atsiminimai iš 6 pėst. pulko kovų). 28/368

7 pėstininkų Žemaičių Kunigaikščio Butegeidžio pulkas

Baltrūnas P. kpt. Trumpa pulko istoriška apžvalga. 28/Nr. 32 priedas, 2

Biveinis, A. Kaip mus sutikdavo gyventojai. [1920] 28/Nr. 32 priedas, 23

Biveinis viršila. Pasižymėję karžygiai. 25/149, 164

Butegeidietis. Pulko istoriška apžvalga. 29/533

I. J. Meilė Lietuvos mūs žingsnius telydi. 31/531

Kariai, apdovanoti Vyties Kryžiais. 28/Nr. 32 priedas, 27

Nukauti ir mirusieji kariai. 28/Nr. 32 priedas, 28

Pasižymėję karžygiai. 25/243, 275, 364, 447

Šerys viršila. Pasižymėję karžygiai. 25/410

X. Nieko nepaisydami stodavo į kovą [Daugėlaičių dvaras]. 33/843

1. Rusų frontas

Baltrūnas kpt. Pirmaisiais metais. 32/557

Černius kpt. Iš mano atsiminimų [1920. VII. 10—15] 28/Nr. 32 priedas, 11

2. Bermontininkų frontas

Šlikas, J. Kautynės ties Taurage. [1919. XII]. 31/174

3. Lenkų frontas

Baltrūnas kpt. Atsiminimai iš kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės [Širvintai, 1920] 28/Nr. 32 priedas, 21

Baltrūnas kpt. 1920. XI. 19 ir 21 d. kautynės ties Širvintais (Atsiminimai) 28/Nr. 32 priedas, 6

G., J. III bataliono veikimas užfronty. 28/Nr. 32 priedas, 16

Šabronis. Tryliktasis (Iš savanorio dienoraščio). [Vepriai, 1920] 30/632

8 pėstininkų Kauno Kunigaikščio Vaidoto pulkas

Pulko pirmas dešimtmetis. 29/468

Kariai, apdovanoti Vyties Kryžiaus ordinu. 29/472

M-s, J. Pulko 12 metų sukaktuvių proga. 31/571

Nukauti ir mirusieji kariai. 29/471

Pasižymėję karžygiai. 25/377, 389, 447

Sužeisti kariai. 29/471

1. Rusų frontas

Aleksandravičius mjr. inž. Atsiminimų nuotrupos iš Ukmergės bataliono. [1919] 29/568

Kubilius, J. ats. gen. Atsiminimai iš pirmųjų Ukmergės ats. pėst. bataliono kūrimosi. [Ukmergė, 1919] 29/470

3. Lenkų frontas

Sniegas, S. Kariuomenės rabinas. Iš mano archyvo (Apie vieną mūsų karžygių). 28/385

9 pėstininkų Lietuvos Kunigaikščio Vytenio pulkas

Juodeika ltn. Kaip pasižymėjo pulko 2 kulk. k. eil. Karenauskas Juozas, apdovanotas I laipsnio Vyties Kryžiumi su kardais. 20/452
Kariai, apdovanoti Vyčio Kryžiaus ordiniais. 29/614
Kazilevičius plk. ltn. Pulko užuomazga. 29/611
Naunčikas, Kazys ltn. Pulko kareivių dainos. 25/197, 203, 219, 228
Nukautieji ir mirusieji kariai. 29/614
Pasižymėję karžygiai. 25/377
Sužeistieji kariai. 29/614
Sv. Nuo Joniškėlio. 19/7
S., V. Pušaloto partizanai. 19/14, 22
Vėgėlis kpt. Pasižymėję karžygiai. 25/74, 82

1. Rusų frontas

Brazinskas, J. viršila. Paskutinis smūgis (Atsiminimai) [Iluškėtas, 1919. VIII] 28/254
Brazinskas, Juozas. Joniškėlis (Joniškėlio partizanų atsiminimai) [1919. IV. 20—V. 1 d.] 28/374

3. Lenkų frontas

Kova su lenkais ties Vaitkiškiais [1919. VIII. 21—24] 20/267
Pafrontės Šaulė. Kūčių vakaras fronte. [Vievis, 1922]. 33/1043

10 pėstininkų Marijampolės pulkas

Pasižymėję karžygiai. 25/251, 377, 389
Tarasovas vyr. ltn. Pasižymėję karžygiai. 25/329

11 pėstininkų Vilniaus pulkas

Pasižymėję karžygiai. 26/9

12 pėstininkų pulkas

Andziulis, J. Iš kelionės į 12 pėst. pulką Vilkaviškį įspūdžiai. 21/22

1 savanorių pulkas

Pasižymėję karžygiai. 26/33

1 pasienio pulkas

Viršinskas vachmistras. Pasienio pulko kareivio atsiminimai. 21/230, 243

Žemaičių pėstininkų batalionas

Kuizinas mjr. Pirmasis kariuomenės paradas Žemaičiuose. 28/149

Gudų pėstininkų dalys

Butkus, St. Gudų atskiros kuopos sukaktuvių proga. 29/127
 Iš kovų lauko. [Šedernas, 1919. VIII. 28]. 32/775
 Lietuvos kariuomenės gudų dalių įsteigimo sukaktuvės (1919—II. 27—1934). 34/167
Pasižymėję karžygiai. 25/389
R-as, A. Gudų atskiros kuopos įsteigimo sukaktuvės (1919-II. 27—1929) 29/126
Ružancov, A. Bielarusy-vajskovyja ū Litvie. 22/Nr. 15 priedas, 2
Ružancovas mjr. Pasižymėję karžygiai. 25/51, 274
 S. Į frontą (Iš 1919 m. atsiminimų). [Kaunas, 1919. VI. 20]. 22/309, 333

1 gusarų Didžiojo Lietuvos Etmono Kunigaikščio Jonušo Radvilos pulkas

- Burokas* plk. ltn. 1 gusarų pulkas. 27/342
Butkus, Stasys. Kovo įsigysime juodbėrius. [Žiežmariai, 1919. IV.
 2] 27/Nr. 38 priedas, 16
Gužas kpt. Gusarų pulko užuomazga. 27/Nr. 38 priedas, 5
Kriaunaitis kav. kpt. Mūsų kavalerija pirmame nepriklausomybės
 dešimtmetyje. 28/775
Kriaunaitis kav. kpt. 1 gusarų pulkas. 28/777
 Nukauti ir mirusieji kariai. 27/Nr. 38 priedas, 4
 Pasižymėję karžygiai. 25/389
Senas gusaras. Fronto vaizdeliai (1919—1920 m. atsiminimai).
 27/Nr. 38 priedas, 12
Vaišnoras, J. kun. Pulkas 1919—1930 met. 30/707
Vaitkevičius ats. ltn. Kaip aš pakliuvau į pirmąjį gusarų „švadroną“.
 27/Nr. 38 priedas, 9

1. Rusų frontas

- Dovydenas, Liud.* Malonios praeities prisiminimai. (Iš vyr. ltn. E.
 atsiminimų). [Vilnius — Kaunas, 1919]. 31/129
Husz Ar. Su 1 ir 2 eskadronais prieš link! (Vieno vachmistro pa-
 sakoti atsiminimai [Koniukai, 1919. VI. 13]. 27/Nr. 38 priedas, 7
Kriaunaitis, J. Fronto nuotykis (1919 m. atsiminimai). 27/180
Kraunaitis vyr. ltn. Lauko sargyboje (1919 m. atsiminimai) [Duse-
 tai, 1919]. 26/403
Senas gusaras. Fronto nuotykis [Smalva — Salakas, 1919]. 26/315
Senas gusaras. Kalėdų fronte (Iš 1919 metų savanorių atsiminimų)
 [Smalva — Salakas, 1919. XII] 32/1026
Senas gusaras. Kautynių žvalgyboje (1919 m. atsiminimai). 26/203
Senas gusaras. Nepriklausomybės karo vaizdeliai. 33/964
Senas gusaras. Žvalgyboje. (1919 metų atsiminimai) [Grencenas,
 1919. VIII] 27/69

3. Lenkų frontas

- Aldonis*. Iš savanorio atsiminimų. [Seinai, 1919]. 26/29
Kriaunaitis kav. kpt. Kavalerija, pirmyn! 28/142
Kriaunaitis kav. kpt. Linksmų gusarų būrys (1920 m. atsiminimai).
 27/Nr. 38 priedas, 7
S. B. Giedraičiai. 33/669, 706, 722

2 ulonų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės pulkas

- Pulko 11 metų sukaktuvės. 31/793
Kriaunaitis kav. kpt. 2 ulonų pulkas. 28/779

3 dragūnų „Geležinio Vilko“ pulkas

- Gužas* vyr. ltn. Pulko užuomazga. 23/534
Jasiukevičius, A. Kaip aš pastojau į „Geležinį Vilką“. 24/335
Kriaunaitis kav. kpt. 3 dragūnų „Geležinio Vilko“ pulkas. 28/779
 Pasižymėję karžygiai. 26/33
Priešvėjis, Ant. Kai kraujas gyslose virė... [Salakas, 1921]. 32/152

3. Lenkų frontas

- Karo korespondento su Geležinio Vilko organizatoriumi kapitonu
 Natkevičium pasikalbėjimas. 20/450
N-as. „Vilkai“ Zarasuose. Išdaviko kapas. 33/790
Senas vilkas. „Geležinio Vilko“ vaidmuo kautynėse su lenkais.
 28/165

Gudų eskadronas

- Kriaunaitis* kav. kpt. Gudų eskadronas. 28/776

Artilerija

- Butkus, St.* ats. vyr. pusk. Pasižymėję karžygiai. 25/44
Max. Ant.-Ferd. 2 artilerijos pulko dešimtmečio proga. 29/597
 Pasižymėję karžygiai. 25/259, 389
P. B. Kaip augo mūsų artilerija. 33/944
Sidzikauskas mjr. 3 artilerijos pulko istorijos apžvalga. 31/713
S-s, A. K. Artilerijos pirmam dešimtmečiui sukakus. 29/8
Š-lis kpt. Pirmosios baterijos žygiai ir kovos 1919 metais. 28/392
Šipelis kpt. 4 art. pulko steigimas ir plėtojimas. 31/753
Šipelis kpt. 4-to artilerijos pulko dešimtmetis (1921—1931 m.)
 31/751
Šipelis art. kpt. Mūsų artilerijos pirmieji daigai. 28/772
Ši-lis art. kpt. Šis tas iš 5 baterijos kovų 1919 metais. 28/787

Karo aviacija

- Adomavičius av. ltn.* Karo aviacija. 33/942
P. J. kpt. Karo aviacijos mokykla 1919—1929. 29/818
Pyragius kpt. Mūsų aviacijos įsikūrimas. 28/770
Rapšys, J. I pirmąjį mūsų karo aviacijos dešimtmetį pažvelgus.
 29/503
 1-a oro eskadrilė 1920—IV. 1 — 1930. 30/271
Čepulis, St. 2 oro eskadrilės dešimtmetis (1921—1931 m.) 31/173
 1. Rusų frontas
Barbro. Anapus fronto. (Lakūnas pasakojo). [1919. VII. 8] 32/106
Barbro. Iš lakūno pasakojimų. [Zarasai — Daugpilis, 1919. VI. 19]
 32/593
 3. Lenkų frontas
Barbro. Šarvuočio beieškant. (Lakūnas pasakoja). [1920. X. 27].
 32/217
Kuzmickas - Kaunickas, J. Atsiminimai iš 1920 metų. [Varėna, 1920].
 26/340
Metūgis. Vienas nutūpė .. [Varėna, 1920]. 28/590

Karo technika

- Gražulis plk. ltn.* Žemesnieji karo technikai valstybės kūrimosi darbe.
 331/946
Melys kpt. Mūsų inžinerijos ir technikos kariuomenės kūrimosi ap-
 žvalga. 28/764

Pionierių batalionas

- Maculevičius inž. kpt.* Pionieriai pirmame dešimtmetyje. 29/683
Melys, J. Šis tas iš mūsų pionierių darbuotės. 20/174, 190
Melys, J. Šis tas iš mūsų pionierių gyvenimo. 29/501

Ryšių batalionas

- Kazlauskas vyr. pusk.* Ryšių bataliono 10 metų dainų gyvavimo su-
 kaktuvės. 29/770
Šulcas kpt. Ryšių batalionas. 31/533
Šulcas inž. vyr. ltn. Ryšių bataliono dešimtmetis. 29/599

Auto rinktinė

- Bartk. vyr. ltn.* Pirmas dešimtmetis. 29/579
Bartkus. Pusvalandį Druskininkuose [Seirijai, 1920]. 29/646
J., A. Iš auto būrio gyvenimo fronte. [Seirijai, 1920]. 29/580
Petrauskas vyr. ltn. Auto kuopa (Auto dalies 10 metų sukaktuvių
 proga). 29/55

Šarvuočių rinktinė

- A. Š.* Iš šarvuotinio atsiminimų. [Vievis, 1920. VII. 14]. 32/577
Balčiūnas, J. viršila. Ką veikė mūsų šarvuotis 1926 m. gruodžio
 17 d. 31/1030
Butkus, St. Pora šarvuotininkų karžygių. 28/Nr. 29 priedas, 6

Gudelis, P. ats. mjr. Šarvuočių eilėse. 28/Nr. 29 priedas, 7
 Mūsų šarvuočiai. 28/Nr. 29 priedas, 2
 Pasižymėję karžygiai. 25/268
 Šarvuočių rinktinė. 31/576

Geležinkelių kuopa

Baubliauskas kpt. Geležinkelių atsiminimai [Vileika, 1920]
 29/408

Baubliauskas kpt. Geležinkelių darbuotė. 29/404

Pasižymėję karžygiai. 25/243

Vėlūtis kpt. Geležinkelių kuopos darbuotė nuo 1919 m. birželio mėn.
 iki 1919 m. spalio mėn. 29/405

Vilniaus komendantūra

Butkus, St. Pirmieji žingsniai (1918 metų atsiminimai). 23/520

Butkus, St. Pirmosios kūčios. (1918 m. Vilniuje). 27/482

Butkus, St. Plevėsuok, Lietuvos vėliava! (Pirmojo Lietuvos vėlia-
 vos pakėlimo Gedimino pilies bokšte dalyvio atsiminimai). 28/376

Butkus, St. Savanorio atsiminimai. 25/351, 361

Dalyvis. Trispalvė vėliava Gediminkalnyje (Iš Vilniaus atsimini-
 mų). [1919. I. 1]. 23/219

Dalyvis. 1919. I. 1 d. Vėliavos pakėlimas Vilniaus Gediminkalnyje.
 23/522

Slivauskas, M. ltn. Šeši (Iš Vilniaus savanorio atsiminimų). 23/543

Širvys. Dar nepramintais keliais (Kareivio atsiminimų nuotrupos).
 28/785

Kauno komendantūra

Jurg-čius. Kauno karo komendantūros 10 m. sukaktuvių proga. 29/10
 aPasižymėję karžygiai. 25/341, 389

Rudaitis vyr. ltn. Mano atsiminimai iš Lietuvos kariuomenės tvėri-
 mosi laikų nuo 1919 m. vasario mėnesio. 24/223, 231

Rus. kar. Bandymas sukilti Kauno iguloje 20/65

Rus. kar. Sukilėlių [P. O. W.] lizdą ardant. [Kaunas, 1919. VIII,
 28—29]. 19/166

Sabaliauskas, J. kpt. Penkioliktąsias Kauno komendantūros sukak-
 tuves minint. 33/1047

Jezno komendantūra

Pasižymėję karžygiai. 25/389

Kėdainių komendantūra

Kėdainių savanoris. Pirmosios mūsų kautynės dėl Nepriklausomybės
 [Kėdainiai, 1919] 29/71

Leknickas, L. ltn. Pasižymėję karžygiai. 25/172

Šabroni savanoris. Vasario 16 d. pirmosios sukaktuvės Kėdainiuose
 (Atsiminimai iš 1919 m.) 70/134

Raseinių komendantūra

Jankauskas, Jonas. Iš bermontininkų laikų Žemaičiuose. (A. a. vyr.
 ltn. Rimavičiaus paminėjimui). 23/294

Seinų komendantūra

Ramanauskas, Jurgis. Savanorių šimtinė (Dalyvio atsiminimai)
 [Seinai, 1918—1919]. 28/353

Šakių komendantūra

Ž-ė. Lietuvių ir vokiečių susirėmimas Šakiuose. 19/54

Šiaulių komendantūra

Kuizinas mjr. Šiauliuose prieš 10 metų. [1919. IV—VI] 29/422,
 439, 457

Tauragės komendantūra

Svėrė, Antanas. Bermonto laikais [šilalės užpuolimas]. 23/524

Lietuvos Šaulių Sąjunga

Adas, M. Lenkų žiaurumo auka. 26/64

Adas, M. Lenkų žvėriškumas. 26/243

- Adas, M. Partizanų naguose. 26/47
 Aldonis. Partizano kantrybė. 26/40
 Ambrozaitis, J. Partizanų žygis [Onušiškis, 1920. X] 30/997
 Lietuvos šaulių sąjungos įsikūrimo 10 metų sukaktuvių proga.
 29/400
 Pasižymėję karžygiai. 25/448; 26/33

Vytauto Didžiojo Karininkų Kursai

- Nemunėlis, V. Vytauto Didžiojo karininkų kursų 10 gyvavimo metų sukaktuvės. 31/553

D-ro Jono Basanavičiaus vardo karo ligoninė

- B., P. Karo ligoninė (20 metų atgal). 30/499
 Nasvytis, M. gyd. D-ro Jono Basanavičiaus vardo karo ligoninės laboratorija. 30/497
 Oželis plk. gyd. D-ro Jono Basanavičiaus vardo karo ligoninė.
 30/493

Kitos įstaigos

- Bobelis plk. ltn. Ekonominės karių bendrovės dešimtmetis. 1920—
 X. 16 — 1930. 30/830
 Generalinio štabo literatūros dalis 1919 metais. 20/19
 Imgelevičius, P. Karių teatro darbai (1919—XI. 18 — 1929). 29/767
 Lietuvos Karininkų Ramovės atstovų suvažiavimas ir dešimtmečio
 išskilmės. 33/176
 Valančius, A. virš. Karo veterinarijos valdybos arklių kaustymo
 mokyklos dešimtmečio proga (1923—XI. 8-1933). 33/906

Kariškoji spauda

- Buivydis, J. Kaip aš buvau pradėjęs rašyti į „Kariškių Žodį“.
 29/357
 Burokas, R. ats. plk. ltn. Aš — „Kario“ redaktorius. 29/319
 Butkus, St. Iš pulko į redakciją. 29/319
 Kepalas ats. vyr. ltn. Mano atsiminimai iš „Kario“ redakcijos.
 29/315
 K-tis, A. „Karys“ gudams. 29/325
 Kuizinas mjr. Mano redaguotas „Karys“ 29/323
 Kuzmickis, Zg. Mano atsiminimai iš „Kario“ redakcijos. 29/316
 Laurinaitis, J. M. Lietuvių kariškieji laikraščiai. (100-to metų nuo
 pirmo liet. laikraščio ir 15 metų nuo pirmo kariško laikr. pasirodymo
 proga). 32/986, 1006
 Laurinaitis, J. M. Mano redagavimo laikotarpis. 29/310
 Ruseckas, P. ats. mjr. „Kariškių Žodžio“ atsiradimas ir jo pirmo-
 sios dienos. 29/307
 Steponaitis, Vytautas. Dešimtmečio pradžioj. 29/309
 Šakmanas, T. kpt. Atsiminimai apie „Kari“ 29/322
 „Tėvynės Gynėjo“ karys. Pirmojo mūsų kariuomenės dalių laik-
 raščelio „Tėvynės Gynėjo“ sukaktuvės. 29/780
 Tomkus, J. Spauda ir laimėjimo paslaptis. 29/318

III. Karų dalyvių biografijos ir nekrologai

- Smetona, Antanas Tautos Vadas, Respublikos Prezidentas 27/2,
 (-mrs) 31/1027; (Senkus, J.) 34/233
 Giedraitis, B. plk., krašto apsaugos ministeris 30/523
 Kubiliūnas, gen. ltn., vyriausiojo štabo viršininkas 29/125
 Birontas, A. plk. 30/921
 † Boleckis, K. gen. št. plk. (Majus vyr. ltn.) 25/432
 † Bondoris - Naruševičius, S. kpt. (Ružancovas mjr.)
 22/38
 † Brundza, gyd. plk. ltn. (Ingelevičius, P.) 27/318
 Bulota, J. vet. gyd. gen. (Butkus, S.) 30/434
 Butkus, S. (Jatulis ltn.) 32/637

- Daukantas, T. ats. gen. ltn. 24/213, 27/2, 27/301
† Eimutis, P. kareivis (*Paežerietis, J.*) 21/117, (*Gužas kpt.*) 29/174, (*Gerulaitis, Z. puska.*) 31/231, 32/233, (*Btks.*) 32/234, 34/203, 34/310
† Fuksas, A. gyd. vyr. ltn. 24/385
Genys plk. 34/213
Gerulaitis, Z. gen. ltn. 29/140
Grigaliūnas - Glovackis ats. gen. 29/601
† Gudaitis, A. viršila (*Butkus, S.*) 34/169
Jakutis, B. gen. št. plk. (*S., M. K.*) 30/92
Jaskevičius, J. kun. (*Buv. Pušaloto partizanas*) 29/243
Juozapavičius, A. karininkas (*Čaplikas plk. ltn.*) 29/92
† Katche, M. ats. gen. ltn. (*Brėkštas*) 33/511
† Kibirkštis, I. kav. kpt. (*Polileika, K. dim. kav. ltn.*) 31/27
† Kriaučiūnas, A. (*Andruškevičius, P.*) 21/315
† Krikščiūnas, M. kpt. (*Nauncikas ltn.*) 24/183
Kuizinas, S. plk. ltn. 31/26
† Kuklierius, J. ltn. (*Btks.*) 31/1009
† Kumpis, J. ltn. karo lakūnas (*Barbro*) 30/839, (*Metūgis*) 28/726
† Kvinta, M. ats. kpt. (*Čaplikas plk.*) 31/594
Ladyga ats. gen. ltn. 25/169
† Liulis - Liulevičius, Z. kpt. (*Ališauskas vyr. ltn.*) 25/41
† Lukšys, P. kareivis 20/51, (*R-čius, Vyt.*) 29/74
† Mačiokas, V. vyr. ltn. (*Barzda, P. j. puska.*) 27/274, (*Čepulis, St. vyr. puska.*) 28/559
† Mačkus, E. ltn. karo lakūnas (*B-kas, B.*) 31/416
† Matulaitis, A. ltn. (*Aks.*) 20/465
† Matulionis, A. vyr. ltn. 25/437
Merkys, A. ats. plk. 27/2
† Miliauskas, S. ats. k. vald. (*Laurinaitis, J. M.*) 34/204
Nagevičius, V. gyd. gen. ltn. (*Šarauskas, J.*) 29/4
† Nastopka, J. karininkas (*A. J.*) 19/26, (*Žukaitis, S. vyr. ltn.*) 29/438
† Noreika, E. kpt. (*Žutautas mjr.*) 28/519
† Petrauskas, V. ats. plk. ltn. 30/921, 34/267
Plechavičius, P. ats. gen. ltn. 27/309
† Putvinskis, V. šaulių Sąjungos ikūrėjas (*Laumakys, A*) 29/158
Radas-Zenkavičius ats. gen. 23/498
† Rauba, V. ltn. karo lakūnas (*Gis, A.*) 20/218
† Ramauskas, K. mjr. (*Buvusis tavo vadas*) 20/439, (*Algirdietis*) 23/410
Sereika, A. karo invalidas-savanoris 34/Nr. 3 priedas, 12
† Sidaravičius, J. karužas. 19/157
Skorupskis, V. ats. gen. št. plk. 28/53
† Stanaitis, J. ats. gen. ltn. 25/233
Stašaitis, mjr. (*Čepulis, St. vyr. puska.*) 29/733
Steponaitis, V. plk. ltn. 30/272
Škirpa, K. gen. št. plk. 26/223
† Šulcas, P. pilotas (*Laurinaitis, J.*) 19/168
Tamašauskas gen. ltn. 28/176
† Taruška, K. vyr. ltn. (*Š., J.*) 23/270
† Tiška, Z. ltn. 28/Nr. 32 priedas, 23
† Ugianskis, A. vyr. ltn. (*Ružancovas mjr.*) 22/282
Valeikienė-Šokelytė, M. 27/193
Variakojis, J. ats. plk. ltn. 28/452, 20/627, 34/Nr. 3 priedas, 7
† Vitortas, A. karininkas 19/42
† Žebrys, J. kun. (*Butkus, St.*) 26/373
Žukauskas, S. ats. gen. 19/3, 22, 522, 23/281, 27/177

SURINKO IR SUTVARKĖ
MAJORAS ALEKSANDRAS RUŽANCOVAS

BUDĖTOJAS

5 pėst. D. L. K. Keštučio
pulko laikraštėlis.

1 Nr.

1934 m. gegužės
4 diena

A. Panemunė

Mes einam.

P 1509-8793

TURINYS

I pulko karius

Gerbiamas Skaitytojau!

Motinos diena

K. V. A.

Motinai

A. Mušaitis.

Regėjimas

Audrūnis.

Jūs atvykote!

A. Daugalius

Draugiškumas

Bukantiškis

Drausmė ir auklėjimas

K. Ligmantas

Kaip naujokus gydė

A. Muša

Patarimai

Kareiviams žinotina

Atsakingas redaktorius-leidėjas: *Švietimo Vadovas.*

Redaguoja: Grand. *Antanas Mušinskas*

„10 centų“ spaustuvė. Kaunas, Laisvės alėja 10. Tel. 25-74.

I pulko karius

Mūsų pulko šefas D. L. K. Kęstutis visą savo amžių budėjo Lietuvos sargyboje. Visas jo gyvenimas — nuolatinė kova su vokiečių ordenais ir lenkais. Didysis kunigaikštis Kęstutis buvo narsus ir garbingas karys, išmintingas ir sumanus savo valdinių tėvas. Mūsų pulkui teko didelė garbė turėti savo šefu šį taurų garbingos Lietuvos praeities vyrą.

Šiandieną mes vėl laisvi savo laisvos Tėvynės piliečiai. Mūsų pulkas vienas iš daugelio jaunų pasiryžėlių padalinių, kurių tikslas budėti, kad lietuvių tautai nieks nedrįstų kliudyti laisvai ir nepriklausomai gyventi.

„Krauju ir mirtimi Tėvynę nelaimėj vaduosim“ — mūsų gražus šūkis, pulko vėliavoje įrašytas.

Mūsų šefo D. L. K. Kęstučio dvasia teprigyja ir giliai teileidžia šaknis į mūsų širdis. Tvirtas pasiryžimas, budrumas, narsa ir garbės pajautimas težymi kiekvieną D. L. K. Kęstučio pulko karį.

„Budėtojas“ — bendromis visų pastangomis teugdo Kęstučio vyruose tinkamą dvasią, tepadedą nešti Tėvynės sargyboje budėjimo našta, teįvairina mūsų kasdieninio gyvenimo laisvą valandą.

ŠVIETIMO VADOVAS.

Gerbiamas Skaitytojau!

Pamačius pulke naują laikraštėlį, be abejo, vienam kitam kils mintys: kam to reikėjo? ar duos ką naujo ir įdomaus? ar verta skaityti ir bendradarbiauti? Tai natūralu. Redakcija nė nemano nurodyti, kaip skaitytojas, pamatęs šį laikraštėlį, turi galvoti. Ji nori tik su savo skaitytojais pasidalyti viena kita mintimi, kad tuo būdu geriau vieni kitus suprastų.

Pulkas yra lyg atskira valstybėlė: turi savo vyriausybę, savo „valdininkus“, „piliečius“, tradicijas, istoriją, apskritai, visa, ką turi ir valstybė. Žinoma, visa tai yra kitokia forma reiškiamą, ir reikia kitaip suprasti, vertinti. Taigi, šiame laikraštėlyje pulko kariai kaip tik turės progos savo „valstybės“ reikalais pasirūpinti, galės ugdyti savo kūrybines pajėgas, plėtoti savo tradicijas, parodyti šalintinus įpročius, trumpai sakant, šitame laikraštėlyje, savo „valstybės“ organe, bus keliamą ir skelbiama visa tai, kas pulko kariams naudingą, būtina, žinotina ir įdomu. Net paskira kuopa yra mažytė valstybėlė, kuri daugiau atvarkosi „šeimyniškais“ pagrindais. Ten yra tos „šeimos“ tėvas (kuopos vadas), yra ir kiti vyresni ir jaunesni būtini šeimos nariai. Ten yra kareiviai—šeimos auklėtiniai, vaikai. Taigi, ir kuopoje yra savotiškos tradicijos, istorija, įpročiai. O šitame laikraštėlyje panašūs dalykai taip pat turės sau vietą — bus paliesti ir plėtojami. Žinoma, tai daug pareis nuo pačių skaitytojų, nuo jų geros valios ir noro.

Ko redakcija laukia iš savo skaitytojų? Tik dviejų dalykų: uoliai bendradarbiauti — gerinti laikraštėlio turinį ir padėti laikraštėliui materialiniu požiūriu — pirkti laikraštėlį ir kitus raginti. Be šių dviejų dalykų pulko laikraštėlis negalės eiti. Ypač svarbu uolus bendradarbiavimas, nes be gerų bendradarbių laikraštėlis bus visai neįdomus, ir niekas jo nenorės skaityti, o jei taip, tai laikraštėlis negalės eiti, nes pinigų niekas redakcijai neduoda — mes patys turime išsilaikyti.

Taigi, Gerbiamas skaitytojau, jei norėsi — laikraštį turėsi, jei ne — jo nematysi, nes nuo Tamstos tai pareina.

Rūpinsimės, kad laikraštėlis patenkintų visus skaitytojus ir būtų visiems naudingas ir įdomus.

Redakcija prašo Gerbiamą Skaitytoją remti visais požiūriais laikraštėlio ėjimą.

REDAKCIJA.

K. V. A.

Motinos diena

Gražiausiame metų laikotarpyje, gegužės m., minime motinos dieną. Gražiausias gamtos atbudimo laikotarpis skirtas tauriausiems mūsų jausmams ugdyti. Atbundanti gamta, dygstanti gyvybė, naujai pražystantis gamtos gyvenimas primena mums ir mūsų amžiaus gražiausiąją dalį — jaunystę.

Mūsų jaunųjų dienų gyvenimo centras — motina. Mūsų kūdikystės dienų prisiminimai kuria mums gražų pasiaukojusios mūsų gerovei mūsų motinos dieną.

Anais laikais maža tesupratom sunkią motinos naštą ir motinystės giliają prasmę, vien širdimi ir jausmais jautėm, kad motina mus myli, glaudžia, šildo, maitina, rengia ir kiekvieną mūsų jausmą ir džiaugsmą jaučia motiniškoje širdyje.

Šiandieną pilnai suprantam, ką reiškia žodis **motina**. Motina mūsų gyvybės lopšys, savo skausmais ji nupirko mums teisę šį pasaulį išvysti. Budri motinos akis, jos nemigo naktys apsaugojo mus nuo pavojų ir leido šio amžiaus sulaukti. Iš jos išmokome pirmuosius žingsnius žengti, ji išmokė ir pirmąjį žodį tarti.

Šiandieną, pilnai visa supratę, jau sąmoningai mylėkim ir gerbkim savo motiną, apsupkim ją savo globa, neleiskim jai jaustis apleista—palengvinkim motinos senatvės dienas. Ir šiomet motinos dienos proga duokim savo motinoms suprasti ir pasidžiaugti bent valandėlę, kad turi gerus ir mylinčius sūnus.

Atsilyginkim savo motinai už jos skausmą, ašaras savo tyra ir didžia meile.

A. MUŠAITIS .

MOTINAI

Pavasario saulė ir gėlių žiedai
 Buria, liūliuoja manąją sielą.
 Jaučiu ir žinau, kur tie meilės diegai.
 Kas įkvėpė tai? — Motina miela!

Daug kartu mylėjo manoji širdis,
 Daug džiaugsmo, daug skausmo regėjo.
 Bet Tavo, o Motin, tos meilės ugnis
 Yra skaisčiausia — kaip ir Kūrėjo!

Dar sėkla būdamas prie Tavo širdies,
 Prigėriau ašai tos meilės skaisčios.
 Ir šiandien išplėsti jos nieks negalės.
 Tikėk, o Motin, - nėra tos jėgos.

AUDRŪNIS

REGĖJIMAS

Kardai saulėj sublizgėjo, —
 Žirgai skrido — tai vėtra.
 Vilniaus miestą paminėjo —
 Ei, kary! Aida, aida...

Rods, nebuvo nė kalnų,
 Tiktai saulė ir žinia
 Nešė pulkus ten jaunų
 Su jaunyste, su džiaugsmu.

Už tų girių, už plačiųjų
 Jie išvydo Mūsų Širdį.
 Per lavonus milimųjų —
 Josios vardą tiktai girdi...

Jūs atvykote

Sveiki, naujokai!

Jaunieji draugai! Prieš kelias dienas jūs buvote dar pas savuosius ir dirbote įvairius darbus, o dabar jau esate su mumis ir dirbsite tai, ką ir mes dirbame. Dar, gal būt, jūsų ausyse tebeskamba močiutės, sesučių atsisveikinimo žodžiai, dar tebestovi akyse nuliūdusi mergelė, žiūrėdama į išvykstantį savo bernelį... Bet tai niekis: greit jūsų ausys pripras prie kariškų komandų, greit jūs pamiršite ir močiutės ir mergelės ašaras ir gyvensite tik kariško džiaugsmo kupini, skambios kariškos dainos lydimi. Ar jūs greit suvilios kario gyvenimas? Ar greit pajusite tą karišką džiaugsmą, kurį jaučia senesni jūsų draugai, lenktyniuodami su vienas kitu po mūsų žemės kvapiuosius laukus? Visa tai pareis nuo jūsų pačių, nuo noro pažinti tikrą kario gyvenimą.

Kariuomenėje visai kitas — naujas gyvenimas. Į jus jau žiūrima kaip į karius, o ne kaip į kaimo ar miesto bernelius. Aišku, pradžioje viskas jums atrodys keista, neįprasta.

Į kariuomenę atvykote tam, kad išmoktumėt ginti savo tėvynės laisvę ir garbę. Jūs čia norite patapti tikrais kariais. O kas yra tikras karys? Kokie jo ypatumai: drą-

sumas, didi meilė tėvynei, drausmingumas, sumanumas, apsukrumas, teisingumas, punktualumas, garbės jausmas, draugiškumas, nuoširdumas, šviesumas, mandagumas ir visi kiti žmogaus dvasios ir kūno ypatumai, kurie liudija apie žmogaus vertę ir kurie daro žmogų tikru kariu. Be abejo, daug gerų ypatumų jūs jau atsivežėte iš namų, bet taip pat nemaža jų įgysite kariuomenėje ir, kas svarbiausia, nusikratysite ydomis, kurios žmogų gadina, mažina jo žmoniškumo vertę. Čia jūs pajusite, jog punktualumas, žodžio laikymas, sumanumas, vikrumas ir kiti tolygūs ypatumai yra itin svarbūs, reikšmingi žmogaus, ypač kario, gyvenime. Čia, tarnaudami, patys įsitikinsite, ką reiškia vieną minutę pavėluoti, į ką namie, gal būt, nekreipėte mažiausio dėmesio arba net visai apie tai negalvojote. Čia jūs įsitikinsite, kuriam tikslui reikia mikhiai persukti per aukštą tvorą ar pylimą arba nepaprastai greit mokėti pasislėpti, užsimaskuoti. Tiesa, pradžioje bus kiek sunkiau, ir jūs, gal būt, vienas kitas mėginsite net pykti už tai, kad jus moko, kad jums gera viršininkai nori padaryti: nori, kad jūs būtumėt tikri kariai ir mokėtumėt prirėikus apginti savo tėvynės laisvę. Bet tai tik gali būti laikinis dalykas: vėliau jūs pamatysite ir suprasite, jog kariuomenėje jums tik gera nori padaryti.

Jūsų tarpe yra visokių: ir mokytesnių ir maža mokytų arba visai bemokšlių. Nemanykite, kad kariuomenėje mokytesnius labiau vertina ir duoda jiems lengvatų. Ne. Čia kiekvienas karys yra lygiai vertinamas, branginamas, ir jokių išimčių niekam nedaroma! Todėl teneapsirinka atvykusieji studentai ar moksleiviai: jie neturi laukti kokių lengvatų, bet atvirkščiai — turi patys pirmieji parodyti savo draugams, jog jie taip pat atvyko pasimokyti ginti tėvynės laisvę ir nelaukia jokių išimčių. Tai veiks teigiamai nemokytesnius draugus ir skatins juos uoliai mokytis, šviestis.

Ko iš jūsų, jaunieji draugai, nuo pat pirmos iki pastarosios tarnybos dienos bus reikalaujama? Griežtos drausmės, teisingumo, savo pareigų supratimo, paklusnumo ir tikro noro mokytis. Daugiau nieko, nes, tai turėdami, tokie būdami, jūs galėsite turėti visa tai, ką turi turėti ir mokėti tikras Lietuvos karys.

Draugiškumas

Kiekvienas žmogus nori, kad jis būtų kitų gerbiamas, kad su juo žmonės draugiškai gyventų. Ką gerbia? Su kuo draugiškai elgiasi? Gyvenimas rodo, kad kiekvienas žmogus visada atsiima tai, kas jam skirta, kas priklauso. Esi mandagus — su tavim kiti mandagiai elgiasi, gerbsi kitus — tave taip pat gerbs, esi draugiškas — su tavim kiti draugiškai gyvens.

Ar mes, kareiviai, esame nuoširdžiai draugiški? Deja, to negalime tvirtinti. Užtenka įsiziūrėti kuopose, kaip kareiviai gyvena su savo draugais. Ką ten galime pastebėti? Viena, galima sakyti, blogiausia ypatybė yra anedraugiškumas. Kareivis, jei tik gali, mėgsta iš savo draugo skaudžiai pasijuokti, nepaisydamas, ar tai skaudu jo draugui. Kuopoje yra įprotis silpnesnį, tylesnį ir negabesnį pajuokti. Susidaro net „draugų“ būrys, kuris kasdien kokį tylesnį kareivį „ima ant danties“. Ar tai kariui tinka? Be abejo, kiekvienas, jei tik gerai pagalvos, supras, kad tai geram kariui nedera daryti. Tegu kiekvienas, kuris mėgsta pasijuokti, bent vieną dieną teįeina į pajuokiančio būklę, tegu pasiklauso skaudžių pajuokų, — tai pajus, kaip skaudu tat yra išgyventi.

Mes, kareiviai, turėtume visada atsimint didžiai reikšmingą posakį: „Nedaryk kitam to, kas tau nemalonu“.

Tie pasityčiojimai — nedraugiškumo požymiai parodo, kad žmogus yra neišauklėtas, visiškai nemandagus.

Nedraugiškumas pasireiškia ir kitokia forma, sakysime, nepadeda draugui reikiamu momentu, skundžia dėl menkniekių arba visai neteisingai ir t. t.

Nenoriu savo draugams rašyti „pamokslų“, nes žinau, kad nemėgstame pamokymų, bet tik norėjau priminti, kad į tai mes turėtume kreipti dėmesį. Besimokydami ginti savo Tėvyne, turime išmokti būti ir draugiški, nes be draugiškumo jausmo ir pagarbos kitiems gyventi labai sunku, o dažnai tokiems pats gyvenimas atkeršija.

Užmirškime neapykantą! Atleiskime vienas kitam skriaudas ir klaidas!

Būkime nuoširdžiai draugiški!

K. LIGMANTAS.

Drausmė

ir

auklėjimas

Drausmė yra kariuomenės pagrindas, sako mūsų drausmės statutas, ir dėl to posakio teisingumo netenka dvejojti. Bet kai kartais mūsų — kareivių užmirštama net pagrindiniai drausmės dėsniai, tai nenoroms kyla mintis: ar tik auklėjimas nebus drausmės pagrindas?

Kasdieniam gyvenime tenka matyti daug pavyzdžių, kad kareivis kareivinėse arba rajone yra labai drausmingas net ir menkniekiuose, ir netikėsi, kad tas pats kareivis, paleistas iš kareivinių rajono į miestą, pamirštą tą, ką jis kareivinėse arba rajone žino. Bet iš tikrųjų, taip yra. Žiūrėk — tas pats kareivis išvyko iš rajono, ir jis jau suskubo nusizengti: čia nepasiveikino su vyresniuoju, čia pasigėręs susipešė, čia Šančiuose arba Panemunėje vaikšto negražiai ir netinkamai su pana, arba ir apie telefono stulpus ir patvorius trinasi. O kartais dar ir didesnių „šposų“ pridaro.

Kaip suderinti šio kareivio elgesius kareivinėse — rajone su jo elgesiais už rajono ribų? Kodėl tas pats kareivis už rajono ribų virto kitu kariu? Čia paminėtas kareivio tipas nėra drausmingas tikra to žodžio prasme: jis yra drausmingas tol, kol jį viršininkų ar vyresniųjų akys seka, bet kaip jis atitrūksta nuo viršininko arba vyresniojo akių, tai tie drausmės paragrafai, kuriuos jis pulko rajone mintinai mokėjo, iš galvos išgaravo, kaip pavasario sniegas saulutei pašildžius.

O tas įvoksta todėl, kad toks vyras nėra kaip reikiant išauklėtas, ir tikroji kariška drausmė jam nesuprantama. Išauklėjimas ir tikrosios kariškos drausmės supratimas yra du svarbūs kiekvieno kario ypatumai. Todėl mūsų kareivių — viršininkų kiekvieno pareiga savo pavaldinius mokyti ir auklėti, tiek teoretiškai, tiek gyvu pavyzdžiu.

A. MUŠA

Kaip naujokus gydė

(Iš kareivio užrašų).

Ak, ta karo ligoninė! Kiek ten skausmo, kiek kančių! Ar daugiau nieko? Kur tau! Kas yra kiek gulėjęs joje, tuoj pasakys: „Ten ašaros, skausmas drauge su pasiutusiu, jaunyste dvelkiančiu juoku“.

Geguzės ir lapkričio mėnesį į ligoninę atvyksta įvairiausių tipų: vienas tikrai sergąs, kitas šiaip sau isiyaizduoja galįs kiek pasirgti. Vieniems panašūs „bandymai“ pavyksta, kitiems tenka tam tikra porcija.

Palatą, kurioje gulėjau, buvo gana erdvi: joje sutilpo apie 40 simulantų lovų, kurių tarpe buvo ir manoji.

Mums, beveik sveikiems vyrams, — buvome atsiųsti iš-tirti, — nusibodo drybsoti be jokių pramogų. Įvairūs vakariniai anekdotai — ir tie mūsų nebelinksmino. Reikėjo sumanyti ką naują.

— Aaa! — sukrutėjau lovoje, žiūrėdamas į lubas, — kodėl aš negaliu būti gydytoju. Juk sesutės baltuoju chalatu visai padoriai atrodau.

Na, ir nusprendžiau iš ryto atsikelti nebe ligonis, o daktaras, mažiausia leitenanto laipsnyje, o jei pavyks ir kapitono.

Sąlygos gydyti buvo dieviškos: geresnių niekas negalėjo turėti. Čia pat, mūsų palatoj, rytais ateidavo karo daktaras gydyti, todėl buvo didelis gražus stalas su rašomaisiais įrankiais, netoli stalo kabėjo balčiausias sesutės paliktas chalatas, o šalia jo stypsojo užrakintas svėrimo ir matavimo prietaisas. Viršuje to prietaiso kabėjo medžiu apdirbtas termometras, kuris mano pacientams buvo itin reikalingas. Tai buvo viskas, ką turėjome, o ko, mano manymu, trūko, pasigaminome patys. Iš pagalio pasidarėme lopetikę gerklei žiūrėti, per kūną perbraukti buvo tinkamas pypkės galiukas, o nervams tikrinti įkalėme adatą į pagaliuką.

Vaistinėlą taip pat gražią, nors gana kuklią, pasidarėme. Nuo lovos patraukėme spintelę, apdengėme balta paklode. Ir po keletos minučių spintelėje jau buvo: puodukas ricinos su cukrum, vanduo su kompoto liekanomis buvo kitame puoduke, o trečiame buvo puikiai išmiešta vandenyje druska ir cukrus,

kad geriau „mačytų“. Turėjome senų, kadaise buvusių baltų, skarmalų, raiščių ir dar vieną kitą „įrankį“.

Gydyti nutarėme vakarais, kad kartais mus „nepagydytų“, atsieit, kad neatsidurtume už gerai apsaugotų langų.

Aptemo. Apsivilkau baltuoju chalatu, įsikandau pypkę, suraukiau netikusią savo kaktą ir, priėjęs prie veidrodžio, persitikrinau, ar tikrai atrodau daktaru.

— Tikriausias daktaras, beveik generolas! — patvirtino mano asistentai be algos ir su baime už savo daktarystės praktiką.

Vienas iš mano asistentų, pasiėmęs sanitaro paliktą ligos istoriją, išėjo atvesti iš akių skyriaus naujai atvykusio ir pirmą kartą ligoninėje esančio naujoko, sergančio kažkokia akių liga, rodos trumparegyste, o aš tuo tarpu pasislėpiau nelegalioje, bet visiems žinomoje vietoje, nes turėjau pasirodyti tik tuomet, kai pacientas jau bus atvestas.

Atvedė pacientą ir pastatė ties stalu.

Aš, padaręs savo kaktoje kiek galėdamas gilesnių raukšlų, sustatęs kreivas ir storas lūpas, pradariau palatos duris. Vos tik parodžiau savo galvą, vyresnysis asistentas surėkė:

— Stot! Ramiai!

Ir visą palata (taip buvo sukalbėta) sustyro vietoje: kas gulėjo lovoje, pašokęs joje atsistojó, o kas stovėjo prie stalo, tai prieš pacientą virto negyvais stulpais, iškreiptais veidais mumijomis. Aš žengiu lyg povas pasipūtęs, tik saugoju parodyti tų savo nelemtų, išdavikiškų batų savo pacientui. Koks tada atrodė mano rūstumas, negalėčiau ne šiandien pasakyti, bet manau, kad keistas buvo, nes tas juokas pašėlusiai kuteno lūpas, kurias reikėjo laikyti kiek galima daugiau iškištas. Priėjęs prie stalo, burbtelejau:

— Pagerbta!

Ir mano žodį pakartojo sukomandavęs.

— Jau čia jis košės privirs, — maniau sau, išgirdęs, kad jis mano „pagerbta“ balsiai surėkė, nes aš, kaip naujokas, dar nežinojau, kad taip daroma ir taip reikia.

Po tos procedūros visi ligoniai krito į savo lovas ir įsikando kas priegalvio kertelę, kas paklodės galą, o mano pacientas, matau, balsta ir raudonuoja, kenklės, lyg smuikos stygos, tik virpa, tik virpa, bet balso dar nebuvo girdėti. Kur čia jis nebus „strioke“! Mato, kad čia įėjo didelis žmogus, nebetkoks raštininkas ar valsčiaus viršaitis. Čia daktaras! Su akiniais. Su pypke. Su pikta mina. Tik visą reikalą kiek gadino tie galvos plaukai, kurių niekaip nebuvo galima įstebėti, mat, jų nebuvo — buvo palikę dalies kirpykloje.

Prasidėjo aiškus ir tikslus gydymas. Savo paciento ligos istoriją aš buvau tiek įsiskaitęs, kad beveik viską jau žinojau:

ir ligą, ir užsiėmimą, ir kilimo vietą, net kaimą. Tat buvo reikalinga, kad prieš pacientą pasirodyčiau tikras daktaras, daug žinąs ir suprantąs iš įvairiausių pusių.

— Vardas ir pavardė? — griežtai, suraukęs kaktą ir papūtęs pypkės dūmus, klausiu priešais stovinčio su krutančiomis kinkomis savo paciento.

— Jaunas kareivis Bulbys Jonas, tamsta daktare, — surėkė pacientas, norėdamas stovėti ramiai, bet tos kojos vis grajijo ir grajijo.

Pažiūrėjau į akis, ausis, paspaudžiau viršugalvį ir tariau:

— Blogai! Pilnos akys trachomų, kaip žirnių. Ir kaip patekai į kariuomenę! — nežinodamas, kaip toliau bereiktų gydyti, ir ieškodamas gydymo būdų, tariau išsižiojusiam iš išgąščio savo pacientui.

— Aš norėčiau pasigydyti, tamsta daktare, — susijaudinęs mykčiojo.

— A a a, sprendžiant iš kalbos, matyt, esi kilęs iš Mažeikių apskrities, Tirkšlių valsčiaus.

— Taip, tamsta daktare, ir mano tėveliai yra ten gimę.

Paėmiau jo ranką, atidžiai pažiūrėjau, pasukinėjau ir tariau:

— Matyt kalvis ar šaltkalvis esi.

— Kalvis, tamsta daktare, skubėjo atsakyti, matyt, galvodamas, kaip daktaras viską žino, net neklausęs.

— Ar nori tarnauti? — klausiu toliau.

— Labai, — tamsta daktare

— Gerai, — aš išgydysiu, nors reiktų paleisti į namus, — ir vėl stengiaus sudaryti raukšlį toje nevykusioje savo kaktoje. — Taigi, turėsi klausyti mano nurodymų ir pildyti juos griežčiausiai.

— Pildysiu, tamsta daktare.

Taigi. Kai grįši į pulką ten šešis mėnesius turėsi nevalgyti nei jautienos, nei kiaulienos mėsos, tik žąsieną ir zuikieną, o jei tos pritrūktų, tai galima valgyti ir kalakutieną. Duonos juodos nė į burną negalima — valgyt tik geriausią pyragą. Kas dieną būtinai suvalgyti du apelsinus ir vieną bananą. Rytais ir vakarais gerti virintą grietinėlę su pyragaičiais. Rūkyti galima tik angliškas cigaretes, o jei tų pritrūktum, tai galima PRIVAT arba CLUB, kitų nė į burną. Viską gausi be pinigų iš pulko krautuvės: aš išduosiu raštelį. Ar supratai? — kiek galėdamas rūsčiai paklausiau.

— Aišku, tamsta daktare! Viską pildysiu, nors visus metus reiktų, — prašvitusiu veidu mykčiojo mano pacientas.

(Bus daugiau).

PATARIMAI

— Nors mieste ir pulko rajone vaikščioju pilnoje grandinio uniformoje: milinė ir kepurė su visais vyresniškumo ženklais, o be to, dar užsivelku ir ilgas kelnes, bet manęs eiliniai kaip nesveikino, taip ir nesveikina. Patarkyte, kas daryti.

Susirtūpinęs grandinis.

— Ponas viršininke! Kur tik Tamsta eisi, visada taikykis eiti paskui karininko. Tik, Dieve gink, neatsilik, nes kitaip vėl gali nepasveikinti.

Skriaudžiamųjų prietelis.

— Jei aš kada išeinu su leidžiamu rašteliu, tai rytą, kai reikia keltis, niekaip negaliu išgirsti švilpuko. Kas daryti?

Mokomosios kuopos būrininkas.

— Gaila man tamstos! Lieka tik viena išeitis: nusisamdyk, kolega, specialų trimitininką arba lauk, kol kuopos vadas padarys vizitą.

Kupinas užuojautos draugas.

— Aš visada tvirtai keliu abi kojas: jokių lengvatų neteikiu nei dešinei, nei kairei, bet viršila visada man rékia: „Eilinis Bimba, kairę koją stipriau!“ Draugai, kas daryti!

Bimba.

— Šiuo atveju dovanoju prietelišką patarimą, būtent: dešinę koją laikyk kaire, o tą nelaimingąją kairę pavadink dešine ir apie tai būtinai pranešk viršilai. Tada, drauguži, visai kitaip bus.

Eilinis Mikna.

— Vieną rytą viršila mano šautuve rado mėsgalį, ir už tai gavau vieną valandikę. Viršila aiškiai tada pareiškė: „Eilinis Gaigalas, kad daugiau šautuve žiurkių nelaikytum!“ Taigi, neteisingai kaltino: buvo mėsgalis, o viršila pareiškė, kad žiūrke. Kas daryti ir kur kreiptis?

Eilinis Gaigalas.

— Čia jau skandalas! Ar yra kas girdėjęs tokį šmeižtą? Tai jau, brole, perdaug eilinius visi skriaudžia! Patariu dėl tokio viršilos neakylumo ir tavęs apšmeižimo tuojau rašyti ilgiausią raportą, išdėstant visas mėsgalio pakliuvimo aplinkybes ir prie raporto prijungiant liudytojus, kurie aiškiai matė, kad šautuve buvo ne žiūrke, bet nekaltas mėsgalis.

Panašiai nukentėjęs.

Kareiviams žinotina

Kareivių švietimas pulke

Kareivių biblioteka atidara:

antradieniais,
ketvirtadieniais ir
penktadieniais. nuo 12 iki 14 valandos

Kareivių skaitykla atidara:

kiekvieną dieną nuo 8 iki 20,5 valand.

Pulko kinas veikia:

daugiausia penktadieniais ir
šeštadieniais. nuo 19 val.

Pulko karių parduotuvė atidara:

	nuo	6,5	—	8	val.
paprastomis dienomis;	"	11	—	15	"
	"	17	—	21	"
šeštadieniais;	"	6,5	—	9	"
	"	12	—	21	"
šventadieniais.	"	7	—	9	"
	"	11	—	14	"
	"	15	—	21	"

Pulko kirpykla atidara:

	nuo	8	—	10	val.
paprastomis dienomis;	"	12	—	17	"
	"	18,5	—	20	"
šeštadieniais;	"	8	—	10	"
	"	12	—	17	"
	"	17,5	—	21	"
šventadieniais.	"	7	—	11	"

nr 3
kartyki

Kaina 50 ct.

